

Π Α Ν Δ Ω Ρ Α.

1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ, 1859.

ΤΟΜΟΣ Θ'.

ΦΥΛΛΙΔΙΟΝ 211.

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ.

—•••••

Ἀγαπητὲ φίλε!

ΕΚ διαφόρων νεωτέρων χειρογράφων, τὰ ὅποια ἔχω πάλιν ὑπ' ὀφθαλμούς μου, ἀνήκοντα ὅλα σχεδὸν εἰς τὴν περασμένην ἑκατονταετηρίδα, θέλω νὰ δώσω ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν λογιότητά σου ἰδέαν τινῶν μόνον, ὅσα ἢ ἀξίως τινος ὑπάρχουσιν, ἢ καὶ ἀνεκδότους περιέχουσι συγγραφὰς ὁμογενῶν λογίων, τῶν μικρῶν πρὸ ἡμῶν βιωσάντων, ἀξίως ὅπως οὖν καὶ ταύτας μνήμης, ἢ καὶ αὐτῆς ἴσως τῆς διὰ τύπων ἐκδόσεως. Καὶ εἰς μὲν τᾶλλα ἀνωφελεῖς κρίνω νὰ ἐνδιατρίψω, ὡς μὴ περιέχοντά τι πλέον πᾶρὰ κείμενα ἀπὸ ἐκκλησιαστικούς τε καὶ θύραθεν συγγραφείς, τοὺς ἐν τοῖς Σχολείοις ποτὲ συνήθως ἐξηγουμένους, ἢ θεματογραφίας τινὰς καὶ ἐπιστολικά γυμνάσματα, καὶ τοιαῦτα ἄλλα, ὅσα εἰς τοὺς παρελθόντας τῆς ἀτυχῆς χρόνους μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος τὴν ἐγκυκλοπαιδεϊάν ἐσχημάτιζαν τῶν μαθηματευομένων. Ὑπομειδιῶμεν βέβαια εἰς τὰς κοπιώδεις ταύτας ἀντιγραφὰς τῶν προγενεστέρων μας ἡμεῖς, οἵτινες τῶρ δι' ὀλίγων ὀβολῶν ἀποκτῶμεν εὐκόλα τὰς στερεοτύπους ἐκδόσεις ὅλων τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν τε καὶ λογογράφων, ἀλλ' οἱ Κλεάνθαι τοῦ τότε και-

ροῦ εὐτυχεῖς ἐνομίζοντο εἰς αὐτὸ τὸ ὑπὸ τοῦ διδασκάλου φυλαττόμενον ἐντυπον ἱεμίλιον, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ ἄλλο: ἐξ ἄλλου μπιέγραφον τὰ κείμενα τῶν παραδόσεων των. Ἀφίνω λοιπὸν τὰ τοιαῦτα, καὶ ἔρχομαι εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν τοῦ ἐτέρου εἶδους. Ἀρχίζω ἀπὸ πόνημα ἀνδρῶς τῶν δικαυρεφάντων εἰς τὴν διδασκαλικὴν καθέδραν τῆς πατρίδος μας.

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο, τὸ ὅποιον ἤτιω ἐκ τύχης πρῶτον εἰς τὸν ἀριθμὸν, ἐπεγράφεται, *Ἑρμηνεία εἰς τοὺς Ἀφορισμοὺς τοῦ Ἰπποκράτους, καταστρωθεῖσα εἰς πεζὴν γράσειν παρὰ Μπαλάνου Βασιλοπούλου, τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων.* Ἐνταῦθα εἰς ἕκαστον ἀφορισμὸν, φερόμενον εἰς τὸ Ἑλληνικὸν πρωτότυπον, ὑποβάλλεται *Ἑρμηνεία εἰς τὸ πεζὸν κατὰ λέξιν, καὶ μετ' αὐτὴν, Ἑρμηνεία αἰτιώδης, χρησιμεύουσα αὐτῇ ὡς ὑπόμνημα εἰς τὰ τοῦ ἀφορισμοῦ. Τὸ λεκτικὸν τῶν ἑρμηνειῶν τούτων εἶναι ἀπλοῦν μὲν, ἀλλὰ καὶ καθαρὸν ἱκανῶς. Τὸ χειρόγραφον ὁμῶς ἀτυχῶς δὲν περιέχει εἰμὴ τὰ τρία πρῶτα τμήματα ἀπὸ τῶν ἐξ, εἰς τὰ ὅποια εἶναι διηρημένοι οἱ Ἰπποκράτειοι ἀφορισμοί. Ἐγνώρισα ἄλλοτε πλήρες τὸ πόνημα τοῦτο τοῦ Μπαλάνου ἐν Μελενικῷ παρὰ τῷ μακαρίτῳ διδασκάλῳ τῆς ἐκεῖ Σχολῆς Ἀδάμῳ Τζαπέκῳ τῷ ἐκ Μετζόβου. Περιέργον εἶναι ὅτι καὶ ἄλλος ἠσχολήθη πρότερον εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῶν ἀφορισμῶν, ὁ τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ Σχολῆς διδάσκαλος Μάροχος ὁ Κύπριος, ὡς μαθηθάνομεν ἐκ τῆς Ἀθήνης: 1843 ὑπὸ τοῦ Κ. Σοφοκλέους Οἰκονόμου*

την ἀκρατή χρόνον συχνόν χωρὶς φθόνου διεγέροντο προσφωνούμεναι τε καὶ προσκαλούμεναι· ἀλλὰ τέως τῆ συνεχεῖ τῶν πόνων καὶ τῆ γῆρα κατεργασθεῖς, καὶ μονονουχί πρὸς τῷ σώματι καὶ τὴν ψυχὴν ἡτονικῶς καὶ ἐκνευρισμένους τοῖς ὄλοις, τῆς πρὶν ἐν λόγοις· εὐτονίως ἐκπέπτωκα, καὶ πρὸς τὸ γράφειν ἑλληνιστὶ ἀποπέφυκα, καὶ εἰ πειστέον Ὀμήρω τῷ σοφῷ περὶ συλλογῶν τοῖς λόγοις, μονονουχί δοκοῦσιν οὗτοι ἀποπετέρυξασθαι μου καὶ δραπέτυσαι τῆς διανοίας ὑπεκστάντες τῷ τῶν φροντίδων ὄχλῳ, καὶ τῆ ἀσθενείᾳ τοῦ σώματος· τζύτη τοι οὔτε τὸ πρὶν ἐν τούτοις σώζεται κάλλος, καὶ ὁ ῥυθμός, ἀλλὰ καὶ ὁ νοῦς ἄγονος, καὶ ἡ χεὶρ ἀτολμος, καὶ ὁ λόγος ἀκαλλής, καὶ πάντα φροῦδα, οἷα δὴ τινι χειμάρρῳ τῷ πολυαχρόλῳ παρασυρέντα, καὶ διεφθυκῶτα, ὅσα πρὶν ὀπωσοῦν ἀνθεῖν καὶ ἀμαρῆσαι ἐφαίνετο· καὶ τοῦτο ἄρ' ἦν τὸ κωλύον ἐμὲ ἐφ' ἱκανὰς ἡμέρας ἀμείψασθαι σου τὴν λογιστικὴν γραμμασι φιλικῶς, ὁ ὄχλος καὶ αἱ φροντίδες καὶ συνεχεῖς ἀγχοῖαι, καὶ ἡ τοῦ σώματος ἐν βρυχάτῳ χειμῶνι δεινὴ κακοπάθεια, καὶ τὸ ταῖς ἐξ ἔθους καταρροαῖς, διττῷ χειμῶνι, συνεχῶς νοσηλευέσθαι, ὑπ' ὧν δῆτα χειμερίων παθῶν, καὶ οἱ λόγοι συγκαταφυγόντες καὶ συμπεπηγότες οὐχ οἷοι τ' ἐγένοντο καὶ πρὸς γραφὴν ἄκρι· τοῦδε θερμυθῆναι καὶ λυθῆναι, καὶ τὴν σὴν ἀκοὴν ἅμα τε καὶ ψυχὴν ὀπωσοῦν καταθέλλει καὶ καταγοητεύσει. Ἐπει δὲ τέως μικρὸν ἀναπνεύσας τῶν περιῦσταμένων καὶ ἐνοχλούντων κακῶν εὐκαιρίας πρὸς γραφὴν ἐπελευθέρωσιν, οὐκ ὄκνησα· γράψαι σοι τὴν παρούσαν ἐπιστολὴν, κάλλους μὲν ἐν λόγοις καὶ ῥητορικῆς ἀκριβείας, καὶ ὧν ἡ κομωτικὴ χεὶρ καὶ δεινότης τοῦ ῥήτορος τοῖς περὶ λόγους λέξις, καὶ λίαν φιλομαθῆναι εἰς ἡδονὴν προτίθεται, ἐπίδειξά, πάθου δὲ πληροεστῆται, καὶ φίλτρον δικαιοῦς ἐξ αὐτῶν σπλάγγων ἀναρπλεγόμενον· διὸ δὴ καὶ ἀποδοχῆ· ἀξίον ταύτην ἡγήσῃ, καὶ εὐγνωμονήσεις κἄν τούτῳ τῆ οἰκοθεν ἀρετῆ κεκρημένος, καὶ τοῖς ἴσοις εὐνοίαν μέτροις ἀμείψῃ τὴν φιλοῦντα καὶ ὅλως ἐκκεχυμένον τῆ ἀγάπῃ τῆ κατὰ σέ· πρὸς δὲ τῆ λίαν ἐμοὶ κεχαρισμένη εὐνοίᾳ καὶ εὐγνωμοσύνῃ τῆ σῆ καὶ τὴν δε ἐπιμέτρῃσιν τὴν χάριν ἀποδοῦς τῷ ὑψηλοτάτῳ καὶ φιλοχρίστῳ ἡγεμόνι τὰς ἐξ ἐμοῦ ὀφειλουμένας προσκυνήσεις μετὰ τοῦ καθήκοντος σεβασμάτος τῷ ἡγεμονικῷ αὐτοῦ ὕψει, καὶ ἀσπασκισὸν αἰδοῖ τὴν πάντιμον δεξιάν ἀναπληρῶν τὸ ἐμὸν ὑστέρημα, καὶ ἀνάγραπτοι ἀντὶ τούτου ἀπαικίσονται χάριτες τοῦ διδασκάλου πρὸς φιλούμενον μαθητὴν. »

Ἡ δευτέρῃ ἐπιστολῇ, γραφομένη εἰς κοινὴν γλῶσσαν, ἀπευθύνεται εἰς ἄρχοντα τῶν ἐκ τῆς τάξεως ἐκείνων οἵτινες ποτὲ, ὡς καὶ τῶρα ἀκόμη ἴσως, διέθετον περὶ τε μικρῶν καὶ μεγάλων ἐκκλησιαστικῶν ὀφφικίων τοιοῦτον ὀφφικίον ἤθελε τις ἄλλος· καὶ λάβῃ δὲ ἐκείνου ἀποστερωθὲν τὸν Κριτίαν, ὅστις εἶχε τὸ δικαίωμα, καὶ γράφει λοιπὸν οὗτος διεκδικῶν αὐτὸ ὡς ἀκολουθῶς.

« Ἴσον ἀπαράλληλον τοῦ πρὸς τὸν μακαρί-

την Ἀλέξανδρον Γαίκα σταλέντος ῥαβασίου παρὰ τοῦ ποτε Κριτίου διὰ τὴν ἀδικίαν τοῦ ὀφφικίου του.

» Τὴν ὑμετέραν εὐσεβεστάτην ἐκλαμπρότητα ταπεινῶς προσκυνῶ.

» Κύριος ὁ Θεὸς νὰ τὴν διαφυλάτῃ ἐν ὑγείᾳ διηνεκαί, καὶ εὐμερῆα ἀμεταπτώτῳ. Χθὲς ἦλθον εἰς προσκύνῃσιν τῆς ἐκλαμπρότητός της ἔχων σκοπὸν νὰ ἀναφέρω καὶ τὴν παρούσαν ὑπόθεσιν, ἀπίτυχον ὅμως μὴ εὐρῶν κειρὸν ἐπιτήδειον· ὅθεν στοχάζόμενος μήπως καὶ αὐθις ἀκολουθήσῃ ἡ αὐτὴ ἀκρίβια διὰ τὸ πολυφρόντιστον τῆς ἐκλαμπρότητός της, ἐτόλμησα νὰ ἀναφέρω ἐγγράφως τὴν ἐμὴν ἐκείνου δέησιν, ἡ ὅποια εἶναι αὕτη. Ὁ εὐγενέστατος ἄρχων πενθερὸς τῆς ἐκλαμπρότητός της εὐρίσκειται ἐν ἀσθενείᾳ, διὰ τὸν ὅποιον εὐχόμενοι προηγουμένως νὰ τοῦ χάρισθῃ ὁ Θεὸς τὴν ὑγίαν· ἔμαθον ὅμως ὅτι ὁ εὐγενέστατος ἄρχων Σπαθάρης ζητεῖ τὸ ὀφφικίον, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐπιτετατὴ νὰ ἀνατραπῇ καὶ νὰ ἐμποδισθῇ ὁ νόμιμος καὶ δίκαιος προεὐδοκασμὸς ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ δούλου της, ὅπου τριάκοντα σχεδὸν χρόνους τὸν ἅπαντά μου βίον κατηνάλωσα εἰς τὴν δούλευσιν τῆς ἐκκλησίας, διὰ νὰ ἔχω κἄν εἰς τὸ γῆρας μου τὴν ὀφειλουμένην ἐκ τῶν νόμων καὶ σὴν τῷ δικαίῳ τιμῇ. Ὅθεν παρακαλῶ ἱκετικῶς καὶ ἐνθέρμως τὴν εὐσεβεστάτην καὶ φιλοδίκαιον αὐτῆς ἐκλαμπρότητα νὰ εὐπλαγγιῆσθῃ τὸ γῆρας, τοὺς κόπους, τοὺς χρόνους καὶ τὸ ἐπάγγελμα τὸ ἐμὸν, καὶ νὰ μὴ παραχωρήσῃ καὶ συναινῆσθῃ εἰς τοιαύτην προφανῆ ἀδικίαν καὶ ὑβρίν καὶ ἀτιμίαν ἐμὴν, ἀλλ' ὡς πρώτιστος τοῦ κλήρου, καὶ ὡς εἰδὸς ἀκριβέστατα τοὺς ἀναριθμήτους μου εἰς τὴν ἐκκλησίαν κόπους, καὶ ὡς τῶν νόμων συνήγορος καὶ δεφένσωρ, οἱ ὅποιοι τὸν προεὐδοκασμὸν τῶν ἐν τῷ κλήρῳ κατελεγεμένων ὡς δικαιοῦς καὶ ἀπαραίτητον χρέος καὶ συνιστάσι καὶ διεκδικοῦσι, νὰ συστήσῃ τὸ δικαίον, καὶ νὰ ἀπαντήσῃ κατὰ δίκαιον κίνημα, καὶ τὴν δικαίαν τοῦ Θεοῦ κρίσιν, ὅπου εἰς τὴν εὐσεβεστάτην τῆς ἐκλαμπρότητός ἐγίνε, καὶ διὰ τοὺς πολλοὺς καὶ ἀξιοτάτους της κόπους ἡξιώθη τῶσαύτης τιμῆς παρὰ τοῦ βασιλικῆς κράτους, καὶ ἔλαβεν ἐπάξια τὰ γέγρα της παρὰ τῶν πολυχρόνιων ἡμῶν αὐθεντῶν, νὰ μιμηθῇ καὶ ἡ ἐκλαμπρότης της εἰς ἡμᾶς τοὺς ἐκκλησιαστικούς, νὰ μὴν ὑστερηθῶμεν τὰ βραβεῖα τῆς τιμῆς τῶν τοσούτων κόπων· ἀξίος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐλεῖψ ἀντιδίδοται ἔλεον. Ἐγὼ τὴν ἀξιοθέατον παρουσίαν της καὶ εὐτυχιστάτην ἐπάνοδον ἀπὸ τῆς ἐκστρατείας ὡς θεοπέμπτον δῶρον καὶ πύχμον καὶ ἐπρόσμενα, καὶ ὡς ἱερὰν ἀγκυρὰν ἐπ' ἐλπίσι χρησταῖς ἀπεδεχόμεν, διὰ νὰ ἔχω τὴν σύστασιν καὶ καθήκουσαν τιμὴν εἰς τὸ ἐμὸν ἐπάγγελμα. Τῶρα δ' ἂν ἀκολουθήσῃ ἀντὶ τιμῆς ὑβρίν, ἀντὶ βραβεῖου ἀδικία καὶ περιφρόνησις, οὔτε ἡ φιλοδίκαιος ἐκλαμπρότης της ἐλπίζω νὰ συνκινήσῃ οὐτ' ἐγὼ χωρὶς ἄκραν θλίψιν καὶ ὀδύνην ἀφίρητον δύναμαι νὰ βαστάσω· ἐπειτα ἡ εὐγενεία του θυμαζῶ πῶς

ἦλθεν εἰς ἔρεσιν τοῦ τοιοῦτου ὀφφικίου, τοῦ ὁποῖου τὸ ἀνώτερον ἔχει ὁ κυριότερος Μιχαλάκης ἰατρός, ἐπειδὴ καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι οὐδέποτε, καὶ ἐν οὐδενὶ συλλόγῳ ἀνέχεται ἢ νὰ καθῆσθαι, ἢ νὰ σταθῆ κατωτέρω του. Ὅθεν ἐπιτετατὴ νὰ τὸ ἔχη ἄργῳ καὶ ἀπρακτοῦν, καὶ ἐν ψιλῇ ὀνομασίᾳ· καὶ διὰ πῶσαν αἰτίαν δι' ὄνομα ἀνερῶς εἰς τὴν εὐγενείαν του νὰ ἀδικηθῶ ἐγὼ εἰς τὴν τάξιν μου πραγματικῶς, καὶ εἰς τὴν τιμὴν μου ὑστερούμενος καὶ ἀφαιρούμενος τὸν νόμιμον προεὐδοκασμὸν μου, ὡς ἐπὶ πᾶσι ἐμὸν γῆρα διὰ νὰ ἐξομηθῶ καὶ ποιητικώτερον; καὶ πρὸς τοῦτοῦς ἐκλαμπρότητα αὐθεντῆ, πῶσαν ἐνδοει- ἀν τιμῆς ἔχει ἡ εὐγενεία του; ἢ πῶσαν προσθήκην τιμῆς; ἐλπίζει ἀπὸ τοιοῦτον ὀφφικίον, ἀπὸ ἔδοξασθαι διὰ βίου καὶ μέχρι τοῦδε μετὰ τῶν αὐθεντικῶν ἡγεμονίων τὰ ὀφφικία; φανερόν καὶ ὁμολογούμενον εἶναι, αὐθεντῆ, ὅτι ἄλλο τι κέρδος καὶ κἄλόν δὲν γίνεται ἐκ τούτου, εἰμὴ ἀδικία, καὶ ἀτιμία παράλογος καὶ βίβλος εἰς ἐμὲ, ὅπου ἐπρόκρινα παιδιόθεν καὶ μέχρι γῆρα νὰ προσεδρεύσω τῆ ἐκκλησίᾳ, καὶ νὰ ἀκούμαι διὰ τὸ κοινὸν ὄφελος εἰς μίαν δυστυχεστάτην κυβερνήτην, μετὰ τὴν ὁποίαν δὲν ἡξιώθηκα μέχρι τοῦδε οὔτε ἐν μου παιδίον νὰ κυβερνήσω, καὶ ἐπαρῆβλεψα τὰ πλούτη καὶ κέρδη τῶν ἡγεμονίων μ' ὅλον ὅπου πολλάκις ὑπὸ ἡγεμόνων προσεκλήθη, κηθῶς ἡμπορῶ νὰ τὸ ἀποδείξω μετὰ μαρτυρίας ἀξιοπίστους. Ὅθεν ἐπειδὴ ἐγὼ ἀρκούμαι καὶ μετὰ τὴν δυστυχίαν καὶ ταλαιπωρίαν μου εἰς ἐκείνο, ὅπου ἐξαρχῆς προεὐδοκῶν καὶ δὲν ἐνοχλῶ οὔτε ἐπηρεάζω ἄλλους ἐνδόξως εὐτυχοῦντας, διὰ πῶσαν αἰτίαν δὲν ἐρησυχάζουν καὶ οἱ ἐν δόξῳ εὐτυχεστάτους εἰς ἐκείνα, ὅπου ἐξ ἀρχῆς προεὐδοκῶν. Ἐκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη ἐν τούτῳ μενέτω, λέγει τὸ ἱερὸν λόγιον. Ἐγὼ μένω καὶ φυλάττω τὴν τάξιν μου χρόνους τριάκοντα, καὶ ὅχι μόνον κἄν ἐλλείμα δὲν κἄνω εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἐπάγγελμα τοῦ ταρξικίου μου, ἀλλὰ καὶ καθ' ἐκάστην, αὐξήσῃ καὶ προσθήκην, καθὼς εἶναι γνωστὸν τοῖς πᾶσι, καὶ αὐτοὶ οἱ λίθοι κεκράζονται· ἐπιτετατὴ ποῖος δίκαιος λόγος τὸ ἀπικτεῖ, ἄλλος ἐξῆθεν, ὅπου οὔτε δούλευσιν ἐκκλησίας ἢ εἶδεν ἢ ἐνήργησέ ποτε, οὔτε εἰς τὸ ταρξικίον της συνηριθμήθη, ἀλλ' ἐνατρώσῃ καὶ ἐδοξάζετο καὶ ὑπερεπλούτει εἰς ἡγεμονικὰ ἀρχοντικά· νὰ ἔλθῃ ἀθρόον νὰ καταπατήσῃ καὶ νὰ ἐξουθενήσῃ ἐμὲ τὸν τοσούτων χρόνων δυστυχεστάτον καὶ πολυπαθιστάτον μουλαζιμῆν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀφφικίου. Ὁ πλοῦτος καὶ ἡ εὐγένεια, καὶ ἡ τρυφή, εὐσεβεστάτε αὐθεντῆ, δὲν ἔχουν ἰσχύον οὔτε κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικούς, οὔτε κατὰ τοὺς πολιτικούς καὶ βασιλικούς νόμους νὰ ἀρπάζουν ὀφφικία, ἀλλ' ἡ ἀρετὴ καὶ φιλοπονία, καὶ τὸ μουλαζιμέτι, καὶ ὁ ἐξ ἀρχῆς ἐν τῷ κλήρῳ κατάλογος προάγουσι κατὰ τάξιν, καὶ προεὐδοκῶν τὸν κληρωθέντα· αὐτὰ καὶ ἄλλα τούτοις παρόμοια δικαιολογήματα, ὡς σαφὴ καὶ γνώριμα εἰς τὴν σοφωτάτην σύναξιν καὶ εὐσεβεστάτην ψυχὴν τῆς ἐκλαμπρότητός της μετὰ σιγὴν παρατρέχω διὰ νὰ μὴ βρῶνται τὰς ἀκοῆς σης· τοῦτο μόνον λέ-

γω ὅτι ἂν τοιαύτη ἀδικία καὶ ὑβρις καὶ ἀτιμία εἰς ἐμὲ γένη, δὲν θέλω τὴν σωπῆσιν καὶ μετὰ τὴν ἐκτομὴν τῆς γλώσσης, ἀλλὰ καὶ θανόντος μου, θέλει κηρύττεται κατὰ τὸ εἰρημένον, τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου Ἀβελ βρῶ πρὸς με· πρὸς τοῦτοῦς καὶ τοῦτο δηλοποιῶ τῆ αὐτῆς ἐκλαμπρότητι μετὰ τῆς ὀφφικίας, ὅτι ἂν ἀκολουθήσῃ εἰς ἐμὲ τοιαύτη ὑβρις καὶ ἀτιμία, ὡς ἂν ὅπου εἶναι ὁμολογούμενος ἀφῆρτος, θέλει μετὰ ἀναγκασθῆ νὰ ἀναχωρήσω πλέον ἀπὸ τὴν δούλευσιν τῆς ἐκκλησίας, καὶ νὰ ἐπινοήσω ἄλλον πόρον κυβερνήσεως ἡσύχον, καὶ χωρὶς τοιοῦτων ὑβρῶν καὶ ἀτιμιῶν, καὶ ἂν τὸ κρίνῃ εὐλογον ἢ εὐσεβεστάτη αὐτῆς ἐκλαμπρότης παρακλῶ κἄν κατὰ τοῦτο νὰ ἔχω τὴν ὑπεράσπισίν της, καὶ ἂς γίνω καὶ μετανάστης τῶρα εἰς τὸ γῆρας μου εἰς ἀλλοδαπὰς τόπους, πρᾶγμα, ὅπου εἰς τὰς εὐτυχημένους ἡμέρας τῆς ἐκλαμπρότητός της δὲν ἠλπίζα, οὔτε ἐλπίζω, καὶ ὅχι μόνον ἐγὼ, ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸ χριστιανικὸν πλήρωμα, ἐπειδὴ καὶ εἰς τοιαύτην ὑπόληψιν τὴν ἔχομεν ὅτι νὰ ὑπερασπίξῃ καὶ νὰ δεφενδεύῃ καὶ τὸ δίκαιον ἐκάστου, καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικούς νόμους, καὶ νὰ τὰ προκρίνῃ ἀπὸ κἄθε δεσμῶν καὶ φιλίαν, καὶ συγγένειαν. Ὅτι δὲ ἰδίως εἰς ἐμὲ τὸν δούλον της ἐπρεπε νὰ γένη τὴν χάριν, καὶ εὐεργεσία καὶ ἀμοιβὴ τῶν προηγουμένων κόπων, τὸ κἄν νὰ μὴν ἀδικηθῶ καὶ περιφρονηθῶ χωρὶς νὰ προσκρούσω καὶ νὰ παραβλάψω τινὰ κατὰ τι, καὶ τοῦτο τὸ ἀίωμα εἰς τὴν ἄκραν της σύναξιν. Ὁ δὲ τῶν ὄλων Θεὸς νὰ τὴν διαφυλάτῃ ὑγιαίνουσιν ἐπιμήκιστον βίου εὐτυχῶς καὶ ἐνδόξως μετὰ τὴν πολυχρόνιον ζωὴν ὄλων της τῶν φιλιτάτων.

» Τῆς εὐσεβεστάτης αὐτῆς ἐκλαμπρότητος μικρὸς δούλος ὁ μέγας ἐκκλησιαρχὴς Κριτίας.

» Τὸ παρὸν ἐγγράφον ἰδιοχειρῶς, καὶ τὸ προσφῆ- ρω ἐπρωχισμένον διὰ νὰ εἶναι γνωστὸν μόνως τῆ σοφωτάτη αὐτῆς κορυφῆ, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπιτρέπω τὴν τοῦ δικαίου διαφώνησιν. »

Ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τούτων βλέπομεν, φίλε μου, ὅτι πρῶτον οὕτω πᾶν πρῶτον, τὸ λεγόμενον, δὲν ἀπόλειπεν οἱ μετὰ ἀττικὴν χάριν τὴν προγονικὴν ἡμῶν γλῶσσαν γράφοντες, ἐνῶ τὴν σήμερον, μετὰ τὰς περιμεγαλεῖνας γνώσεις τῆς ἱστορίας αὐτῆς καὶ φιλολογίας, τὰς ὁποίας ἐπιγγελλόμεθα, δὲν ἡξιώρω ἐν εὐρίσκειται μετὰξὺ μας εἰς ἡ ἄλλος εἰς Ἑλληνικὴν γραφὴν ἐκείνων ἐπάμειλλος· πρὸς δὲ, καὶ ὅτι τὴν λογιστικὴν ταύτην ἀπλῆν, τὴν ὁποίαν κευχόμεθα ὅτι ἐνδύσμεν ἤδη μετὰ τὸν ἀρχαῖον ἀττικουρῆ ἀκρόν, ἐκκαλιεργούν καὶ ἐκείνοι, ἀλλ' ἐντὸς μένοντες ὅμως τῶν δικαίων ὀρίων. Καὶ ὄντως τί ἄλλο εἶναι, παρακλῶ, τὸ ὑβρὸς τοῦ μακαρίτου Κοραῖ, τὸ ὁποῖον δὲ κινδυνεύουσαν τῶρα νὰ θεωρῶμεν παρ' ὀλίγον ὡς χυδαῖον, παρὰ μικρὰ ἀποκαθάρσις τοῦ ὕβρους τῶν πρὸ ἡμῶν ἐκείνων λογίων δι' ἀποβολῆς ὀλίγων τινῶν μακαρισμῶν καὶ ὀλίγων ἄλλων ἀσημάντων χυδαῖσμων; Ἄλλ' ἂς περάσω τῶρα εἰς τὸ τελευταῖον Χειρόγραφον τῆς Συλλογῆς.

ΧΕΙΡΟΓΡ. ΙΑ'. Δύο τινὰ περιέχονται εἰς τοῦτο

Τὸ πρῶτον ἐπιγράφεται « *Ἱστορία τῶν συμβάντων ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτᾶν Μεχμέτη, ἐπιτροπεύοντος τοῦ Καντακουζηνού γέροντος Μεχμέτ πασᾶ μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτᾶν Μεχμέτη, ἐπιτροπεύοντος τῆς κατὰ τὸν Δαμάτ χασᾶν πασᾶ.* » Ἡ ἱστορία αὕτη ἀρχεῖται ἀπὸ τοῦ 1656 καὶ τελευτᾷ εἰς τὸ 1693 περιλαμβάνουσα τὰς βυσιλείας Μεχμέτ Δ', Σουλεϊμάν Β' καὶ Ἀχμέτ Β' Ὁ ἀνώνυμος Συγγραφεὺς περιγράφει μὲ ἀπλοῦν τρόπον κατὰ χρονολογικὴν τάξιν τὰ ἐπ' αὐτῶν συμβάντα ἀπομνημονεύων καὶ ἀνεκδότα, τὰ ὅποια δὲν γνωρίζομεν ἄλλοθεν. Ἴδού ἐξ αὐτῶν ἐν εἰς τὸν Μιχαὴλ ἐκεῖνον Καντακουζηνὸν ἀναφερόμενον, ὁ ὁποῖος, ὡς ἀναφέρει ὁ Συγγραφεὺς τῆς Πολιτικῆς ἱστορίας (Turcogr. p. 43), καὶ ὡς ἀσμάτιόν τι ἐκτραγωδεῖ παρὰ Φωριέλφ (Chans. popul. T. p. 212) ἀπαγχονίσθη ἐν Ἀγγιάλφ ἐν ἔτει 1578 προσταγῆ Σουλτᾶν Ἀμουράτ τοῦ Δ'. Ὁ ἱστορικὸς ὁμιλῶν περὶ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Σερμπάν Βόδα, φέρει καὶ τὰ περὶ τοῦ προπάπου αὐτοῦ Μιχαὴλ Καντακουζηνοῦ τούτου ἐμπαρόδφ διηγούμενος αὐτὰ εἰς τὸν ἀκόλουθον Ἡροδότειον τρόπον. « Οὗτος ὁ Σερμπάν Βόδα ἦτον ἀπὸ τῶ γένους τῶν Καντακουζηνῶν. πατέρης του ἦτον ὁ Κωνσταντίνος μέγας Ποστέλνικος, τὸν ὁποῖον ἐβανάτωσεν ὁ Γρηγόρ Γαίικα Βόδας, ὡς προέφημεν. Πάππος του ἦτον ὁ Ἰαννάκης Καντακουζηνός, ὁ ὁποῖος ἐστάθη Καπικεχαγιάς τοῦ Μιχαὴλ Βόδα τοῦ ἀποστάτου. Αὐτὸν τὸν Ἰαννάκη, ὅταν ὀργίσθη ὁ βασιλεὺς κατὰ τοῦ Μιχαὴλ Βόδα διὰ τὴν ἀποστασίαν του, ἐπρόσταξε νὰ περιπατίσσουν μαζί καὶ τοὺς ἄλλους καπικεχαγιάδες του ἀπὸ τὸ παζάρι μὲ τὰ γελμούμια, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ τοὺς ἀποκεφαλίσουν. Τότε ὁ Βεζιρζέμης ὄντας φίλος τοῦ Ἰαννάκη, τοῦ εἶπεν, ἀνίσως καὶ τουρκεὺση ἡμπορεῖ νὰ μεσιτεύσῃ διὰ λόγου του, καὶ νὰ γλυτώσῃ τὴν ζωὴν του, ἀμμή διὰ τοὺς ἄλλους δὲν ἡμπορεῖ βλέποντας καὶ αὐτὸς τὰ στενά ἐτούρκευσε, καὶ τὸν ἔκαμν κουτζούκ Τερτερδάρην. Τούτος ὁ Ἰαννάκης εἶχε πατέρα τὸν Μιχαὴλ τζελεπῆν Καντακουζηνόν, ἀρχοντα πλούσιον καὶ περιβόητον, ὁ ὁποῖος ἐκατοικοῦσεν εἰς τὴν Ἀγγιάλφ, καὶ πόσον πλούσιος ἦτον, ὅπου τὰ τζιρτλίκια του καὶ τὰ ὑποστατικά του ἐφθιναν ἕως εἰς τὸν Δούναβιν, καὶ πολλοὶ ἀγῆδες, τζιρτλίκια ἐδικά του, ἐφθασαν Βεζιρζέμιδες, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ἕνας, ἀφοῦ ἐφθασε βεζιρς καὶ ὑπῆγεν ὁ ῥήθεις Μιχαὴλς νὰ τὸν ἀνταμώσῃ, καὶ ἐμβαινοντας μέσα, ἔτυχε νὰ ἦναι παρῶν καὶ ὁ Ἰμάμης τοῦ βασιλέως, τὸν εἶπε καλῶς ἤλθες Μιχαὴλ τζελεπῆ, κάμνοντας καὶ σχῆμα πῶς τάχα σαλεύει ἀπὸ τὸν τόπον του. Μετὰ τὴν ἀντάμωσιν, ἀφοῦ ἐβγήκεν ἔξω ὁ Μιχαὴλ τζελεπῆς τὸν εἶπεν ὁ Ἰμάμης. Ἐρένδιμ, δὲν ἀρμύζει εἰς τὴν ὑψηλότητά σου, ὄντας ἐπίτροπος τοῦ βασιλέως, νὰ εἶπῃς ἕνα γιάουρα, τζελεπῆ. Τούτο ἐκακοράνη τῷ ἐπιτρόφῳ. Ἐκεῖ ὅμως ἔτυχε ὁ Χατνεδάρης τοῦ βεζιρς, ὁ ὁποῖος ἐβγήκεν ἔξω, καὶ εἶπε τῷ Μιχαὴλ ἐκεῖνα, ὅπου ἤκουσεν ἀπὸ τὸν Ἰμάμην, πῶς τάχα εἶπε τῷ ἐπιτρόφῳ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ τὸν λέγῃ

τζελεπῆ, καὶ πῶς διὰ τοῦτον τὸν λόγον ἐκακοράνη τῷ ἐπιτρόφῳ, τότε εἶπεν ὁ Μιχαὴλ τζελεπῆς, σὲ παρακαλῶ νὰ εἶπῃς τῷ ἐπιτρόφῳ, ἂν ἦναι ὀρισμός του, νὰ κάμω ἐγὼ αὐτὸν τὸν Ἰμάμην νὰ μὲ εἶπῃ ἐμπροσθὰ του τζελεπῆν. καὶ εἶπεν ὁ Χατνεδάρης τῷ ἐπιτρόφῳ. Τότε ὁ ἐπίτροπος, κάμνοντάς το χάζι εἶπεν, μακάρη νὰ τὸ κάμῃ. Ἐὐθὺς ὁ Μιχαὴλς ὑπῆγε τὴν δευτέραν ἡμέραν εἰς τὸ ὄσπιτι τοῦ Ἰμάμη, εἰς κληρὸν ὅπου ἔλειπεν αὐτός, καὶ ἀνταμώνοντας τὸν κεχαγιάν του, τὸν εἶπεν, ἤλθῃ νὰ ἀνταμώσω τὸν Ἐρένδιμ, καὶ θέλω νὰ τὸν ἐρωτήσω πόσον βούτυρον ἐξοδιάζει τὸν χρόνον εἰς τὸ μουστίκι του, πόσα ξύλα, καὶ πόσον κριθᾶρι εἰς τὸ ἀγούρι του, νὰ μὲ δώκῃ κατὰστῆχον. Ἐρωτῶντας τὸν ὁ κεχαγιάς ποῖος εἶναι, καὶ τί θέλει τὸ κατὰστῆχον, τῷ εἶπε, τὸ κατὰστῆχον τὸ θέλω, διὰ νὰ τοῦ προσφέρω ὄλα αὐτὰ ἀπὸ λόγου μου, καὶ ἐγὼ εἶμαι ἐκεῖνος, ὅπου εἶδεν ὁ ἐρένδιμς χθὲς εἰς τὸν ἐπίτροπον. Τὸ βράδυ, ἀφοῦ ἤλθεν ὁ ἐρένδιμς, τοῦ εἶπεν ὁ Κεχαγιάς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ὁ Ἰμάμης, ἐπαράγγειλε νὰ δώκῃ κατὰστῆχον ὁ Μιχαὴλς ὁμοῦ μὴ προσμείνας κατὰστῆχον, τὴν δευτέραν ἡμέραν ἔστειλεν ἕνα καράβι κριθᾶρι καὶ βούτυρον ἰκανόν, καὶ ἐσηκώθη καὶ αὐτός καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸν Ἰμάμην ἐμβαινοντας μέσθ, εὐθὺς τὸν ἐπροσηκώθη καὶ τὸν λέγει, καλῶς ὄρισες Μιχαὴλ τζελεπῆ, καὶ τούτο οὐ μόνον ἀπαξ, ἀλλὰ καὶ δις καὶ τρις καὶ πολλαῖς ἐπολυπλασίαζε τὸ, τζελεπῆ, λέγοντάς τον καὶ ἄλλα μυρία ἐγκώμια. Ἐβγαίνοντας ἀπεκεῖ ὁ Μιχαὴλ τζελεπῆς ὑπῆγεν εἰς τὴν πόρταν τοῦ ἐπιτρόπου, καὶ εὐρίσκοντας τὸν Χατνεδάρην τὸν εἶπε, σὲ παρακαλῶ ὅταν ἔλθῃ ὁ Ἰμάμης νὰ μὲ δώκῃς λόγον νὰ ἔλθω καὶ ἐγὼ. Καὶ μίαν τῶν ἡμερῶν πηγαίνοντας εἰς τὸν ἐπίτροπον ὁ Ἰμάμης, ἐμήνυσαν τοῦ Μιχαὴλ τζελεπῆ, καὶ ἤλθε, καὶ ἐμβαινοντας εἰς τὸν ἐπίτροπον, ὅπου ἦτον καὶ Ἰμάμ ἐρένδιμς, καθὼς τὸν εἶδεν ὁ Ἰμάμης, πρὶν νὰ τὸν εἶπῃ ὁ ἐπίτροπος λόγον, ἀρχισε μεγαλοφῶνως νὰ τὸν λέγῃ καλῶς ἤλθες Μιχαὴλ τζελεπῆ δύο καὶ τρεῖς φοραῖς, καὶ ἀρχισε νὰ τὸν ἐγκωμιάζῃ πρὸς τὸν ἐπίτροπον, πῶς εἶναι προκομμένος καὶ ἀξίος, καὶ πῶς τέτοιοι ἄνθρωποι εἶναι χρειαζόμενοι εἰς τὴν βασιλείαν, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ὁ δὲ ἐπίτροπος ἐχαμογελοῦσεν. Ἀφοῦ ἐβγήκεν ἔξω ὁ Μιχαὴλς, ὑπῆγεν εἰς τὸν ὄνδᾶν τοῦ Χατνεδάρη καὶ ἐκάθισε μετὰ ταῦτα ἐβγαίνοντας καὶ ὁ Ἰμάμης, ἔξω, ἐκράξεν ὁ ἐπίτροπος τὸν Μιχαὴλ τζελεπῆ, καὶ τὸν ἐρώτησε, τί τὸν ἔκαμες; καὶ σὲ εἶπε τὸ τζελεπῆ, καὶ τὸν εἶπε τὴν ὑπόθεσιν. Τότε ἐγύρισεν ὁ Βεζιρζέμης καὶ τὸν εἶπε, γιὰ σεῖτάν σου, γιὰ σεῖτάνογλου σου καὶ ἀπὸ τότε ἐπεκράτησεν ὁ λόγος νὰ λέγωνται ὄλοι οἱ Καντακουζηνοὶ Σεῖτάνογλουδες. Αὐτὸν τὸν Μιχαὴλν Καντακουζηνόν, ὄντα τοιοῦτον περιβόητον καὶ ὑπέροχον ἄνθρωπον, τὸν ἐδιάβαλαν εἰς τὸν βασιλέα πῶς φηνάζεται νὰ γένη βασιλεὺς, ὅθεν ἔστειλε καπιτζήμπασι κρυφίως, καὶ ἐπῆρε τὸ κεφάλι του, ἐπαίροντας καὶ ὄλην τὴν περυσίαν του, καὶ ὅσα δὲν ἐμπόρουν τότε νὰ τὰ πάρουν εἰς τὴν Πόλιν, τὰ ἐπούλησαν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν εἰς τὸ μεζάτι.

ὄντας δὲ πάρα πολλὰ πράγματα τὰ ἐπούλησαν τόσον εὐθηνά, ὅπου ἀπέμεινε παροιμία, καὶ λέγεται, ὅταν ἀγοράσῃ τινὰς κανένα πρᾶγμα εὐθηνόν, ἄνθρωπε αὐτὸ ἀπὸ τὸ μεζάτι τοῦ Σεῖτάνογλου τὸ ἐπῆρες; καὶ τῷτα περὶ τοῦ Μιχαὴλ τοῦ Καντακουζηνοῦ v.

Τὸ δεύτερον ἐν τῷ χειρογράφῳ περιχόμενον ἔχει ἐπιγραφὴν ταύτην « *Δακικαὶ ἐφημερίδες, ἤτοι συμβεβηκότα τετραετοῦς μάχης Ὀθωμανορῶσων, πρὸς δὲ καὶ Λουστριακῶν μέχρις ἔτους 1739, συλλεχθέντα ἀπὸ τε πρωτοτύπων γραμμάτων, καὶ αὐτόπτων Ἀδελικῶν τῆς ἡγεμονίας Οὐγκροβλαχίας, αὐθεντεῶντος Ἰωάννου Κωνσταντίνου Νικολάου Βοεβόδα τοῦ Μαυροκορδάτου, παρὰ Κωνσταντίνου Δαπόρτε τοῦ ἐκ Νήσου Σχοπέλου δευτέρου Γραμματικοῦ τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος, καὶ Κορσοῦλου τῶν Ἰγγλέζων.* Ταῦτα εἰς τὸ προμετώπιον, εἰς δὲ τὸ ἐσωσέλιον, Περιγραφή πάντων τῶν συμβεβηκότων ἀπ' ἀρχῆς τοῦ μεταξὺ τῶν Ὀθωμανῶν, Ῥώσων, καὶ Γερμανῶν πολέμου μέχρι τέλους αὐτοῦ. » Ὁ Δαπόντης περιγράφων στρατιωτικὰ κινήματα, ἢ ὑποθέσεις αὐλικῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν ἡγεμονιῶν, μεταχειρίζεται τὸ τότε ἐν Τουρκίᾳ ὑπὸ τῶν ἐν πολιτικοῖς γράμμασι συνειθιζόμενον αὐλικὸν ὕφος, εἰς τὸ ὅποιον ὄχι μόνον ὀνόματα ἀξίων καὶ ἐπαγγελματιῶν στρατιωτικῶν τε καὶ πολιτικῶν ἐφυλάσσοντο τουρκικὰ ἀμετάβλητα, ἀλλὰ προσέτι καὶ πραγμάτων προσωπορικὰ καὶ ἐπιθέτα, καὶ ῥήματα ἀκόμη ἐλαμβάνοντο κατακόρως ἐκ τῆς τουρκικῆς γλώσσης μὲ τὴν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν μεταβολὴν μόνον τῆς καταλήξεως. Ἐὰν ἐνθυμηθῆς πῶς ἔγραφον ποτὲ, καὶ εἰδήμονες ὄντες τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης οἱ Γραμματικοὶ τοῦ Σατράπου τῆς Ἠπείρου, ἔχεις τοῦ πρᾶγματος πλήρη ἰδέαν. Μ' ὄλον τούτο, ἐπειδὴ ἡ ἀνωτέρω περιγραφή περιστατωμένη ὑπάρχει καὶ λεπτομερὴς εἰς πρᾶγματα χωρὶν λαβόντα κατὰ τὴν Ἀνατολήν, δὲν ἤθελεν εἶσθαι, νομίζω, περιττὴ τὴν δευτέρου πούτου μέρος, καθὼς ἐπίσης καὶ τοῦ ἀρχαιότερου πρώτου, ἢ διὰ τύπων ἐκδοσεῖς, ἐν σπάνει μάλιστα τσαυτῆ ἱστορικῶν ἰδικῶν μας ἀπομνημονευμάτων τῶν παρελθόντων χρόνων.

Ὁ Συγγραφεὺς τοῦ δευτέρου μέρους Κωνσταντίνος Δαπόντης, Καεσάρης διὰ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος μετονομασθεὶς ὕστερον, γνωστός ὑπάρχει εἰς ἡμᾶς ἐκ πολλῶν, ὡς εἰξεύρεις, ἐκδοθέντων ὑπ' αὐτοῦ διὰ τύπων, διὰ στίχων τὸ πλεῖστον μέρος ὁμοιοκαταλήκτων, εἰς τοὺς ὁποῖους παρατηρεῖται καὶ εὐκολία καὶ εὐφράδειξ, ὄχι δὲ σπανίως καὶ ποιητικὴ ἐκφρασις. Ἐκ τοῦ Καταλόγου τῶν ἐκδοθέντων τούτων πονημάτων του, τὸν ὁποῖον ἐθήκεν αὐτός εἰς τὸ τέλος τοῦ ἐπιγραφομένου ἐπιστολαὶ διὰ στίχων ἀπ. ὄντων κατὰ τῆς ὑπερηφανείας, καὶ περὶ ματαιότητος κόσμου Ἐρετίσι, 1776 προκύπτει ὅτι ἐχηρημάτισεν οὗτος καὶ εἰς τῶν πολυγραφωτέρων συγγραφέων μας τῆς παρασμένης ἐκατονταετηρίδος, διότι ὑπὲρ τὰς δύο δεκάδας ἀναβάνουσι τὰ ὅσα ἐξέδωκε μετὰξὺ αὐτῶν προέχουσι

μὲ φαίνεται, τὸ ἐν Λειψία 1766 ἐκδοθέν, Καθρέπτης γυναικῶν, καὶ ἡ ἐν Βενετίᾳ 1770 ἐκδοθεῖσα Συλλογὴ, εἰς τὴν ὅποιαν στιχομυθούμενα μὲν περιέχονται Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντινοῦ Χρηστοθήσια, Κάτωνας γυνᾶμι, Φωκυλίδου νουθετικὸν ποίημα, Πυθαγόρου χουσαῖ ἐπη, Κέβητος πίναξ, Γρηγορίου Θεολόγου δίστιχα, καὶ διάφορα ἕτερα, μεταφρασμένα δὲ εἰς τὸ πεζόν, Λουκιανοῦ Χάρων ἢ ἐπισκοποῦντες καὶ περὶ Μακροβίων. Ἄς προσθέσω ἀκόμη καὶ τὴν ἀστειάν ἐκεῖνην μελοποιίαν, περιεχομένην καὶ εἰς τὸ I χειρογράφων τὴν ἐπιγραφομένην, Καρῶν, ἐν ᾗ περιέχονται τὰ πλέον ἀξιόλογα πρᾶγματα τῆς Οἰκουμένης, καὶ τί ἐκλεκτὸν πρᾶγμα ἐβγάει κάθε τόπος, συνθεμένα μὲ καλὴν τάξιν, εἰς ἣρον δ' πρὸς τὸ ἀνοίξω τὸ στόμα μου, ἐκ τῆς ὁποίας, ἐνθυμῆσαι νομίζω ὅτι ἐτερερίζομεν ποτὲ τινὰ, καὶ μάλιστα τὰ τροπάρια, τὰ μνημονεύοντα μετὰξὺ τῶν ὠραίων καὶ ἀξιαγάτων πρηνμάτων τῶν Ἰωαννίνων τὰ χέλυα καὶ τῶν Ἠπειρωτῶν τὸ σῶφρον.

Ἴσως ἐκ τῶν ἤδη ἐξετασθέντων χειρογράφων ὑπάρχουσι τινὰ ὄχι πάντῃ τοῦ φωτός ἀνάξια, καὶ ἐλπίζω ὅτι ὁ φιλόμουσος αὐτῶν κάτοχος Κ. Λάμπρος θέλει στήσῃ τὴν ἐκλογὴν του εἰς ἐκεῖνα, ὅσα, ὡς τοιαῦτα ἀνωτέρω ἐπαρτήρησα, ἐάν ποτε συλλάβῃ τὴν ἰδέαν ἐκδόσεως μέρους αὐτῶν, ἀλλὰ τὸ περὶ τοῦτο ἀρνέσκει ὄλω εἰς τὴν φωτισμένην αὐτοῦ κρίσιν. Ἐβῶσο, φίλε, καὶ εὐτύχει.

Ἐκ Κερκύρας, τῆ 28 Σεπτεμβρίου 1858.

X. ΦΙΑΝΤΑΣ.

ΕΡΑΤΩ.

Μόλις ἠγέρθη ἀπὸ τὴν κλίνην νέος τις Ἀθηναῖος Χαρίλαος Ν... κλυόμενος, καὶ ὁ ὑπέρτης ἔδωκεν αὐτῷ ἐπιστολὴν τοῦ συμβολαιογράφου Χ... δ' ἢ. παρεκαλεῖτο νὰ μεταβῇ εἰς τὸ γραφεῖόν του. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ δεινόσιος οὗτος μνήμων ἔχων χαρκατῆρα μᾶλλον σιβαρὸν, γράφει πρὸς τὸν Χαρίλαον ὅσῃς μόνον πρόκειται περὶ σπουδαίας ὑποθέσεως. Ἐσπευσε λοιπὸν οὗτος νὰ ὑπακούσῃ.

Ἐλθὼν ὅπου ἐπροσκαλεῖτο, ἀνέβη κλίμακα σχεδὸν ἐτοιμῶρόσον, τρίζουσαν ὑπὸ πᾶν βῆμα, ὅπως αἱ κλίμακες; καὶ τῶν ὀκτῶ τῶν Ἀθηνῶν συμβολαιογραφῶν, καὶ ἐμβᾶ; εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Κ. Χ... ἐκάθησεν ἐπὶ ἀνακλινηρίου τρίζοντος καὶ ὑπενδιδόντος οὐχ ἦτον τῶν βαθμίδων τὰς ὁποίας ἐπάτησε πρὸ μικροῦ.

— Ἐχετε, ἤρῳτησεν ὁ συμβολαιογράφος Χ... συγγένισάν τινα εἰς τὴν Τουρκίαν;

— Συγγένισαν; ... Ἴσως δὲν καλοεθυμούμαί.

— Τὸ ἐνθυμούμαι ὅμως ἐγὼ εἶναι ἀδελφὴ τοῦ πάπου σας. Καὶ ἐπειδὴ ἀπέθανε χωρὶς ν' ἀφήσῃ διαθήκην, εἶθε ὁ πλησιέστερος συγγενὴς τῆς. Εἰπέτε μοι λοιπὸν ἐάν θέλετε νὰ ζητήσετε τὴν κληρονομίαν, ἢ ἐάν προτιμᾶτε νὰ τὴν ἀρήσετε εἰς τοὺς πλαγίους συγγενεῖς.

— Καὶ εἶναι σημαντικὴ;

— Περὶ τὸ ἐν ἑκατομμύριον γροσίων, ὃ ἔστι δικασίαι καὶ πεντήκοντα χιλιάδες δραχμῶν. Ἴδου τὰ ἔγγραφα.

— Ἄ, ἄ! ἀνέκραξεν ὁ Χαρίλαος· βεβαίως θὰ τὴν ζητήσω. Ναὶ μὲν με κακοφαίνεται ν' ἀφήσω τὰς Ἀθήνας τὴν ὥραν ταύτην ὅτε θ' ἀρχίσουν οἱ χοροὶ καὶ τὸ θέατρον, ὅμως...

Καὶ σηκωθείς ἔχωσε τὰ ἔγγραφα εἰς τὸ θυλάκιόν του καὶ ἀπεχρήστες τὸν συμβολαιογράφον.

— Ὅρα καλή, κύριε; Δὲν μ' ἐρωτᾶτε ποῦ θὰ ὑπάγετε νὰ εὑρετε τὴν κληρονομίαν;

— Τῶνόντι· ἀλλὰ δὲν με εἶπετε εἰς τὴν Τουρκίαν;

— Μάλιστα· ἀλλ' ἐν ἀποφασίσετε νὰ περιτρέξετε ὅλην τὴν Τουρκίαν ἕως οὐ εὑρετε τὸ μέρος ὅπου ἀπέθανεν ἡ θεία σας, ἀμφιβάλλω ἂν θὰ φθάσουν οἱ χρόνοι σας. Σᾶς λέγω λοιπὸν ὅτι ἀπέθανεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Τοῦτο ἀκούσας ὁ Χαρίλαος ἐξῆλθε καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἔπλεεν ἐπὶ τοῦ ἀειμνήστου Φάσιος πρὸς τὸν Βόσπορον.

Ἐλθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀνέβη εἰς τὸ Σταυροδρόμιον· ὃ δὲ δικηγόρος πρὸς ὃν ἀπετάθη ἐβεβαίωσεν ὅτι ἀδιαφιλονέηκτοι ἦσαν οἱ τίτλοι του· ἀλλ' εἰς τὴν Τουρκίαν εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ τελειώσωσιν ἄνευ προσκομμάτων αἱ ὑποθέσεις, ἔστωσαν καὶ ἀπλούσταται; Μὴν ὀλόκληρος παρῆλθε, καὶ καθ' ἑκάστην, ὡς διὰ μαγικῆς ῥίβθου, ἀνεβλάστανον νέαι δυσκολίαι. Εὐκολώτερον ἦτο νὰ κατακτήσῃ τοὺς θησαυροὺς τοῦ κήπου τῶν Ἑσπερίδων, ἢ νὰ λάβῃ τὴν δικαιοματικῶς ἀνήκουσαν αὐτῷ κληρονομίαν, περὶ τὴν ὅποιαν χανδὸν ἐπέκειντο χίλια στόματα. Ἐπειδὴ ὅμως διακόσαι καὶ πενήκοντα χιλιάδες δραχμῶν, εἰς τὴν Ἑλλάδα μάλιστα, δὲν εἶναι περιουσία σὺκαταφρόνητος, ἠδημόνει μὲν καὶ ἐστενοχωρεῖτο, ἀλλ' ἐπερίμενε· τὸν δὲ βεθμὸν τῆς ἀδημονίας καὶ στενοχωρίας του μανθάνομεν ἀπὸ τὴν ἐξῆς ἐπιστολὴν τὴν ὅποιαν ἔγραψε πρὸς φίλον εἰς Ἀθήνας.

« Κωνσταντινούπολις, 8 Δεκεμβρίου 185.. »

» Ὁ θὰ πιστεύσης, φίλε μου; Ἐγὼ ὁ ἀείποτε ἀποστραφῆς τὸν κενὸν, γαργαρίζω δὲν ἤξεύρω πόσους *ναργιλέδας* τὴν ἡμέραν, διὰ νὰ κατορθώσω νὰ διασκεδάσω τὴν στενοχωρίαν μου. Ἴδου ποῦ κατήντησα.

» Τὸ πρῶτ', μόλις σηκωθῶ, με παρουσιάζεται καφὲς καὶ *τσιμπούκι*· οὕτω πως προσιμαίω τὴν ἡμέραν μου· τὴν τελειῶν δὲ με ἐπίλογον *ναργιλῶν*· οἱ καφέδες γεννῶσι καφέδας, τὰ *τσιμπούκια* διαδέχονται ἄλλα *τσιμπούκια*, καὶ εἰς τοὺς

ναργιλέδας ἔπονται νέοι *ναργιλέδες*· δηλαδή κάμνω ὅτι ἀρκεῖ νὰ με ἀποκτηνώσῃ. Δύο ἔτι μῆνας ἂν μείνω ἐδῶ θὰ ὁμιλῶ τὴν Τουρκικὴν *ἐλφραζιέ*, ὡς ἄλλος ὁπαδὸς τοῦ προφήτου.

» Πολλάκις πολλοὺς καὶ πολλὰς ἤκουσα εἰς Ἀθήνας νὰ παραπονῶνται ὅτι μονότονος καὶ ἀπῆδῃ εἶναι αὐτὸς ὁ βίος· ὁποῖα μωρία! Θέλω νὰ ἔλθωσιν ἐδῶ, καὶ τότε θὰ πεισθῶσιν ὅτι ὁ βίος τῶν Ἀθηνῶν εἶναι τέρψις καὶ διασκεδάσις μεγίστη παρὰ τὸν βίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ὅτι εἶναι ἀληθινὴ ποικιλία πρὸς τὴν ἐνταῦθα μονοτονίαν· τὸ κατ' ἐμὲ, ἡ ἀπόδηγὸς ἐγεννήθη, ἀνετράφη καὶ ἀπεθανάτισθη ἐνταῦθα· δὲν συγκαταναίει ποτὲ ν' ἀποδηγήσῃ, πρὸς ὥραν τοῦλάχιστον.

» Οἱ ἔμποροι τοὺς ὁπίους συναναστρέφομαι εἶναι βεβαίως τίμιοι καὶ ἀξιόλογοι χριστιανοί, ἀλλὰ δυστυχῶς ὅλοι ὁμοιάζουσιν ἀλλήλους· εἶδες ἕνα; τοὺς εἶδες ὅλους· ὑπάρχει λοιπὸν ἄλλο τι πλεόν μονότονον; Τὸ αὐτὸ λέγω καὶ διὰ τὰς οἰκίας· ὅλοι ἔχουσι τὸν αὐτὸν ρυθμὸν, ὅλοι εἶναι κτισμένοι κατὰ τὸ αὐτὸ ἀρχιτεκτονικὸν σχέδιον· αὐλαί, πλήθος παρὰ τὸν ἄνθρωπον, ἐξώσται, ἰδοὺ τὰ κυριώτερα στοιχεῖα τῶν Βυζαντινῶν οἰκημάτων. Τὸ ξενοδοχεῖον ὅπου καταλύω εἶναι ἀρκετὰ μέγαλον καὶ κομψῶς εὐτρεπισμένον· ἀπὸ τὰ πρᾶθρα τοῦ δωματίου μου βλέπω τοὺς κήπους τοῦ γείτονος παλατίου τῆς Γαλλικῆς πρεσβείας, καὶ τὸ Βυζάντιον αὐτό, καὶ μέρος τοῦ Κερατείου κόλπου. Μετὰ δὲ μεσημβρίαν ἀπερχόμενος εἰς τὰ *Μεγάλα μνημεῖα*, οὕτω λεγόμενα πρὸς διαστολὴν ἀπ' ἄλλου μέρους κλουμένου *Μνηματάκια*, περιπατῶ ὀλίγον, κάθημαι εἰς καφενεῖον, ῥοφῶ ζυθὸν καὶ ἐκμυζῶ *ναργιλῶν*.

» Ἐάν μ' ἐρωτήσης ποτὲ θ' ἀναχωρήσω, θὰ σὲ ἀποκριθῶ ὅπως με ἀποκρίνεται καὶ ὁ δικηγόρος μου ὁσάκις τὸν ἐξετάζω περὶ τοῦ τέλους τῆς ὑποθέσεώς μου· « ἐντὸς ὀλίγου ». Ἄλλ' ἐπειδὴ τὴν ἀπόκρισιν ταύτην ἀκούω ἀφότου εἶμαι ἐνταῦθα, κατήντησα νὰ πιστεύσω ὅτι ἐντὸς ὀλίγου εἰς τὴν Τουρκίαν σημαίνει ποτὲ.

» Καὶ σεις, ἀχάριστοι, ἔχετε τὸν περιπάτον τῶν Πατισίων, καὶ τὴν δειροστοιχίαν τοῦ Παλατίου, καὶ τὸν παράδεισον τῶν ἀνακτόρων, καὶ τὸν βοτανικὸν κήπον τοῦ Γερο-κρητικῶν Χαιρέτη, καὶ τὸ Πανεπιστήμιον, καὶ τὴν βιβλιοθήκην, καὶ τοὺς δικηγόρους, καὶ τοὺς ἰατροὺς, καὶ τοὺς χοροὺς τῆς Αὐλῆς, καὶ πάλιν παραπονείσθε! ἤθελα νὰ κατεδικάζεσθε νὰ ζήσετε ἐδῶ ἕξ μῆνας τοῦ χειμῶνος!

» Καὶ μὲν οἱ γνώριμοί μου με ἐπροσκάλεσαν καὶ εἰς ἐσπερινὰς συναναστρώφας καὶ εἰς πολυτελεῖ γεύματα· ὀλίγα ἀστειόπτες, πολλὺς γέλωτες, ὀμιλίαι περὶ συναλλαγμάτων καὶ σιτηρῶν καὶ νομισμάτων, εἰς τὰς ὁποίας ἀναμιγνύονται, φεῦ! καὶ τὰ ῥόδινα χεῖλη τοῦ ὠρκίου φύλου, ἰδοὺ ἅπανα ἡ τροφή τῶν συναναστρώφων τοῦ Σταυροδρόμιου. Μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας παρουσίας εἰς τοιαύτας εὐθυμίας ἐνόμισα ὅτι θὰ εὐθύμουν περισσότερο ἐάν ἔμενον μονάζων εἰς τὸ δωματίον μου. Ἡ καλή μου θεία δὲν προείδε βεβαίως πόσον ἀκριβὰ ἔμελλον ν' ἀγοράσω τὰς δια-

κοσίας πεντήκοντα χιλιάδας τῆς. Πιθανὸν νὰ με εἴπῃς· « Ἀφοῦ στενοχωρεῖσαι ἄφες λοιπὸν τὴν κληρονομίαν εἰς τοὺς πλαγίους συγγενεῖς ». Ἀλλὰ, φίλε μου, ἤρχισα πλέον, ἤλθον ἐδῶ, ἐτυρανίσθην τόσους μῆνας, θέλω καὶ νὰ τελειώσω. Πλὴν τούτου ἂν ὑποχωρήσω δὲν σὲ φαίνεται ὅτι ἡ Ἑλλὰς θὰ ἐνδῶσῃ πρὸ τῆς Τουρκίας; ἐγὼ τοῦλάχιστον τοιοῦτό τι φρονῶ, ἐπειδὴ ὁσάκις εἶμαι εἰς τὰ ξένα θεωρῶ ἐμυτὸν σηκιοφόρον τῆς πατρίδος μου.

» Εἰς τὰ *Μεγάλα Μνημεῖα*, ὅπου συρρέει ὁ καλὸς καὶ ὁ κακὸς πληθυσμὸς τοῦ Σταυροδρόμιου, ἀπάντησα ἐσχάτως ἄνθρωπον τινα ἐκ τοῦ γυναικείου φύλου· ἦτο ὥρα τετάρτη μετὰ μεσημβρίαν, καὶ τρεῖς ἢ τέσσαρες μουσικαὶ σωροὶ ἔπαιζον (καὶ πᾶς τὰ ἔπαιζον!) *τεμάχια* τῆς *Γραβιάτας*, τῆς *Νόρμας* καὶ τοῦ *Ναβούκου*. Στρέψας τὸ βλέμμα πρὸς τὸ δεξιὸν μέρος, τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν, εἶδον νέαν ἥτις μ' ἐφάνη εὐμορφος, καὶ παρ' αὐτὴν γραῖαν. Ἐνῶ δὲ περιεργαζόμεν αὐτάς, ἡ νέα ὑπεμειδίασε καὶ μ' ἐχαίρετίσε διὰ νεύματος. Ὑπολαβὼν ὅτι ὁ χαίρετισμός ἐγένετο πρὸς ἄλλον, ἔστρεψα ὀπισθὲν μου τὴν κεφαλὴν· ἀλλ' οὐδεὶς ἄλλος ἦτον ἐκεῖ πλησίον· ἡ νέα σηκωθείσα ἐν τοσοῦτω καὶ ἀναχωροῦσα ἐμειδίασεν ἐκ νέου, καὶ με προσηγόρευσε διὰ τῆς δεξιᾶς.

» Ἄν καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης εἰσρχόμεν καθ' ἑκάστην εἰς τὰ *Μεγάλα Μνημεῖα*, δὲν τὴν εἶδον πλέον ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα. Χθὲς ὅμως τὴν ἀπάντησα τέλος πάντων, καθήμενη ὅπου καὶ ὅτε τὴν ἐπρωτοεῖδον, καὶ σύντροπον ἔχουσαν τὴν αὐτὴν γραῖαν. Καὶ πάλιν ὑπεμειδίασε, καὶ πάλιν μ' ἐχαίρετίσε διὰ νεύματος. Κατὰ δυστυχίαν ὅμως δὲν ἤμην μόνος· ὁ δικηγόρος μου με συνᾶδευε, καὶ ἦτον ἀπρεπὲς νὰ τὸν ἀφήσω· διὸ ἐπέρασα χωρὶς νὰ σταθῶ, ὑποθέσας ὅμως ὅτι ἐχόρευσα ἄλλοτε με τὴν νέαν αὐτὴν εἰς Ἀθήνας, καὶ ὅτι προσαγορεύουσά με ἤθελε νὰ δεῖξῃ ὅτι μ' ἐνθυμείτο. Ἡ στενοχωρία διατηρεῖ θαυμασίως τὴν μνήμην.

» Σὲ βλέπω, φίλε μου, κινουῦντα τὴν κεφαλὴν καὶ χαμογελῶντα... Πρὸς τί, λέγεις, τόσα πολλὰ λόγια διὰ μίαν συνάντησιν; ἔχεις δίκαιον... ἀλλὰ γράφω σε διασκεδάζω τὴν στενοχωρίαν μου...»

Ὁ Δημήτριος ὅμως διεσκέδαζεν ἄλλως πως τὴν στενοχωρίαν του, περιδιαβάζων εἰς τὰ *Μεγάλα Μνημεῖα*, καὶ ἀναζητῶν τὴν ξανθὴν νέαν· ἐφοβεῖτο μόνον τὸν θηλυκὸν Κέρβερον. Μίαν τῶν ἡμερῶν εἶδεν αὐτὴν καθήμενην ὅπου καὶ πάντοτε· μόλις δὲ ἐπλησίασε καὶ χαίρετίσασα αὐτὸν ἔτεινε τὴν χεῖρα καὶ εἶπεν·

— Ἦξευρα ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃς.

Τὸ ἀφελὲς τῆς ὑποδοχῆς ἐρρίψεν εἰς ἀμηχανίαν τὸν Χαρίλαον.—Βεβαίως, ἀπεκρίθη, ἀφοῦ σᾶς εἶδα ἔμελλα νὰ ἐπιστρέψω.

Ὁμολογητέον ὅτι ἡ ἀπόκρισις δὲν ἦτο πολλὰ πνευματώδης· ἡ νέα ὅμως Κωνσταντινουπολίτις τὴν ἐθεώρησε, φαίνεται, ἐξαισίων.

— Διὰ τί λοιπὸν ἀργοπόρησε τόσῳ πολῷ; ἠρώτησεν ἐπιπληττουσα τὸν τρόπον τινὰ αὐτόν.

Οὗτος δὲ εὐέλπισε καὶ ἐπροσπονήθη δειλίαν εἰπὼν ὅτι δὲν ἐτόλμα, δὲν τὸ κατώρθωσεν· ἡ νέα ὅμως σείσασα τὴν κεφαλὴν.—Ὅλ' αὐτὰ, εἶπε, θὰ ἦσαν σωστὰ ἂν ἐγνωρίζομεθα ἀπὸ χθὲς, ἀλλὰ μεταξὺ μας πρὸς τί τόσοι δισταγμοί;

Τοῦτο ἀκούσας ἐκεῖνος ὑπέπεσεν εἰς τελείαν ἀμηχανίαν καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπέθεσεν ὅτι θὰ ἐγνωρίσθησαν εἰς Ἀθήνας· ἀλλ' ὅσα τὴν ἔβλεπε τόσῳ ἐπειθετο ὅτι δὲν τὴν εἶχεν ἰδεῖ ἄλλοτε. Ἐνῶ δὲ ἐσυλλογίζετο τί ν' ἀποκριθῇ, ἡ νέα ἐπανέλαβεν ἐντόνας·

— Ὁ θὰ ἔλθῃς βεβαίως νὰ μᾶς ἰδῇς; ἡ κατοικία μας εἶναι ἐδῶ πλησίον· ἔχει ὠραῖον κήπον με δράνας καὶ αἰγοκλήματα· τὸ βράδυ μάλιστα εἶναι ὠραῖος. Ἦλα νὰ δροσισθῆς με ὀλίγον γλυκόν· τὸ ἀγαπᾶς πάντοτε;

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη εὐθύς ἐκεῖνος, οὔτινος ἡ ἰσχυρία πῦξανεν ἀδιακόπως.

— Ἀλλὰ, ἠρώτησεν αἴφνης ἡ νέα, διὰ τί ἄλλαξες τὸ ὄνομά σου; ἄλλοτε ὠνομάζεσθαι Ἀριστομένης, χθὲς δὲ ὁ συνοδοιπόρος σου σὲ ἔλεγε Χαρίλαον. Ναὶ μὲν με ἀρέσει καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα, προτιμῶ ὅμως πολὺ τὸ ἄλλο.

Ὁ Χαρίλαος ἔτριψε τὸ μέτωπον ζητῶν ἀποκρισῆν· ἀλλ' ἡ γραῖα, ἥτις ἕως τότε μένουσα ἀκίνητος ἐφαίνετο ἀποῦσα, στρέψασα ἱκετευτικῶς τὸ βλέμμα πρὸς αὐτόν, τὸν ἀνεχαίτισε.

— Φαίνεται, ἐξηκολούθησεν ἡ νέα μηδὲν ἀπορούσα διὰ τὴν ἀμηχανίαν τοῦ Χαρίλαου, ὅτι δὲν θέλεις νὰ μάθουν ὅλοι ὅτι ἐπέστρεψες;

— Μάλιστα.

— Ἐγὼ ὅμως ἡ ὅποια δὲν ἐταξείδευσα ὀνομάζομαι πάντοτε Ἐρατώ.

— Κάλιστα ἐκάμετε, διότι Ἐρατώ εἶναι ἐρασιμώτατον ὄνομα.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν προσήλωσε τὸ βλέμμα εἰς τὴν γῆν, καὶ με τὴν ἄκραν λεπτοῦ ῥαβδίου ἐχάρασεν ἀλλακτοὺς χαρκκτῆρας ἐπὶ τοῦ χώματος. Ἠσθάνετο ὅτι ἐγένετο μωρός, καὶ μετεμελεῖτο φρικτὰ διότι ἐχαίρετίσε τὴν Ἐρατῶ. Καὶ ἐπεθύμει μὲν ν' ἀποδείξῃ πρὸς αὐτὴν ὅτι ἐλανθάνετο, ἀλλὰ πῶς; Διελογίζετο ἐνίοτε ὅτι ἡ ξανθὴ Κωνσταντινουπολίτις ἦτο παράφρων, καὶ ὅτι τοιαύτη ἦτον ἡ ἐννοια τοῦ πρὸς αὐτὸν βλέμματος τῆς γραῖας· παρατηρῶν ὅμως λαθραίως ἐπειθετο ὅτι ἄτοπος ἦτον ἡ ὑπόθεσις του, διότι καὶ τὸ ἦθος εἶχε γαλήνιον καὶ ἱλαρόν, καὶ τὸ βλέμμα γλυκὺ καὶ ἡμερον. Ἐφοβεῖτο λοιπὸν μὴ εἶπῃ τι ἀνόητον ἐάν τὸν ὁμιλήσῃ αὐθις. Διὸ ἐσιώπα, καὶ καταστέλλων τὴν ἑλληνικὴν του ζωηρότητα, ἐφαίνετο ὡς τις ἐκ τῶν εὐθήτων κατοίκων τῶν Παραρρηνείων.

Εὐτυχῶς ὅμως ἡ γραῖα, ἥτις ἔχουσα τὴν ὀγκώδη μύτιν τῆς ἐντὸς βιβλίου ἐφαίνετο βυθισμένη εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, ἔσωσεν αὐτόν διότι ἐγερωθεῖσα εἶπεν·

— Εἶναι ὥρα, κόρη μου, ν' ἀναχωρήσωμεν.

Τοῦτο ἀκούσασα ἡ Ἐρατῶ ἐσηκώθη καὶ αὐτὴ, ἐφύθησε τὸ ἐπανωφόριόν τῆς, καὶ τείνας τὴν χεῖρα

πρός τὸν Χαρίλαον.— Καλὸν ἐξημέρωμα! εἶπε· θὰ σὲ δείξω αὐτὸν τὸν κήπον μου. Καὶ λαβούσα τὸν βραχίονα τῆς γραίας ἀνεχώρησεν ἡσυχῶς.

Ἐκεῖνος δὲ ὅλως ἀμυχανῶν ἐπέστρεψεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Νὰ ὑπάγῃ τοῦ λοιποῦ εἰς τὸν περίπατον ἢ νὰ μὴν ὑπάγῃ; Ἄλλ' ὁ περίπατος αὐτὸς ἦτον ἐξ ἀρχῆς ἡ μόνη τέρψις του. Πλὴν τούτου εἶχε καὶ περιέργειαν νὰ μάθῃ ποῖα ἄρα ἦτον ἐκείνη ἡ νέα.

Μεταξὺ τοιούτων λογισμῶν ταλαντευόμενος ἀπεκοιμήθη, καὶ εἶδε καθ' ὕπνον τὰ ἔγγραφα τῆς κληρονομίας του, περιδεδεμένα με κυανὰς ταινίας, ὅποια συνήθως ἐκόσμου τὴν Ἐρατώ, καὶ τὸν δικηγόρον του φοροῦντα λευκὰ ἐπενδύτην καὶ χορεύοντα· τὰ ἀλλόκοτα δὲ ταῦτα ὄνειρα διετρίβασε πρωινή τις ἐπίσκεψις. Ἀνοιχθείσας τῆς θύρας τοῦ δωματίου εἰσῆλθεν ἡ γραία τῶν Μεγάλων Μημάτων ὀδηγουμένη ἀπὸ ὑπέρστην τοῦ ξενοδοχείου καὶ παρακλήσασα αὐτὸν νὰ μὴ παραχθῇ, ἐκάθησε παρὰ τὴν κλίνην του.

— Βεβαίως, κύριε, εἶπε, σὰς φαίνεται παράδοξος ἡ ἐπίσκεψίς μου· ἀλλ' εἶναι ἀναγκαῖον νὰ σὰς δώσω ἐξηγήσεις τινὰς περὶ πραγμάτων τὰ ὅποια ἀναμφισβότως δὲν ἐνόησατε. Ἴσως μάλιστα, ἀφοῦ με ἀκούσατε, σὰς ζητήσω καὶ μὴν χάριν.

Καὶ μετὰ μικρὸν σιωπὴν καὶ σέψιν διηγήθη τὴν ἱστορίαν αὐτῆς τε καὶ τῆς Ἐρατοῦς.

Ἡ γραία ὠνομάζετο Κ. Γ. Ζ., ἀνεψιά δὲ αὐτῆς ἦτον ἡ Ἐρατώ, ἥτις ἀπορραγισθεῖσα τοῦ πατρὸς κατὰ τὴν βρεσικὴν ἡλικίαν, ἀνετράφη πολυτελῶς εἰς ἓν τῶν τερπνοτέρων τοῦ Βοσπόρου χωρίων, καὶ ἀνετράφη ἔχουσα διδασκάλους, καὶ καλλιεργῶσα εὐδοκίμως τὸν φύσει δεξιὸν αὐτῆς νοῦν. Εἶχε δὲ χαρακτηριστὰ γλυκύτατον καὶ ὀμαλόν, ἀλλὰ καὶ ῥοπήν πρὸς τὴν σέψιν, τὰ ὑπερρῶν καὶ τὰ μυστηριώδη. Κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν εἶχε τρίτον ἐξ ὁδελφῶν ὀνομαζόμενον Ἀριστομένην μετὰ τοῦ ὁποίου συνέζησεν ἐπὶ πολὺ· ὅτε δὲ ἐγένετο δεκαεὶς ἐτῶν εἶδεν αὐτὸν ἐπανελθόντα μετὰ μακρὰν ἀποδημίαν, ἐπανελάθε τὰς πρώτας σχέσεις, καὶ μετὰ δεκακοτὴ μῆνας ἢ δύο ἔτη ἠῤῥαδωνίσθησαν· ὁ βίος τῆς Ἐρατοῦς ὁμοιάζε βῆμα διαυγῆς κυλιόμενον γληνίως μεταξὺ δύο ἀνθοφόρων ὄχθων. Ὁ πατὴρ τοῦ νέου, ἀγαπῶν ὄχι μετρίως τὰ χεῖματα, ἠθέλησεν ἅμα μετὰ τὸν ἀῤῥαδῶνα ν' ἀπέλθῃ εἰς τὰ ξῆνα ὁ υἱὸς του διὰ νὰ συνδέσῃ νέας ἐμπορικὰς σχέσεις. Ἀνεχώρησε λοιπὸν εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ὅπου εἰς τῶν φίλων ἢ συγγενῶν του εἶχε κατάστημα.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ ὁ πατὴρ ἀπέθανε προσβληθείς ἀπὸ ἀποπληξίαν, καὶ κατὰ τὰς εὐρεθείσας γραπτὰς ὀδηγίας του, ὁ υἱὸς ἐπρεπε νὰ μείνῃ τέσσαρα ἔτη εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἀλλὰ καὶ οὗτο; μετὰ δύο ἔτη ἐγένετο θῦμα τοῦ ἱκτέρου εἰς τὴν Νέαν Ἀνγκλίαν. Κατὰ κκκὴν μοῖραν ἡ Ἐρατώ ἐμαθεν αἰσθῆς τὸν θάνατόν του, καὶ λειποθυμήσασα ἔμεινεν ἀλαλος καὶ σχεδὸν ἄπνους ὀλοκλήρον ἡμερονύκτιον. Ἐνῶ δὲ ὅλοι ἐτρεμον ἐνθυμούμενοι τὴν ἀπελπίσιν εἰς τὴν ὁποίαν θὰ παρεδίθετο ἀνανήρως, αἶρνης ἦνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς, ἐμειδίασεν, ἐτριψέ τὸ μέτωπον, καὶ ἠ-

ρώτησε διὰ τί ἦσαν σεσωρευμένοι περὶ αὐτήν. Ἐνοεῖται ὅτι ἡ κατάστασις αὐτῆς ἦτο τρομεριώτερη καὶ τῆς θλίψεως τὴν ὁποίαν ὑπετίθετο ὅτι θὰ αἰσθανθῇ· ὅλοι τὴν ἠτένιζον ἐντρομοί· αὐτῆ δὲ ἠρώτησε διὰ τί ἦτον ἐξηπλωμένη· καὶ μαθοῦσα ὅτι ἐπαθεν ὀλίγον, ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἔπαυσε πλέον καὶ ὅτι ἐπεθύμει νὰ σακωθῇ.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης δὲν ὁμίλησε πλέον περὶ τοῦ Ἀριστομένου· ἐφαίνετο ὅτι τὸν ἐλησμόνησεν ἐξ ὀλοκλήρου, καὶ ὅτι ἡ σφοδρὰ προσβολὴ ἐπυρπόλησεν, οὕτως εἶπεν, τὸν οἰκίσκον ἐκείνον τῆς κεφαλῆς τῆς ἐν ᾧ ἐνεφώλευεν ἡ μνήμη του. Καθ' ὅλα ὅμως τὰ λοιπὰ ἔμεινεν ἡ αὐτὴ ὡς καὶ πρότερον· ἐνόησε μόνον παρεπονεῖτο ὅτι ἐπίσχε σφοδρὰν κεφαλαλίαν. Καὶ εἶχε μὲν πάντοτε τὸν χαρακτηριστὸν ὀμαλόν, ἀλλ' ὄχι καὶ τὴν αὐτὴν εὐθυμίαν· ἡ πρὸς τὴν σέψιν μάλιστα κλίσις τῆς κῆτις καὶ ἔρριπε πρὸς τὴν μεγαλολίαν. Ἡ ταλαιπωρία μήτηρ τοιαύτη, ἀπέθανε παρακλούσα τὴν Κ. Γ. Ζ. νὰ μὴ ἀποχωρισθῇ ποτὲ ἀπὸ τὴν Ἐρατώ. Ἐκτοσε λοιπὸν ἡ γραία συζῆ μετ' αὐτῆς εἰς τὸν αὐτὸν οἶκον, ὅπου ἐφθασεν ἡ εἰδήσις τοῦ θανάτου τοῦ Ἀριστομένου.

Ὁ θάνατος τῆς μητρὸς δὲν ἐλόπησε τὴν θυγατέρα παραπολύ. Νεὶ μὲν ἔκλαυσε τὴν ἐπιούσαν ὅτε δὲν ἐπέτρεψεν αὐτῇ νὰ ἐμβῇ εἰς τὸν κοιτῶνα ἐν ᾧ ἀπέθανε, καὶ παρεπονέθη ὅτι τὴν ἀπεμάκρυνον μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀπὸ ὅλους ὄσους ἡγάπη, ἀλλὰ μετὰ τινὰς ἡμέρας, εἰπόντος τινος ὅτι ἡ μήτηρ τις ἀνεχώρησεν εἰς οὐρανούς·— Ἐνεῖς δίκαιον, ἀπεκρίθη, ταξιδεύει ὅπως καὶ ὁ Ἀριστομένης.— Ἀλλ' ἐκτοσε οὐδὲ τὸ ὄνομά της ἀνέφερον.

Ὁ πρὸς τὰ μυστηριώδη ἔρωσ τῆς νέας ἀνεπτύσσετο ἐπὶ μᾶλλον καθ' ἑκάστην. Ἐνόησε διελέγετο μόνη εἰς τὸν κήπον ὁμιλοῦσα ταπεινὰ, ὑψήνοια τὴν φωνήν, ψάλλουσα καὶ πράττουσα ὡς ἂν ἦτο παρὸν ἀνθρώπος τις. Ἐνεδύετο δὲ λευκὰ, ἐκόσμου με κυανὰς ταινίας τὸ στῆθος, τὴν κόμην, τὸν πῖλον καὶ τοὺς βραχίονας, διότι πικρατὰς τις εἰκὼν τὴν ὁποίαν εἶχε ζωγραφίσῃ ὁ Ἀριστομένης, κριστάνε γυναίκα οὕτω πως ἐνεδεδυμένη. Ἀλλὰ ποῖαν σημασίαν ἐδίδεν εἰς τὸ ἐνδύμα τούτο; Ἴσως ἐνόμιζεν ὅτι οὕτω πως ἐνδύονται αἱ μεμνηστανόμεναι.

Τὴν πέμπτην ὥραν ἐκάστης ἡμέρας, ὦραν καθ' ἣν ἐμαθε τὸν θάνατον τοῦ μνηστῆρός της, ἐλειποθύμει, ἢ μᾶλλον κατελαμβάνετο ἀπὸ ὕπνον μαγνητικόν. Καὶ ἐγένετο μὲν κατ' ἀρχὰς φρονίτις νὰ προληφθῇ ἡ διάθεσις αὐτῆ, ἀλλ' ἐδοκίμαζε τοσοῦτω σφοδρὰν ταραχὴν, καὶ προσεβάλλετο ἀλληλοδιαδόχως ἀπὸ τοσοῦτον γέλωτα καὶ τοσαῦτα δάκρυα, ὥστε ἔπαυσαν πᾶσαν προσπάθειαν. Ὁ λήθαργος διήρκει μὴν ἢ, τὸ πολὺ, δύο ὥρας, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξύπνα αἰσθανομένη ὀλιγώτερον τὴν κεφαλαλίαν.

Οὕτω πως ἔζων καὶ θεῖα καὶ ἀνεψιά, μακρυνθεῖσαι ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ λησμονηθεῖσαι ἐπὶ τέλους ἀπὸ αὐτόν. Ἐξήρχοντο δὲ ἀπὸ τὴν οἰκίαν μόνον ὁσάκις ἐπρόκειτο νὰ ὑπάγῃσιν εἰς τὰ Μεγάλια Μημάτα. Ἀφοῦ ὅμως ἀπήντησαν τὸν Χαρίλαον, ἡ

Ἐρατὼ ἐγένετο, κατὰ τὴν Κ. Γ. Ζ., καὶ ζωηριώτερη κατὰ νοῦν ὅταν ἀπεφάσισα νὰ φορῶ τὰς κυανὰς ταύτας ταινίας.

Ἡ Ἐρατὼ ἦτον ἐκ τῶν γυναικῶν ἐκείνων αἱ ὁποῖαι φέρουσαι μὲν πῖλον φαίνονται ὀλιγώτερον εὐμορροί, γυμνὴν ὅμως ἔχουσαι τὴν κεφαλὴν εἶναι χαριεστάται. Ὅλα τῆς τὰ κινήματα ἐγένοντο μετὰ πολλὴν χάριν, καὶ ἡ φωνὴ τῆς ἦτο γλυκυτάτη καὶ ἐλευστική. Ὁ Χαρίλαος, ὅστις ἐλέπων αὐτὴν συνεκίνετο, τὴν εὖρεν ἄρα ὅποια ἦτον ἀληθῶς, δηλαδὴ ὠρῖαν καὶ πλήρη θελητήρων. Ἡ ὁμιλία της εἶχε ἰδίον τινα ῥυθμὸν γοητεύοντα τοὺς ἀκούοντας· ὁμιλοῦσα δὲ, δὲν ἠσθάνετο οὐδεμίαν ταραχὴν ἢ δυσκολίαν, ἀλλὰ μόνον ὁσάκις ἐγένετο λόγος περὶ ὄνειρων, περὶ προκισθήσεων, περὶ οὐρανίων πραγμάτων, ἐξήπτετο ἡ φαντασία της καὶ ὁ νοῦς της ἀνεπτεροῦτο.

— Ποσάκις σὲ εἶδα, ἔλεγε πρὸς τὸν Χαρίλαον, πρὶν σ' ἐξαναεῦρω. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην κατὰ τὴν ὁποίαν σ' ἐπρωτοχαίρετιστα, σὲ εἶχα ἰδεῖ εἰς τὸν ὕπνον μου· διὰ τοῦτο καὶ δὲν ἀπόρησα ὅταν σὲ ἀπήντησα.

Ἀπήτησε δὲ νὰ διηγηθῇ τὰς περιηγήσεις του. Καὶ ἐπειδὴ ἡ γραία εἶχε δώσει πρὸς αὐτὸν πληροφορίας τινὰς, κατῳρώθησε ν' ἀπαντήσῃ χωρὶς πολλὴν ἀμυχανίαν. Ὅτε δὲ ἐφθασεν εἰς τὸ τέλος, ἀντικόψασα αὐτὸν ἐκείνη ἠρώτησε:

— Διὰ δὲ τὴν Νέαν Ἀνγκλίαν δὲν με εἶπες τίποτε· δὲν ἐπῆγες ἐκεῖ;

Καὶ κατὰ πρότον μὲν ὁ Χαρίλαος ἐταλαντεύθη, μετὰ ταῦτα δὲ ἀπεκρίθη:

— Ναι, ὑπῆγα.

Καὶ σιωπήσας ἐσκέπτετο πῶς καταλληλότερον ν' ἀπαντήσῃ.

— Καταλαμβάνω, ἐπανελάθεν ἐκείνη, μάλιστα ὑπῆγες καὶ ἀνεχώρησες· εἰς ποῖον ὅμως τόπον, δὲν τὸ ἐμάθω ποτὲ.

Ἐνῶ δὲ ἔλεγε ταῦτα ἐξαλάχαινε (1) τὰς περὶ τὸ στῆθος της ταινίας, καὶ ἠτένιζε τὸν οὐρανόν· ὡς ἂν ἐξήτει νὰ ἐνθυμηθῇ τὸ ὄνομα τοῦ μυστηριώδους τόπου εἰς τὸν ὁποῖον εἶχε μεταβῆ ὁ φίλος της. Ὁ Χαρίλαος ἐφοβήθη τότε μήπως αἰφνιδία τις ἀστραπή τοῦ ἀπολεσθέντος λογικοῦ της δείξῃ πρὸς αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν· ἀλλ' ἡ σελήνη, φανείσα ἀνωθεν

Ταῦτα εἰπούσα ἡ Κ. Γ. Ζ. ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον μετὰ τὰς χεῖράς της καὶ ἔκλαυσε πικρῶς.

— Τί ἐπιθυμεῖτε ἀπὸ ἐμέ; ἠρώτησεν ὁ Χαρίλαος· ἐὰν με νομίζετε κατὰ τι χρήσιμον, προστάξετέ με.

Συναπεφασίσθη δὲ ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῆς γραίας νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ Μεγάλια Μημάτα, καὶ νὰ ὑπάγῃ μάλιστα καὶ εἰς τὸν κήπον τῆς Ἐρατοῦς, ἐὰν αὐτὴ ἐπιμένῃ· πρὸ πάντων δὲ νὰ προσέξῃ μὴ φανερωθῇ ἡ ἀλήθεια, ἀλλὰ νὰ φέρεται ὡς ἂν ἦτον αὐτὸς ὁ Ἀριστομένης. Ἐπὶ τούτῳ ἔδωκεν αὐτῷ ὀδηγίας τινὰς.

Τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν ἰδοῦσα τὸν Χαρίλαον εἰς τὸν περίπατον ἡ Ἐρατώ, εἶπεν ὅτι τὸν ἐπερίμενεν εἰς τὸν κήπον της — Ὅ, εἶμεθα μόνον, ἐπρόσθεσε, καὶ κανεὶς δὲν θὰ σὲ ἰδῇ.

Τὴν ἐβδόμην ὥραν ὁ Χαρίλαος εὐρέθη εἰς τὴν οἰκίαν της.

Ἡ οἰκία τῆς Ἐρατοῦς ἔκειτο πλησίον τοῦ περιπάτου ἐκείνου· τὸ μέτωπον ἔχουσα πρὸς τὴν θάλασσαν, τὴν διασχίζομένην ἀενάως ἀπὸ τοὺς κωπήρεσις ἐκείνους καὶ περικόμφοις μπαρτεδάς, καὶ διαποικιλομένην ἀπὸ τοὺς περιλεύκοις γλάροις, οἵτινες συμπιεζόμενοι κρόζουσιν ὑπὲρ τὴν λείαν αὐτῶν, ἐπερικυκλοῦτο κατὰ τὰς δύο πλευράς καὶ τὰ ὀπίσθια ἀπὸ δράνας, ἰάσμου, αἰγοκλήματα, ῥόδα καὶ ἄλλα ἐγκισσευόμενα φυτά. Τερπνοτάτη ἄρα ἦτο καὶ ἡ τοποθεσία, καὶ ἡ ὄψις, καὶ ἡ διασκευὴ τῆς οἰκίας ἐκείνης. Ὅτε ἦλθεν ὁ Χαρίλαος, τῆς Ἐρατοῦς ὁ λήθαργος εἶχε παύσει πρὸ μικροῦ, καὶ στηριχθεῖσα ἀμέσως ἐπὶ τοῦ βραχίονός του, τὸν ἔφερον εἰς πυκνόφυλλον μέρος τοῦ κήπου ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἐκάθησαν.

— Ἐντὸς ὀλίγου, εἶπεν ἡ νέα, θ' ἀνατεῖλῃ ἡ σελήνη· θὰ μὰς φέρουν γλυκόν, καὶ ἔπειτα παίζομεν μουσικῶν.

Καὶ ταῦτα εἰπούσα συνέκρουσεν ὡς παιδίον τὰς χεῖρας καὶ ἠτένισε τὸν Χαρίλαον.

— Μὲ ἀρέσεις ὅπως εἶμαι; ἠρώτησε· σὲ εἶχα

(1) Τσαλαχάω λέγει ἡ συνήθεια τὸ τῶν Γάλλων chiffonner. Ἐὰν δὲν ἀπατώμεθα ἡ λέξις σύγκριται ἐκ τοῦ ἐπιτακτικοῦ μορίου ζα, καὶ τοῦ ἀρχαίου ῥήματος λαχαίω, παραγομένου ἐκ τοῦ λαχάω, τοῦ σημαίνοντος τὸν τριγμὸν τοῦ ὑφάσματος, τῆς ἀσπίδος, κτλ., ὅταν σχίζονται, καὶ τὸν τῶν ὀστέων (Ἰλ. Β, 25, Ν, 616, Ψ, 277). Παρὰ τοῖς μεταγενετέροις ἰσχυμαῖς πρὸ πάντων τὸ μετὰ ψόφου συντριβεῖν, διασχίσειν, διακρήνηναι καὶ τὰ τοιαῦτα. Οὕτω καὶ ἡμεῖς σήμερον λέγομεν αἰσαλάχαινε τὸ φέρμα του, καὶ ἡ αἰσαλάχαινε τὸ χαρτί, ἢ ἡτοι τὸ ἐλάρωσε, ποιοῦντος τοῦ ἐνδύματος ἢ τοῦ χάρτου τριγμὸν τινα κατὰ τὸν αἰσάχαινε. Τὸ μόριον ζα μεταβεβλημένον ἐνόησε εἰς τσα, ἀπαντῶμεν εἰς λέξεις τῆς καθομιλουμένης. Οὕτω λέγομεν τσαχαίλας, τσαβίλας, τσαμέγας (ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ) καὶ, πρὸς τοῖς ἄλλοις, τὸ ἀνωτέρω τσαρόνω, τὸ ὁποῖον καθ' ἡμᾶς συντίθεται ἐκ τοῦ ζα καὶ τοῦ ἀρχαίου ῥήματος βήγηω μῆ, ὅθεν βῆξ καὶ βόγθος καὶ βῆδος, κτλ.

αὐτῶν λαμπρά καὶ μεγάλη, προσεῖλκυσε τὴν προσοχήν τῆς νέας, ἥτις σηκωθείσα ἀνέκραξε·

— Δὲν σὲ τὴν εἶχα υποχρεθῆ; Ἰδοῦ, ἐφάνη!

Εἶπε καὶ ἔφερε τὸν Χαρίλιον εἰς μικρὴν κίσκεθον ἐφάνετο ἡ θάλασσα περιλουμένη ἀπὸ τὰς ἀκτίνης τῆς σελήνης· καὶ κηθήσασα πρὸ τῶν ποδῶν του, κατέκλινε τὴν κεφαλὴν, ὡς ἀθῶον παιδίον, ἐπὶ τῶν γονάτων του.

Εἰς τὴν πρώτην ταύτην ἐπίσκεψιν τοῦ Χαριλίου παρεκολούθησαν πολλοὶ ἄλλοι, καθόσον μάλιστα ἤσθάνετο ἀνέκρηστον ἡδονὴν συνομιλῶν μετὰ τῆς ἀξιεράστου ἐκαίνης κόρης, τῆς ὁποίας ὁ νοῦς ἐκαθαρίζετο βραδέως μὲν ἀλλὰ μετὰ σπανίας χάριτος· ἀπὸ τὰ ζοφερά νύκτα, δι' ἃν εἶχε κατακαλύψει αὐτὴν ἡ θλίψις καὶ ἡ ἀπομύνησις. Δὲν ἦτον εὐκολον πρὸς αὐτὸν νὰ εἴπῃ ἐὰν τὴν ἠγάπα, ἢ ἐὰν μόνος ὁ οἶκτος εἴλκυεν αὐτὸν εἰς τὴν θύραν τοῦ κήπου. Τοῦτο ὁμοῦς εἶναι βέβαιον, ὅτι δὲν ἐβίαζε πλέον τὸν δικηγόρον του, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστεῖτο βλέπων περιπελομένην τὴν κληρονομίαν τῆς μακαρίτιδος θείας του.

Ἡ κυρία ὁμοῦς Γ. Ζ. ἐβλεπεν ἀνήσυχος τὴν οἰκειότητα ταύτην, ἀπορούσα ὅποιον θὰ εἶναι τὸ τέλος. Ἀλλὰ τοιαύτη ἦτο ἡ βελτίωσις τῆς υἱείας, καὶ τσαύτη ἡ γαλήνη καὶ ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἀναγέννησις τῆς Ἐρατώ, ὥστε ἠναγκάζετο νὰ καταστέλλῃ τὴν φωνὴν τῆς φρονήσεως.

Ἡ Ἐρατὴ ἦτο θαυμασιὰ μουσουργός· πολλὰκις τὸ ἔσπερας, ὅτε ἐνεκε βροχῆς ἢ ἀνέμου ἠναγκάζοντο ν' ἀναχωρήσωσιν ἀπὸ τὸν κήπον, ἐκυμβάλιζε, ποτὲ μὲν παίζουσα μελωδίας τοῦ Μοζάρ καὶ τοῦ Ροσσίνι, ποτὲ δὲ τραγωδοῦσα. Πάντοτε δὲ, καὶ ὅσκις ἔπαιζε καὶ ὅσκις ἐτραγώδει, δάκρυα ἐπιπτον ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς της. Συνεκινεῖτο δὲ πρὸ πάντων τραγωδοῦσα τὸν Ἀποχαιρετισμὸν, ἄσμα νομίζω, τοῦ Schubert, τὸ ὅποιον οὔτε κἄν εἶχε προφέρει μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ἀριστομένους. Μόλις τὸ ἤρχιζε καὶ ἐδάκρυζε, καὶ ἐπὶ τέλους ἐβιάζετο νὰ τὸ διακόψῃ.

Ἐσπέραν τινὰ καθ' ἣν εἶχε κλαύσει πολὺ, κἀτέθη καὶ ἤλθεν εἰς τὸ μέρος τοῦ κήπου ὅπου κατὰ πρῶτον εἶχεν ὑποδεχθῆ τὸν Χαρίλιον· τὴν παρεκολούθησε δὲ καὶ οὗτος τεταραγμένος. Καὶ κηθήσασα ἠτένιζε τοὺς ἀστέρας, ἐν ᾧ ὁ ἀνεμὸς ἐβράντιζε τὴν κεφαλὴν της μὲ τὰ ἠμιξήρα ἄνθη τῶν ἰσάμων. Δάκρυα ἐκρέμαγον ὡς μαργαρίται ἀπὸ τὰ μακρὰ βλέφαρά της.

— Τί ἔχεις καὶ κλαίεις; ἠρώτησεν ἐκεῖνος.

— Οὐτ' ἐγὼ δὲν ἤξεύρω! . . . Ἔρχονται ἡμέραι εἰς τὰς ὁποίας τόσο περιλυπὸς εἶναι ἡ ψυχὴ μου, ὥστε ἐξ ἀνάγκης, πρέπει νὰ κλαύσω διὰ νὰ ἀνακουρισθῶ.

— Σὲ λαίπει τίποτε; ἠρώτησεν ὁ Χαρίλιος, τὸν ὅποιον ἡ τόση τῆς νέας θλίψις τὸν ἐλύπει περισσότερον ἢ ὅσον ἐπεθύμει.

— Οὐχί, ἀλλὰ μὲ φαίνεται ὅτι κατὶ περιμένω . . . τί ἀγνοῶ ὅ, τι ὁμοῦς περιμένω δὲν ἔρχεται, καὶ ἀπελπίζομαι. Δὲν εὐ συμβαίνει ποτὲ τοιοῦτόν τι;

— Ναί, ἀπεκρίθη ὁ Χαρίλιος, ἀλλ' ὅτε μόνον

ἔχω δυστύχημά τι. Μήπως ἔχεις καὶ σὺ τοιοῦτον; — Οὐχί, ἡ εὐτυχία τὴν ὁποίαν μὲ ἀπέδωκες μὲ ἀρκεῖ, καὶ ὁμοῦς γυρίζει εἰς τὸν νοῦν μου κατὶ τι τὸ ὅποιον δὲν ἠμπορῶ νὰ ἐνθυμηθῶ . . . Σὲ φαίνεται ἴσως παράδοξον. Πιθανὸν ὁμοῦς νὰ μ' ἐνοήτης καλῆτερον ἀρ' ὅσον ἐγὼ ἐνοῶ τὸν ἐκυτόν μου. Σὲ παρατηρῶ, σὲ γνωρίζω, καὶ ὁμοῦς μὲ φαίνεται ὅτι ὑπάρχουν δύο Ἀριστομένεις, σὺ καὶ ἄλλος τὸν ὅποιον δὲν βλέπω.

Τοῦτο ἀκούσας ὁ Χαρίλιος ἀνεσείρησε.

— Ναί, ἐξηκολούθησεν ἐντόνωσ ἡ Ἐρατὴ, ἔχετε τοὺς αὐτοὺς χαρακτῆρας, ὅχι ἔγωγε καὶ τὸ αὐτὸ ἦθος . . . ὅταν κλείω τοὺς ὀφθαλμούς ὁ ἦχος τῆς φωνῆς σου μὲ εἶναι ἀδιάφορος, ἐνῶ ὁ ἦχος τῆς ἐδικῆς σου μ' ἐξωγοῦναι καὶ κοιμωμένην . . . Μὲ φαίνεται ὅτι τὴν ἀκούω . . . τὴν νύκτα βοῶ εἰς τὴν ἀκοήν μου.

Καὶ ἦτο μὲν εὐκολον νὰ ἐξηγήσῃ ὁ Χαρίλιος τὴν ἀπορίαν της αὐτῆν, ἀλλὰ δὲν ἔπρεπεν. Ἀρῆκε λοιπὸν αὐτὴν σιωπήσασαν καὶ κρατοῦσαν τὴν κεφαλὴν της· ἀλλ' ὅμως περίλυπος ἐκλινε πρὸς αὐτὴν καὶ ἠσπάρθη τὴν κόμην της.

— Πόσον εἶσαι καλός, ἀνέκραξεν ἡ νέα ἀνασηκώσασα τὴν κεφαλὴν. Βλέπω ὅτι σ' ἐλύπησα· ἀλλὰ μὴ φοβῆσαι, φίλε μου, σὲ ἀγαπῶ μὲ ὅλην μου τὴν καρδίαν.

— Κ' ἐγὼ ὁμοῦς σὲ ἀγαπῶ, εἶπεν ὁ Χαρίλιος. Ἀλλ' ἡ κόρη κινήσασα τὴν κεφαλὴν·

— Ἄ, εἶπε, δὲν εἶναι τὸ αὐτό! . . . Δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν καρδίαν σου ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ὑπάρχει εἰς τὴν ἐδικήν μου.

Καὶ ἀποσπάρσασα μὲ ζωηρότητα μίαν τῶν κυανῶν ταινιῶν τοῦ στήθους της, καὶ περιτυλίξασα αὐτὴν μὲ πολλὴν χάριν περὶ ἓνα τῶν δακτύλων της·

— Ἰδὲ, εἶπεν, εὐκολώτερον εἶναι ν' ἀλλάξῃ χρῶμα ἢ ταινίαν αὐτὴ καὶ νὰ γίνῃ ἀπὸ κυανὴ κόκκινη καὶ ἀπὸ κόκκινη πράσινη, παρὰ ν' ἀλλάξω ἐγὼ τὴν ἀγάπην μου.

Ὡς ἂν ἐσείσθη ἀπὸ σπινθηρὰ ἠλεκτρικῶν ὁ Χαρίλιος ἐνηγκλίθη ὅτε ἤκουσε τὰ λόγια της ταῦτα τὴν Ἐρατὴ καὶ τὴν εἴλκυσε πρὸς τὴν καρδίαν του· αὐτὴ δὲ μειδιάσασα κατέκλινε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ὄμου του, καὶ ἐκλείσε τοὺς ὀφθαλμούς ψιθυρίσασα· — Πόσον εἶμαι τώρα καλὰ! μ' ἔρχεται ὄρεξις νὰ κοιμηθῶ.

Ὁ Χαρίλιος ἠνοίξε τὰς ἀγκάλας του, καὶ ὡς ἀδελφὸς ἀγρυπνῶν παρὰ τὴν κοιμωμένην ἀδελφὴν του, ἐπρόσεχε τὴν ἀθῶν ἐκείνην κόρην.

Ὅτε δὲ ἀνεχώρησε τὴν ἐσπέραν, ἤσθάνετο ἀνεξήγητον ταραχὴν, καὶ ἀντὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἠνάψῃ σιγάρον καὶ περιέρχετο εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ Σταυροδρομίου. Τί θὰ ἔλεγον οἱ φίλοι μου, ἐσκέπτετο, ἐὰν μ' ἐβλεπον ἀνταλλάσσοντα μὲ νέαν λόγους συγκεχυμένους ὡς ἡ οὐμίχη; Πόσον δὲν θὰ ἠπόρουν ἐὰν ἐμάνθνον ὅτι σέβομαι τὰς λεπτάς ταινίας τοῦ στήθους της, καὶ ὅτι εἶναι ἀσφαλτέστεραι καὶ ὅλων τῶν σιδηρῶν θυρῶν καὶ παραθύρων μὲ τὰ ὅποια φυλάττουσιν οἱ ζηλότυποι ἄνδρ

τὰς γυναῖκας των, ἢ ὅτι ἡ καρδία μου, καρδία ἀνθρώπου τριακονταετούς, πάλαι ὅταν ἐγγίσω ὅ, τι ἠγγίσαν τὰ ἀθῶά της δάκτυλα; Καὶ ἂν τις εἴξ αὐτὸν μὲ ἠρώτα ποῖον θὰ εἶναι τὸ τέλος τοῦ ὥραιου τούτου μυστατημάτος, τί θ' ἀπεκρινόμην;

Πολλὰ αἰσθήματα εἶχον ἔως τότε διεγερθῆ ἐντὸς τῆς καρδίας τοῦ Χαριλίου, καὶ φιλικὰ καὶ ἐρωτικὰ καὶ φιλόδοξα· ἀλλὰ τὸ πρὸς τὴν Ἐρατὴ δὲν ὁμοίαζε πρὸς οὐδὲν ἐκείνων. Δὲν ἦτο μὲν βίαιον καὶ σπουδαῖον, ἀλλὰ ζωηρὸν καὶ εἰλικρινὲς ἂν καὶ ἔσπερον μὲνον μέλλοντος.

Ἐν τοσοῦτῳ αἱ ἐπιεικέψεις του ἐγένοντο μικρὸν κατὰ μικρὸν καθυπερβαίναν· καὶ ἤρχιζον μὲν περὶ τὴν ἐβδόμην ὥραν, ἔληγον δὲ τὸ μεσονύκτιον. Κατέτριβον δὲ τὸν καιρὸν διαλεγόμενοι, περιπατοῦντες, ὀνειροπολοῦντες καὶ μουσικουόμενοι. Ἡ Κ. Γ. Ζ., κηθμένη ἐπὶ μεγάλου σκίμποδος, ἀνεγίνωσκεν ἢ ἐκέντει, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀπεκοιμάτο. Ὁ διάλογος ἐγένετο τότε ταπεινότερα τῆ φωνῆ διὰ νὰ μὴ τὴν ἐξυπνίσωσιν. Ὅτε δὲ ἤρχετο τὸ τέλος τῆς συναναστροφῆς, ἡ Ἐρατὴ φιλοῦσα καὶ τὰς δύο της παρειὰς διέκοπτε τὸν ὕπνον της. Ἡ γριεὴ ἠνοίγε τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐκείνη βοηθοῦσα αὐτὴν ὅπως σηκωθῆ· — Ἄς ὑπάγωμεν, θεῖα μου, ἔλεγε μειδιῶσα, νὰ κοιμηθῶμεν ὁ Ἀριστομένης ἀνεχώρησεν.

Ἐνῶ μίαν τῶν ἡμερῶν ἐπρογγέετο ὁ Χαρίλιος ἐμβὰς δραματῶς ὁ δικηγόρος του·

— Σὲ συγχαίρω, ἀνέκραξεν, ἐνικήσκαμεν! Ἐλπίζω ὅτι περὶ τὸ τέλος τῆς ἐβδομάδος θὰ ὑπογράψουν τὰ ἐγγράφα.

— Τὸ ἐλπίζεις; ἠρώτησεν ὁ Χαρίλιος καταβληθεῖς, διότι, ὡς ἐνοεῖ ὁ ἀναγνώστης, τὸν ἐλύπησε μᾶλλον ἢ χαροποιῆ εἶδησις. Μετὰ τὴν ἀπόκλισιν τῆς κληρονομίας δὲν εἶχε πλέον λόγους διὰ νὰ παρατείνῃ τὴν διαμονὴν του ἐν Κωνσταντινουπόλει· παρεκάλεσε λοιπὸν τὸν δικηγόρον νὰ φροντίσῃ νὰ γείνωσιν ὅλα κατὰ τάξιν, ὥστε νὰ μὴ ἀναγκασθῆ νὰ ἐπανέλθῃ πλέον ἐνταῦθα.

— Ἐάν, ἐπρόσεχε, νομίζετε ὅτι εἶναι διὰ τοῦτο ἀναγκασθὸν νὰ μείνω εἰσέτι ἡμέρας τινάς, μένω εὐχαρίστως.

Τὸ δ' ἔσπερας ἐπροεῖθη περίλυπος εἰς τὸν κήπον· μόλις δὲ εἰσῆλθε καὶ ἡ Ἐρατὴ λαδοῦσα τὰς χεῖράς του·

— Ἀναχωρεῖς! ἀνεφώνησε.

— Ποῖος σὲ τὸ εἶπεν; ἠρώτησεν ἐντόνωσ ὁ Χαρίλιος.

— Κανείς· ἀλλὰ τὸ ἤξεύρω.

Εἶπε καὶ ἔφερε τὰς χεῖρας πρὸς τὴν κεφαλὴν, ὅπως συνειθίζεν ὁσάκις ἐπασχε.

— Μὴ φωνὴ μὲ τὸ εἶπε τὴν νύκτα. Πλὴν τούτου τὴ προσηθανόμην ἀφοῦ σ' ἐπρωτοεῖδα. Δὲν πρέπει πάντοτε ν' ἀναχωρῆ τις;

Καὶ ἐφάνη ὑπερ ποτε προσηλουμένη εἰς τὴν ἰδέαν ταύτην τῆς ἀναχωρήσεως.

— Ναί, ἐξηκολούθησεν ὡς ἂν ὁμίλει καθ' ἐξυπαρξίαν, πρῶτον ἀνεχώρησεν ὁ πρῶτος Ἀριστομένης, ἔ-

πειτα ὁ δεύτερος· ὅλοι ἀναχωροῦν κ' ἐγὼ μένω μόνη! Πόσον μὲ λυποῦν αὐταὶ αἱ ἀπουσίαι!

Καὶ ἐνῶ ἔλεγε ταῦτα δάκρυα ἔρρεον ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς της· ἐστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς οὐρανόν, ἤκουσε τὸν ζέφυρον ψιθυρίζοντα εἰς τὰ φύλλα, καὶ μειδιάσασα μειδιάμα θλιβερόν·

— Καὶ ὁ ἀνεμὸς κλαίει, εἶπεν.

Ἀρεῖσα δὲ τὸν Χαρίλιον περιήλθε μόνη καὶ ταχυπατοῦσα εἰς τὸν κήπον. Οὗτος δὲ, ἂν καὶ ἤθελε νὰ τὴν παρεμυθίσῃ, φοβούμενος ὁμοῦς μὴ ψευσθῆ, ἢ μὴ, λέγων τι ἄτιπον, αὐξήσῃ ἐτι μᾶλλον τὴν ταραχὴν της, δὲν τὴν παρεκολούθησε.

Μετὰ μικρὸν δὲ ἐπανελθούσα·

— Ἐπειδὴ ἀναχωρεῖς, εἶπε, θὰ σὲ δώσω τὴν εἰκόνα μου, ἢ ὁποῖα ἐξωγραφῆθη πρὸ δύο ἐτῶν ὅτε ἐνθυμούμην. Εἶναι μικρὸν ἐγκόλπιον, καὶ, ὡς λέγουν, μὲ ὁμοιάζει πολὺ. Μὲ ὑπόσχεσαι νὰ μὴ τὴν ἀποχωρισθῆς ποτέ;

— Σὲ τὸ ὑπόσχομαι, ἀπεκρίθη ὁ Χαρίλιος.

— Πρόσεξε καλὰ· ἐὰν τὴν χάσῃς ἢ τὴν δώσῃς, θὰ τὸ αἰσθανθῶ καὶ θὰ ἀποθάνω.

Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τὴν φωνὴν καὶ τὴν λάμψιν τῶν ὀφθαλμῶν της ἐφαίνετο ὅτι ἐπύρεσεν, ὁ Χαρίλιος ἔλαβε τὴν χεῖρά της καὶ εἶδεν ὅτι ἦτο φλογερά. — Διὰ τί εἶσαι τόσο ταραχμένη; ἠρώτησε προσπαθίσας νὰ μειδιάσῃ. Νομίζεις ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου κρέμαται ἀπὸ μίαν εἰκόνα;

— Ἄ! ἀπεκρίθη ἐκείνη, εἶναι πράγματα τὰ ὅποια δὲν ἤξεύρεις. Εἶχα ὥραιαν εἰκόνα τοῦ Ἀριστομένους· καθ' ἐκάστην πρωΐαν τὴν ἐκαλημέριζα, ὡς νὰ ἦτον αὐτὸς παρὼν διὰ νὰ μὲ ἀκούσῃ καὶ νὰ μὲ ἰδῆ. Μίαν ἡμέραν τὴν ἦρα μισοκαυμένην κατὰ γῆς, ἡ καρδία μου ἐπάγωσε, καὶ φρικτὸν προαίσθημα μὲ κατέλαθεν. Ἀπὸ ἐκείνην τὴν ὥραν δὲν μὲ ὤμιλησαν πλέον δι' αὐτόν, καὶ ἀπὸ ἐκείνην τὴν ὥραν ἔχω τὸν πόνον τῆς κεφαλῆς ὁ ὅποιος δὲν μὲ ἀρῖναι σχεδὸν ποτέ. Ἠλθες καὶ ὁμοῦς δὲν ἰατροῦσθην.

Καὶ ἀρεῖσα τὸν Χαρίλιον ἐστρεψε καὶ ἔφερεν ἐγκόλπιον κρεμάμενον ἀπὸ κυανὴν ταινίαν. — Ἰδοῦ, εἶπε, λάβε το. Δὲν ἔχω πλέον τὸ αὐτὸ μειδιάμα, ἀλλ' ἡ καρδία δὲν ἀλλάξε. — Καὶ ἐκρέμασεν εἰς τὸν λαμόν του τὴν εἰκόνα.

Ὅτε δὲ ἀνέβησαν μετὰ μικρὸν εἰς τὴν αἴθουσαν, μόνον ὠχρότης ἐσώζετο εἰς τὸ πρόσωπόν της. Καὶ ἀνοίξασα τὸ κύβηλον ἐπαίξε κατ' ἀρχὰς μὲν βραδέως, ἐπειτα δὲ μὲ ζωηρότητα, καὶ ἐτραγώδησε τὸ Verranno a te sull'aure τοῦ Δονιζέτου μὲ τοιαύτην ζέσιν. Ὅστε ἐφάνη πρὸς τὸν Χαρίλιον ὅτι τότε πρῶτον ἤκουε τὴν φωνὴν της. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ θεῖα της προσεδέθη ἀπὸ τὴν μεταβολὴν καὶ ἀρεῖσα τὸ βιβλίον· — Νομίζω, εἶπε κατ' ἰδίαν πρὸς τὸν Χαρίλιον, ὅτι ἐπανέρχεται τὸ λογικόν της.

— Φεῦ! ἀπεκρίθη μὲ τριανν χαμηλήν, καὶ ἐγὼ νομίζω ὅτι ἡ ψυχὴ μου μὲ ἀρῖνει.

Εἶναι δύσκολον νὰ μαντεύσωμεν τί θ' ἀπεράσσει, ὁ Χαρίλιος ἐὰν δὲν ἐλάμβανε μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐπιστολὴν φίλου του λέγουσαν ὅτι ἐὰν δὲν ἐπιστρέψῃ τὸ ταχύτερον εἰς Ἀθήνας κινδυνεύει νὰ σταρτηθῇ ὁ-

λην του την περιουσίαν. Ἀπερῶσθε λοιπὸν ἢ ἀναχωρήση ἀφοῦ μάλιστα ἡ Ἐρατώ τὸ ἐγνώριζεν. Ἐάν κατὰ δυστυχίαν ἔμενε πτωχὸς δὲν θὰ ἐτόλμα νὰ ζητήσῃ εἰς γάμον τὴν πλουσιωτάτην ἐκείνην νέαν. Πλὴν τούτου, ἦτο πρότερον ἢ ἀπατήσῃ τὴν ταλαίπωρον νέαν νυμφευόμενος αὐτὴν ἀντὶ τοῦ Ἀριστομένους; Ἦλθε λοιπὸν εἰς τὸν κῆπον ἀπόρασιν ἔχων νὰ ἀναγγεῖλῃ ὅτι θὰ ἀναχωρήσῃ τὴν ἐπιούσαν.

Φοβούμενος μὴ, παρερχομένης τῆς ὥρας, μεταμεληθῆ, ἦλθεν εἰς τὸν κῆπον πρὸ τῆς ὀρισμένης, καὶ εὔρε τὴν Ἐρατὴ μὴ ἀνανήλθασιν ἔτι ἀπὸ τὸν συνήθη λήθαργον. Συνελθούσα δὲ ἀνηγήθη μὲ ὄρμην καὶ βροθεῖσα εἰς τὰς ἀγκάλας του.

Ἄ! ἀνερώνησεν, ἤξευρα ὅτι θ' ἀναχωρήσῃς, ἀλλὰ δὲν ἐπίστευα τόσον γρήγορα.

Ὁ Χαρίλαος ἀπέθεσεν αὐτὴν εἰς σκιμποδα, ὅπου ἐκάθησε στηρίζουσα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ὤμου του. Ἦσθάνετο δὲ οὗτος ἀλλεπαλλήλους καὶ ὀρμητικούς τοὺς παλμούς τῆς καρδίας της.

— Ὑγίαινε λοιπὸν! ἀνέκραζεν ἐπὶ τέλους, ὦρα σου καλή!

— Θὰ ἐπιστρέψω, εἶπεν εὐθὺς ὁ Χαρίλαος, καὶ θὰ ἐπιστρέψω γρήγορα.

Ἐκείνη ὅμως ἀνετίσασα αὐτὸν ἀσκαρδαμυκτὴ καὶ κινήσασα τὴν κεφαλὴν—Σύ; ποτέ; ἀνεφώνησεν ἐντόνος.

— Καὶ διὰ τί νομίζεις ὅτι θὰ σὲ λησμονήσω;

— Δὲν ἤξεύρω ἂν θὰ μὲ λησμονήσῃς, ἀλλὰ βέβαια δὲν θὰ ἐπιστρέψῃς.

Καὶ ἐνώσασα περὶ τὰ γόνατα τὰς χεῖρας καὶ νεύσασα πρὸς τὸ στήθος τὴν κεφαλὴν, ἐβυθίσθη εἰς λογισμούς.

Ὁ δὲ Χαρίλαος ἐσκέπτετο ἐάν δὲν ἔπρεπε νὰ λησμονήσῃ τὰς Ἀθήνας, ἢ ἀφιέρωσῃ τὸν βίον του εἰς τὴν ἀξιολύπητον ἐκείνην νέαν, νὰ τὴν φέρῃ εἰς τινὰ ἐρμηϊκὸν, καὶ νὰ τὴν συζευχθῆ, προσπαθῶν διὰ τοῦ ἔρωτος καὶ τῶν περιποιήσεων νὰ ἐπαναστρέψῃ τὸ λογικὸν της· ἀλλ' ἡ Ἐρατὴ ἀγαποῦσα αὐτὸν ἠγάπη ἄλλον.

— Τούλάχιστον, εἶπεν ἡ νέα, ἀγάπη με πάντοτε. Τοῦτο μὲν εἰς σὲ δὲν εἶναι πολὺ δύσκολον, ἐμὲ δὲ θὰ ὤρελῃ.

Καὶ λαβοῦσα ψαλίδα ἐκοψε τὰς λευκὰς ταινίας τῆς ἐσθῆτός της, καὶ εἶπεν·

— Ἀφοῦ ἀναχωρήσῃς, κανεὶς πλέον δὲν θὰ μὲ ἰδῆ φέρουσαν τοιαύτας ταινίας... Μὲ φαίνεται ὅτι εἶμαι γήρως.

Ἡ κυρία Δ. Ζ. ἐξῆλθε τῆς αἰθούσας διὰ νὰ μὴ ἰδῆ ἢ ἀνεψία της ὅτι κλαίει.

— Ὅμιλεῖς, εἶπεν ὁ Χαρίλαος, ὡς νὰ ἦτον πεπωμένον νὰ μὴ ἐνταμωθῶμεν πλέον καὶ ὅμως ἐάν ἐπιστρέψω τί θὰ εἶπῃς;

— Ὡ! τότε, ἀπεκρίθη σκιρτώνσα, θὰ μ' εὖρης φέρουσαν τὸ λευκὸν μου φόρεμα καὶ τὰς κυανὰς ταινίας... Σὲ τὸ ὑπόσχομαι.

Ἦλθε τέλος πάντων ἡ ὦρα τοῦ χωρισμοῦ, τὴν ὅποιαν ἐφοβείτο εἰς ἄκρον ὁ Χαρίλαος. Ἀλλ' ἡ Ἐρατὴ ἐφάνη γυναικί· τὸ πρόσωπόν της μόνον εἶ-

χε θανάτου ὠρότητα.

Ὅτε ἐφθασαν εἰς τὴν θύραν τοῦ κήπου, περιεσπρίγγεν αὐτὸν περιπαθῶς εἰς τὰς ἀγκάλας της, καὶ πλησιάζας τὸ στόμα εἰς τὸ ὠτίον του—Μὴ χάσῃς, εἶπε, τὴν εἰκόνα. Ὑγίαινε!

Καὶ ἀφείσα αὐτὸν ἐκλείσε τὴν θύραν καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸν κῆπον. Ἐκείνος δὲ παρατηρήσας διὰ τῶν κίγκλιδων εἶδε τὴν λευκὴν της ἐσθῆτα ἀπερχομένην διὰ τῶν δένδρων· καὶ μετὰ μικρὸν δὲν τὴν εἶδε πλέον.

Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας ἐνησυχολήθη εὐθὺς εἰς τὰς ὑποθέσεις του· πλὴν τούτων οἱ φίλοι, αἱ ἀρχαῖαι ἔξεις καὶ σχέσεις ἐσθεσαν τὴν μνήμην τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Δὲν λέγω ὅτι ἐλησμόνησε τὴν Ἐρατὴ, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχον πάντοτε οἱ αὐτοὶ λόγοι οἱ ὅποιοι τὸν παρεκίνησαν νὰ χωρισθῇ ἀπ' αὐτῆς.

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας, περὶ τὸ ἐσπέρως, ὅτε συνειθίζε νὰ ἐπισκέπτεται τὸν κῆπον καὶ νὰ βλέπῃ τὴν Ἐρατὴν τρέχουσαν πρὸς αὐτὸν καὶ μειδιῶσαν, ἠσθάνετο λύπην καὶ πόθον. Πολλάκις λαμβάνων ἀπὸ χεῖρας τὴν εἰκόνα της τὴν παρετήρει, ἐνίοτε δὲ καὶ τὴν ἠσπάζετο ὡς νέος εἰκοσαετής. Ἀλλὰ μετὰ τινὰ χρόνον τὸ αἶσθημα ἐξησθένησε, καὶ ἐπὶ τέλους τὴν ἐλησμόνησε, κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ ἀπίστου τῶν ἀνδρῶν φύλου· καὶ τὸ χειρότερον, ἔδωκε τὴν καρδίαν του ἀλλαγῶ. Ἰδοῖσα ποτὲ ἡ νέα φίλην του τὸ ἐγκόλιον ἠθέλησε νὰ μάρη τίνος ἦτο ἡ εἰκὼν· καὶ ἐπειδὴ ἐκείνος ἠρνεῖτο νὰ τὸ φανερώσῃ, ὀργισθεῖσα ἐβρίψεν αὐτὸ εἰς τὴν ἐστίαν. Αὐτὸς ὅμως ὀρμήσας τὸ ἀπέσυρε καὲν ἐν τοσοῦτῳ ὀλίγον περὶ τὸν γύρον, καὶ μετ' ἀληθοῦς ἀγανακτικῆσεως κατέλιπεν αὐτὴν.

Ὡς κύματα χειμάρρου πρὸ πολλοῦ πεφορημένα ἀνεωόθησαν καὶ συνειπίεσθησαν εἰς τὴν καρδίαν του τὰ περὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει φίλης αἰσθημάτων του. Δύο δὲ ἡμέρας μετὰ ταῦτα ἔλαβε τὴν ἐφεξῆς ἐπιστολήν, τὴν ὅποιαν ἀποσφραγίσας ἐντρομος ἀνέγνω ταῦτα·

« Ἡ Ἐρατὴ πρὸς τὸν φίλον αὐτῆς Ἀριστομένον.

« Εἶμαι πολλὰ ἀσθενὴς καὶ νομίζω ὅτι θ' ἀποθάνω. Ἐάν ἐνθυμησῇς ἐκείνην ἢ ὅποια πόσον σὲ ἠγάπησε, σπεῦσον νὰ ἔλθῃς· θὰ λυπηθῶ ἐάν ἀποθάνω χωρὶς νὰ σ' ἐναγκαλισθῶ. Ἐάν ἀποθάνω χωρὶς νὰ σὲ ἰδῶ, ἡ καρδία μου σὲ στέλλει τὴν τελευταίαν πνοήν της. »

Ταῦτα ἀναγνοὺς ὁ Χαρίλαος ἀπελιθώθη, ἐνθυμηθεὶς μάλιστα ὅσα ἔλεγεν ἄλλοτε· αὐτῷ ἡ Ἐρατὴ περὶ τῆς μυστηριώδους ἐπιβροχῆς τῆς εἰκόνας.— Δὲν θὰ τὴν ἰδῶ πλέον! δὲν θὰ τὴν ἰδῶ πλέον! ἐπανελάμβανε περιπτυσσόμενος τὴν ἐπιστολήν.

Τὸ ἐσπέρως αὐτὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἀνεχώρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἔξω φρενῶν. Ἐάν ἀπῆντα τὴν ῥίψασαν τὴν εἰκόνα εἰς τὸ πῦρ θὰ τὴν ἐφρόνευε, τοσοῦτον εἶχε πεισθῆ ὅτι αὐτὴ ὑπῆρξεν ἢ αἰτία καὶ κινδύνου τῆς Ἐρατοῦς. Ἀμα ἀποθιβάσθεις εἰς Γαλατῶν ἀνέβη εἰς τὸ Σταυροδρομίον, καὶ ἔδραμεν εἰς τὸν κῆπον. Διαβαίνων δὲ πλοσίον τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀκούσας ψαλλομένην νεκρώσιμον

ἐκολουθίαν, ἀνεφρίξεν ὄλος φοβηθεὶς μὴ ἀπέθανεν ἢ φίλην του.

Ταχύνας δὲ τὸ βῆμα ἐφθασε τέλος πάντων εἰς τὴν θύραν τοῦ κήπου, τὴν ὅποιαν τοσαύκις ἐκρούσε χαίρων. Εἰσελθὼν δὲ καὶ ἰδὼν τὸν κῆπον ἔρημον ἀνέβη εἰς τὴν οἰκίαν.

— Ἄ! κύριε! ἀνερώνησε γέρον ὑπερέτης, ἀναβῆτε γρήγορα.

Καὶ ἀνέβη τρέμων τοὺς πόδας διότι, ἠγγόνει ἐάν ἐμελλε νὰ παρασταθῇ εἰς τὸν θάνατον ἢ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς φίλης του.

Εἰσελθὼν εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς ἀσθενοῦς, εἶδε φρικτὸν θέαμα· ἡ ταλαίπωρος νέα ἦτον ἐξηπλωμένη τὰς χεῖρας ἔχουσα συνεσταυρωμένας καὶ τὴν ὄψιν κατὰλευκον ὡς κηρίον... ἡ θεία της ἔκλειεν. Ἰδρὸς θανάτου περιέχυσε τὸν Χαρίλαον.— Ἀπέθανεν; ἠρώτησεν.

— Ἄ! ἀπεκρίθη ἡ γραῖα· εἰς σὲ μόνον ἔχομεν ὄλας μας τὰς ἐλπίδας.

Ἐνοήσας λοιπὸν ὅτι ἡ νέα ζῆ, ἐπλησίωσεν εἰς τὴν κλίνην καὶ ἐγονάτισεν. Ἔμεινε δὲ ἀκίνητος ἐπὶ τινὰ ὥραν ἀνετίξων τὴν ψυχρὴν γαῖαν καὶ ἀδυνατῶν κἂν λέξιν νὰ προφέρῃ.

Ἡ Κ. Γ. Ζ. δικηγόρη τότε ὅτι πρὸ ἐνός ἢ δύο μηνῶν ἔπαυσε μὲν συχνότερον κεφαλαλγίαν· ἡ ἀνεψία της, ἀλλὰ συμπτώματα ἐπικίνδυνα δὲν εἶχεν· ὅτι μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Χαριλάου οὕτε διὰ θεσιν ἀλλ' οὕτε βίον μετέβαλε· δὲν ἐμεδίκα μόνον ὡς ἄλλοτε, καὶ τὸ ἐρύθημα τῶν παρειῶν της ἐξηλείφθη ὡς ἂν πῶρελκεν αὐτὸ μετ' ἐκτουτοῦ ἀποδημήσας φίλος της. Ἐτραγώδει συχνάκις καὶ περιεφέρετο πολὺ, εἰς τὸν κῆπον μάλιστα, ὅπου ὠμίλει ἐνίοτε μόνη. Ὅσακις ἐκρούετο ἡ θύρα ἀνεσκήρτα καὶ ἀνεσκήρτα διὰ νὰ τρέξῃ καὶ ἀνοίξῃ, ὅπως συνειθίζεν ὅτε ἤρθετο ὁ Χαρίλαος· ἀλλ' εὐθὺς ἐκλήθητο κινεῖσα περιλίπῃς τὴν κεφαλὴν. Ἐάν ποτε ἔλεγε τὴν θεία της ὅτι θὰ ἐπέστρεφεν ὁ Χαρίλαος, αὐτὴ τὴν ἠτένιζε μὲ βλέμμα τοσοῦτῳ τεθλιμμένον, ὥστε διέκοπτε παρεῖθῃς τὴν ὀμίλιαν. Ἐπ' ἐσχάτων ἐκέντει μὴ σπουδῆν ἐπὶ λευκῆς ταινίας διὰ κυανῆς μεταξῆς τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα X καὶ B.

— Κεντῶ, εἶπε πρὸς τὴν θείαν της ἀλλοκότως μειδιῶσα, τὴν νυμφικὴν μου ζώνην· νὰ τὴν δώσῃς εἰς αὐτὸν ἂν τὴν ζητήσῃ. Κέντει δὲ πάντοτε ὑπὸ τὴν ἀναδενδράδα ὅπου ἀνέμενε καθ' ἐσπέρως τὸν φίλον της— Ἰδέ, ἐπρόσθεσεν ἡ γραῖα δείξασα τὸ κέντημα ἐπ' οὗ ἦτο καὶ ἡ βελόνη, τὸ E δὲν εἶναι ἀκόμη τελειωμένον.

— Πρωῖαν τινὰ, ἐξήκολούθησεν ἡ Κ. Γ. Ζ. ἡ κοῦσα ἀφῆκε δυνάτην φωνῆν, καὶ δραμοῦσα εἰς τὴν αἰθούσαν, κῆρα τὴν Ἐρατὴν ἐξηπλωμένην, κάτωχρον, ψυχρὰν καὶ ἀνάισθητον. Μεταεώραμεν αὐτὴν εἰς τὸν κοιτῶνα της καὶ μὲ πολλὴν δυσκολίαν κατωρθώσαμεν νὰ ἀνακαλέσωμεν τὰς αἰσθήσεις της. Ἐζήτησε χαρτίον καὶ κονδύλιον, σ' ἐγράψεν ἐπιστολήν, τὴν ἐσφράγισε, τὴν ἐστειλεν εἰς τὸ ταχυδρομεῖον, ἐπληγίασεν, ἐκλείσε τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἔκτοτε δὲν ὠμίλησεν· ὁ δὲ ἰατρός δὲν κατώρθωσε

νὰ βελτιώσῃ τὴν κατάστασιν της. Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην κοίτεται ὅπως τὴν βλέπεις, χωρὶς νὰ ἤξεύρωμεν ἂν ζῆ ἢ ἂν ἀπέθανεν.

Ὁ Χαρίλαος ἤκουε ταῦτα ἀφῶνος· μόλις δὲ δυναθεὶς νὰ ἐρωτήσῃ τὴν Κ. Γ. Ζ. ποίαν ἡμέραν καὶ ὥραν συνέβη ἡ πρώτη λειποθυμία τῆς νέας, ἔμαθεν ὅτι ἡ ἡμέρα καὶ ἡ ὥρα ἦσαν αὐταὶ ἐκείναι καθ' ἃς ἐβρίβθη τὸ ἐγκόλιον εἰς τὸ πῦρ.

Ταῦτα ἀκούσας ἐσηκώθη κλονούμενος καὶ ψιθυρίζων—Μὲ εἶπεν ὅτι θ' ἀποθάνῃ.

Καὶ χωρὶς νὰ αἰσθάνεται τί πράττει, ἔπασεν ἐπὶ τοῦ σώματός της, ἐκλαυσε, περιεπτύχθη καὶ καταφίλησεν αὐτὴν, καὶ ὡς πρῶτον τὴν παρεκάλε νὰ μὴν ἀποθάνῃ. Ἐνῶ δὲ ἀνηγκαλιζέτο αὐτὴν, ἠσθάνθη ἐλαφρὴν πνοὴν εἰς τὰ χεῖλην της. Καὶ ἀνακυρτήσας·

— Ζῆ! ἀνέκραζεν.

Ὁ ἰατρός προσκλήθεις τότε, εὔρε μεταβολήν τινὰ εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ἀσθενοῦς.—Οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας της, εἶπεν, ἀκούονται περισσώτερον τὸ πᾶν κρέμαται ἀπὸ τὴν γεννησμένην κρίσιν μετὰ τὸν λήθαργον.

Πρὸς τὸ ἐσπέρως ἡ ἀσθενὴς ἦνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς καὶ στρέψασα τὸ βλέμμα πανταχοῦ εἶδε τὸν Χαρίλαον, καὶ τείναςα τὴν δεξιάν πρὸς αὐτὸν ἤρχισε νὰ κλιθῇ.

— Ἐσώθη, εἶπεν ὁ ἰατρός.

— Μὴ μὰς ἀφίσης πλέον, εἶπεν ἡ γραῖα κρατοῦσα τὴν χεῖρα τοῦ Χαριλάου.

Ἀλλὰ δὲν ἤρκει μόνη ἡ υγεία τοῦ σώματος, ἔπρεπε νὰ δοθῇ καὶ ἡ υγεία τοῦ νοῦς εἰς τὴν ἀσθενῆ· ἡ ἀνάβρωσις της ὑπῆρξε πολυχρόνιος καὶ ἀπῆται πολλάκις περιποιήσεις· διότι ἡ ἀσθενεία της ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε τὰ ἀποτελέσματά της δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐξελικθῶσιν ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν. Ἡ μεγίστη εὐαισθησία της Ἐρατοῦς εἶχε γενεὶ μεγαλύτερα· καὶ τὴν ἐθλεπε τρέμουσαν ἢ ὠχρωσταν καὶ κατὰ τὴν ἐλαχίστην συγκίνησιν εἶχε γενεὶ ὡς κινήσῃ τῆς ὀπείας αἱ χροδαὶ ταρασσονται καὶ ἀπὸ τὸν ἐλαφρότερον ζέφυρον. Ὁ Χαρίλαος, ὅστις κατέτριβεν ὄλον του τὸν κηρὸν πλοσίον της, παρετήρησεν ὅτι ἠσθάνετο ἀσυνήθη ἀνησυχίαν τὴν εὖρισκε πολλάκις κρατοῦσαν τὴν κεφαλὴν εἰς τὰς χεῖρας, ἀκίνητον καὶ σκαπτομένην, ὡς ἂν ἐγίνετο ἐντὸς τῆς καρδίας της παράδοξός τις ἐργασία· ἔβλεπεν, ἔλεγεν αὐτὴ ἡ ἰδίη, ἐντὸς ἐαυτῆς, καὶ ἀνέλυε τὰ ὄνειρά της διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ τι πραγματικόν.

— Βλέπω ἐνίοτε, εἶπε ποτε, σπινθήρας, ἀλλ' ὄχι· καὶ φῶς· οἱ σπινθήρες σβύνουν καὶ ἐπενέρχεται τὸ σκότος.

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀναβρώσεώς της, δὲν ἠθέλε νὰ χωρισθῇ διόλου ἀπὸ τὸν Χαρίλαον· δότι ἐφοβείτο μὴ ἀναχωρήσῃ καὶ πάλιν. Ἠναγκάζετο δὲ οὗτος νὰ μεταχειρίζεται ἐνίοτε καὶ πανουργίαν, διὰ νὰ τὴν καταπάσῃ ἢ ἀφήσῃ τὴν χεῖρά του, τὴν ὅποιαν ἐκράτει ὡς ἐν φυλακῇ. Διὰ τοῦτο ἡ θεία της ἐνόμισε καλὸν νὰ παρασκευάσῃ τὸν θάλαμον εἰς τὸν ὅποιον κατέλειπε ἄλλοτε ὁ Ἀριστομέ-

νης, μὴ ἀνοιγέσθαι πώποτε μετὰ τὸν θάνατόν του. — Βτοίμασα, εἶπε πρὸς τὴν ἀνεψίαν της, τὸν πρῶτον θάλαμον, ἔβαλα ἄνθη καὶ φανούς εἰς αὐτόν ἡμπορεῖ ἀπὸ σήμερον νὰ κατοικήσῃ.

Ἄλλὰ παραδόξως πως ἀντὶ νὰ εὐχαριστήσῃ ἢ Ἐρατώ, ἔδειξε δυσχερεσίαν· ἀλλ' οὔτε ἐπέμενε πλέον εἰς τὸ νὰ κοιμᾶται εἰς τὴν οἰκίαν της ὁ Χαρίλαος. Ὅτε ἤκουσε τὸν πρῶτον θάλαμον, τὸ μέτωπόν της συνωρυώθη, καὶ μὲ ζωηρότητα τὴν ὁποῖαν πρὸ πολλοῦ δὲν εἶχεν, ἀνέβη εἰς τὸ ἀνώτατον πάτωμα, ἔκλεισε τὴν θύραν τοῦ θαλάμου, καὶ ἔπρε το κλειδίον. Καταβῆσα δὲ ἔστεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Χαρίλαον καὶ εἶπε.— Καλὸν αὖσιον.

Καὶ ὠμίλει μὲν καὶ ἔβλεπεν αὐτὸν μὲ τὴν αὐτὴν ἰλαρότητα, ἀλλὰ δὲ ἐπροσπάθει πλέον νὰ τὸν κρατῇ εἰς τὴν οἰκίαν της.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλη τις μεταβολὴ ἐγένετο· δὲν τὸν ὠνόμαζε πλέον Ἀριστομένην, οὔτε Χαρίλαον, ἀλλὰ φέρε μου τὸ ἀρίστον τοῦτο ἐπίθετον ἔδεικνε τάχα ἀμφιβολίαν, ἢ το τάχα ὡς τὸ ἀμυδρὸν ἐκεῖνο φῶς τὸ προαναγγέλλον τὴν αὐγὴν καὶ προηγούμενον τῆς ἡμέρας; Ὁ Χαρίλαος τὸ ἠλπίζε μὲν, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα εἰσεῖναι νὰ τὸ πιστεύσῃ. Βροβεῖτο μάλιστα μήπως, ἐπανερχομένου τοῦ φωτός εἰς τὸν νοῦν τῆς φίλης του, τὴν στερηθῆ διὰ παντός.

Ἡ Ἐρατώ ἐζήτησέ ποτε νὰ ἴδῃ τὸ ἐγκόλιον καὶ παρατηρήσασα τὰ ἔργα τοῦ πυρός, εἶπε·

— Τώρα ἐννοῶ διὰ τί ἀρρώστησα.

Καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸ χωρὶς νὰ ζητήσῃ ἐξηγήσιν.

Ἄλλοτε, εὐρισκομένη εἰς τὸν κῆπον μετὰ τοῦ Χαρίλαου, ἐστηρίχθη εἰς τὸν βραχίονά του καὶ περιῆλθε μετ' αὐτοῦ. Λεπτὸν ἐρύθημα συνέκρεε τὴν ὠχρότητα τῶν παρειῶν της, καὶ εἰς τὸ μέτωπόν της εἶχον ἀναγεννηθῆ αἱ χάριτες τῆς νεότητος καὶ τῆς υγείας. Βσιώπων δὲ καὶ ἔδρεπε καθ' ὁδὸν ἄνθη. Ἄφου δὲ καθήρτισεν ἀνθοδέσμην ἀνεστέναζες καὶ εἶπε·

— Πόσα ἄνθη ἐσυναξα ἐπὶ ζωῆς μου! . . . αὐτὰ δὲν εἶναι ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἠγάπων χθές, καὶ τὰ αὐριανὰ δὲν θὰ εἶναι ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἀγαπῶ σήμερον.

Καὶ ἀτενίζουσα τὴν ἀνθοδέσμην, ἐφαίνετο ζητοῦσα ἀπὸ αὐτὴν τὴν λύσιν τῶν λογισμῶν της· μετὰ δὲ ταῦτα στραφείσα πρὸς τὸν Χαρίλαον·

— Τί γίνονται τὰ ἄνθη τοῦ παρελθόντος χρόνου; ἠρώτησε.

— Μαθαίνονται, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος.

Τότε προσηλώσασα γλυκὴ καὶ ἰλαρὸν τὸ βλέμμα ἐπ' αὐτοῦ·

— Ναί, ἐπανελάβε, μαθαίνονται· δὲν ἐπιστρέφουν πλέον τὰ ἴδια, εἶναι ὅμως πάντοτε ἄνθη.

Οἱ ὀφθαλμοὶ της ἠκτινοβόλησαν αἰφνης, καὶ λαβοῦσα τὴν χεῖρα τοῦ Χαρίλαου.— Ὡς καὶ σύ, εἶπεν ἀγαπῶ μὲν σέ, ἀλλὰ δὲν κλαίω καὶ σέ! . . . εἶναι ὁ αὐτὸς ἔρωε, ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ τὸ αὐτὸ ἄνθος.

Ὁ Χαρίλαος δὲν ἐνθυμεῖτο πλέον τὰς Ἀθῆνας· ὁ κόσμος ὅλος περιείχετο ἐντὸς τῶν στενῶν ὁρίων τοῦ μικροῦ κήπου τῆς Ἐρατοῦς. Ὅσαίς ἐνθυμεῖτο

ὅτι πρὸ ὀλίγον ἀπέθνησκον, ἔριπτεν ὁλος, καὶ κατεδικάζεν αὐτὸν ὅτι ἐνεκα τῆς ἀδιαφορίας καὶ τῆς περιφλυγίας του ἐκινδύνευεν ἢ ἀξιδόλογος ἐκεῖνη νύκ. Φανταζόμενος αὐτὴν εὐθυμοῦν καὶ εὐτυχοῦσαν πλησίον του, ἀπεφάσισε νὰ μὴ τὴν ἐγκαταλείψῃ πλέον. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο πλούσιος, κανεὶς δὲν θὰ ἐτόλμα νὰ τὸν καταγορήσῃ, ὅτι χάριν ἰδιοτελείας τὴν ἐνουμρεύθη. Τὸν ἠγάπα ὅμως καὶ ἡ νέα, καὶ συμβιόουσα μετ' αὐτοῦ δὲν θὰ ἐνόμιζεν ὅτι συμβιοῖ μὲ τὸν Ἀριστομένην;

Ἡ Ἐρατώ ἦτο τὰς ἡμέρας ἐκεῖνης ὡς ὁδοιπόρος ὅστις περιπικτὸν ἐν τῷ σκοτεινῷ, ἀπαντᾷ αἰφνης κοτμῶν. Καὶ ἂν μὲν διαβῆ τὸν κρημνὸν σώζεται, ἂν δὲ ἀλισθησῇ; . . .

Καθημένην ποτὲ εἰς τὸν κῆπον της καὶ χαράσσουσαν γραμμὰς ἐπὶ τῆς ἄμμου, παρεκίνησεν αὐτὴν ὁ Χαρίλαος νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὸν περίπτεον τῶν Μεγάλων Μνημάτων. Αὕτη δὲ ἀκούσασα προθύμως τὴν πρότασιν.— Εὐχαριστῶς, ἀπεκρίθη· διότι αἰσθάνομαι πυρετὸν εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ μὲ περάσῃ.

Καὶ ἀληθῶς οἱ ὀφθαλμοὶ της ἦσαν λαμπροὶ καὶ κόκκινον τὸ πρόσωπόν της· παρατηρήσας δὲ ὁ Χαρίλαος ὅτι καὶ αἱ χεῖρές της ἔτρεμον·

— Σὲ συνέδη τι; ἠρώτησεν.

— Ὅχι! ἡθεῖα μου σιγουρίζεις τὰ ἀσπρόρουχα, καὶ, καθὼς ἤξεύρεις, ὅταν ἀρχίσῃ τὴν ἐργασίαν αὐτὴν δὲν τελειώνει ποτὲ . . . Ἐμεῖνα μόνη . . .

Ἐπιζῶ κίμβalon . . . καὶ κατὰ τύχην ἀνίγνωσα βιβλίον περιγράφον κατορθώματα ἵπποτῶν. Ἐπρόκειτο περὶ ἵππου ὅστις τρέχων ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐφθασεν εἰς βασίλειον τοῦ ὁποῖου δὲν ἐνθυμοῦμαι πλέον τὸ ὄνομα· ὅποιος ἤρχετο εἰς τὸ βασίλειον τοῦτο ἐγένετο παρρηθὺς φάντασμα. Εὐρίσκεις ἐκεῖ ἀνθρώπους τοὺς ὁποῖους εἰς τὸ ὄνειρόν σου μόνον ἐγνώρισες, καὶ σὲ ὀμιλοῦν περὶ πραγμάτων τὰ ὅποια δὲν ἐγίνοντο μὲν ποτὲ, ἐνθυμεῖσαι ὅμως. Μὲ φαίνεται ὅτι εἶμαι ὀλίγον συγγέμισσα τοῦ ἵππου ἐκεῖνο, καὶ ὅτι κατοικῶ καὶ ἐγὼ εἰς τὸ βασίλειον αὐτὸ τῶν φαντασμάτων.

— Σὺ! ἀνέκραξεν ὁ Χαρίλαος τραχηθεῖς.

— Ναί, ἐγὼ. Καὶ δὲν εἶναι τρελὰ αὐτὰ τὰ ὅποια λέγω. Ἐσυλλογίσθην παλὸ ἀφου ἀρρώστησα, διότι ἔβλεπα ὅτι δὲν μὲ ὠμίλουσ ὅπως καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς· αἰσθάνομαι πολλάκις ἀνεξηγήτους ὄρμας. Μὲ φαίνεται ὅτι αἱ λέξεις σημαίνουσι σήμερον ὅ,τι δὲν ἐσήμαιναν ἄλλοτε, καὶ πράγματα εἰς τὰ ὅποια οὐτ' ἐπρόσεχα πρό τινας καιροῦ, μὲ κάμνουσι τώρα μεγίστην ἐντύπωσιν. Παραδείγματός χάριν· Χθές τὸ βράδυ ἐφύσα ἀνεμὸς καὶ ἐρρίπτεν ἐν πρὸς ἐν εἰς τὸν ὀμβροδέκτην τὰ φύλλα τῶν δένδρων· τὰ ἔβλεπα καὶ μ' ἐφαίνοντο ὡς ψυχὰι πετώσαι εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Μὲ ἦλθαν τότε δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ παρ' ὀλίγον νὰ φύγῃ καὶ ἡ ἐδική μου ψυχὴ . . . Ὅθ μὲ ἔκλαιες, ἔ;

Εἶπε, καὶ ἡ φωνὴ καὶ τὰ βλέφαρά της ἐδείκνυον ὅτι τὰ δάκρυα ἦσαν πάλιν ἔτοιμα νὰ βεῦσωσιν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Χαρίλαος συγκινηθεὶς εἰς ἄκρον καὶ ἀ-

δυνατῶν καὶ λέξιν νὰ προφέρῃ, ἔκυψε καὶ κατερίλει περιπαθῶς τὰς χεῖράς της.

— Ἀλλὰ θὰ ζήτω, ἐξηκολούθησε λέγουσα . . . δὲν ἀποθνήσκω. Πλὴν δὲν σὲ τὰ λέγω ὅλα . . . εἶδα ὅτι τὸ ἐγκόλιον τὸ ὅποιον σ' ἔδωκα ἦτον ὀλίγον καυμένον . . . Ἄλλος πλὴν σοῦ θὰ τὸ ἠγγίσειν . . . Ἄλλος ὀφθαλμὸς θὰ τὸ εἶδεν . . . Ἡξεύρεις διὰ τί δὲν σὲ ἠρώτησα; . . . Διότι ἐροδοῦμην μὴ ἔχῃς καὶ σὺ εἰς τὸν τόπον σου ἄλλην Ἐρατὴ τὴν ὁποῖαν ἀγαπᾷς . . . καθὼς κ' ἐγὼ ἔχω ἄλλον Ἀριστομένην.

Ὁ δὲ Χαρίλαος συνθλίψας ἔλαφρως τὸν βραχίονα τῆς συντρόφου του, καὶ ὀμιλήσας σιγαλὰ ὡς ἂν ἦτον ἀρρώστος, τὴν ἠρώτησεν ἐὰν ἦτο βεβαία ὅτι εἶχε καὶ ἄλλον Ἀριστομένην. Αὐτὴ δὲ κινήσασα τὴν κεφαλὴν·

— Ὅχι πλέον, ἀπεκρίθη, καὶ ὅμως . . .

Καὶ ἐσιώπησε· μετὰ μικρὸν δὲ κτυπίσασα τὸ ἔδαφος διὰ τοῦ ποδός.— Τὸ στόμα μου, εἶπεν, ἔχει φραγμὸν καὶ τὰ ὀμμάτιά μου σύννεφον . . . Ἀλλὰ θὰ πέσουν, καὶ πρέπει νὰ πέσουν.

Καὶ περιπατοῦντες ἀσκόπως ἐβησαν εἰς τὴν ἄκραν τῶν Μνημάτων, ὅπου ἦτο τεθαμμένη ἡ μήτηρ της. Μικροὶ τινες κυπάριστοι περιεστοιχίζον τὴν πλάκα τοῦ τάφου της, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἦτο κεχαραγμένη ἐπιγραφή λυπηρότατα διεγείρουσα αἰσθήματα. Περὶ δὲ τὸ μνημῆμα παρέκειντο ἄλλοι τάφοι πρὸ μικροῦ ἀνοιγέντες, ἐφ' ὧν μαῦροι σταυροὶ ἐπέιχον τόπον πλακῶν. Τούτους τοὺς σταυροὺς ἰδοῦσα ἡ Ἐρατὴ ἐστάθη, ἐβρίσθη περιφροσὸς τὸ βλέμμα περὶ αὐτήν, καὶ ἀναγνοῦσα ἐπιτύμβιά τινε, ἐστηρίχθη ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τοῦ συνοδοιπόρου της καὶ ἠρώτησε·

— Πρὸς τί οἱ σταυροὶ καὶ τὰ ὀνόματα; μὲ φοβερίζουν.

Ἄλλ' ὁ Χαρίλαος τὴν ἠνάγκασε νὰ προχωρήσωσιν εἰπὼν·

— Τὰ μὲν ὀνόματα εἶναι ἀνθρώπων ὅστινες ἀνεχώρησαν, οἱ δὲ σταυροὶ σημαίνουσι ὅτι δὲν θὰ ἐπιστρέψουν πλέον.

Ἐκεῖνη δὲ γενομένη κάτωχρος.— Καταθλιβόμαι, εἶπε, μένουσα ἐδῶ.

Ὁ Χαρίλαος δεῖξας ἐν τοσοῦτῳ πρὸς αὐτὴν μνηματὰ τινε ὑπὸ τὰς κυπάριστους, τὴν ἠρώτησεν.— Οἱ τάφοι αὗτοι δὲν ἀνακαλοῦν τίποτε εἰς τὴν μνημῆν σου;

Αὐτὴ δὲ ἀναγνοῦσα ἐπιγραφὰς τινε, ἀνεσκήρτησε καὶ ἀνέκραξεν·

— Ἴδου ἡ Ἐλένη . . . ἡ Σοφία . . . ἡ Χαρίκλεια . . . αἱ παλαιαὶ μου φίλαι! Ἴδου καὶ ὁ Γεώργιος, ὁ Περικλῆς, ὁ Κλέων . . . Διὰ τοῦτο λοιπὸν δὲν τοὺς ἔβλεπα πλέον.

Καὶ ἄρθονα δάκρυα ἐβρέυσαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς της.

— Ταλαίπωρος Ἐλένη! . . . τὴν ἐνθυμοῦμαι ἦτον τόσῳ ζωηρὰ καὶ χαριτωμένη! . . . Καὶ ἡ Σοφία μὲ ἠγάπα τόσῳ πολὺ! Ὅλοι ἀνεχώρησαν! . . . Ὡ φίλε μου, διὰ τί μ' ἔφερες ἐδῶ;

— Δὲν θέλεις λοιπὸν νὰ πέσῃ ὁ φραγμὸς τοῦ

στόματος καὶ τὸ σύννεφον τῶν ὀφθαλμῶν σου;

Ἡ ὦρα ἐκεῖνη ἦτο κρίσιμος, διότι τρέμων ὁ Χαρίλαος ὠδήγει, ἐνῶ διελέγοντο, τὴν Ἐρατὴ εἰς τὸν τάφον τῆς μητρός της. Καθῆσας δὲ ἐπὶ τινος γωνίας τοῦ μνηματός μετ' αὐτῆς, καὶ λαβὼν τὴν χεῖρά της·

— Ὅχι, εἶπε, δὲν ἀνεχώρησαν αἱ φίλαι σου, . . . ἀπέθαναν.

— Ἀπέθαναν! ἀνερώνησεν ἐκεῖνη, ἀπέθαναν! Καὶ καλύψασα καὶ μὲ τὰς δύο χεῖρας τὸ πρόσωπόν της παραδέθη εἰς ὀλολυγμούς· ἡ καρδία της ἐσπαράσσετο.

Ἄλλ' ὁ Χαρίλαος ἀποσύρας τὰς χεῖράς της, ἔδειξεν αὐτῇ τὸ μνημῆμα καὶ τὸ ὄνομα τῆς μητρός της.

— Ἡ μάνα μου! ἀνεφώνησε, καὶ κατέπεσε γονυκλινῆς παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ τάφου. Καὶ καταπεσοῦσα ἐθρήνη καὶ προσήχετο ὡς ἂν ἀπέθανε τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην ἡ μήτηρ της. Ὁρθίος δὲ παρ' αὐτὴν ὁ Χαρίλαος τὴν ἔβλεπε χαίρων, διότι ἀναγνώρισα τὴν μητέρα της καὶ προσευχομένη ἀπεδείκνυεν ὅτι ἀνέλαβε τὴν υγείαν της. Μετὰ μικρὸν δὲ ἀνυψώσασα πρὸς αὐτὸν τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τείνας τὴν δεξιάν·

— Τὸ σύννεφον, εἶπε, διεσκαδέσθη . . . μ' ἐδίδαξες ὅτι πρέπει νὰ κλαύσω τὴν μητέρα μου . . . Εὐχαριστῶ.

Καὶ σκυθρωπὴ περιέφερε τὸ βλέμμα περὶ τὸ κοιμητήριον ὡς ἂν ἐζήτη καὶ ἄλλον τάφον. Ἐβλεπες καθαρὰ ὅτι καὶ νέα ἐρώτησις ἐπλανᾶτο ἐπὶ τῶν χεῖλιών της· δις ἠνοιξε τὸ στόμα καὶ ἠτένισε τὸν Χαρίλαον διὰ νὰ ὀμιλήσῃ, ἀλλ' ἐσιώπησε. Κρύψασα δὲ ἐκ νέου τὴν κεφαλὴν, ἔκλαυσε καὶ πάλιν· ἀλλὰ δὲν ἔκλαυσε μόνον τὴν μητέρα της.

Ἀνεχώρησαν δὲ ἐκεῖθεν ἀμφοτέρωσι σιωπῶντες. Ὁ Χαρίλαος ἐνόμι μὲν ὅτι ἡ ὦρα ἦτο κρίσιμος πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ συσταλλόμενος δὲν ἐτόλμα νὰ ἐρωτήσῃ τὴν σύντροφόν του.

Ἐπανελοῦσα εἰς τὴν οἰκίαν ἡ Ἐρατὴ εἶπεν ὅτι ἐπεθύμει νὰ μείνῃ μόνη· ἐφαίνετο ὅτι ἤθελε, μετὰ σιωπῆν τοσοῦτῳ μακράν, νὰ συνδιαλεχθῇ μετ' ἐαυτῆς καταμόνας.— Καλὸν αὖσιον, εἶπε πρὸς τὸν Χαρίλαον. Καὶ ἀπεχώρησεν εἰς τὸν θάλαμόν της ἀφείσα αὐτὸν μὲ τὴν Κ. Γ. Ζ., πρὸς ἣν διηγήθη οὗτος τὰ διατρέξαντα.

Ὁ Χαρίλαος κατέτριψεν ὅλην τὴν νύκτα περιφερόμενος εἰς τὰς ὁδοὺς, καὶ ἀκαταπαύτως ἐρχόμενος, ὡς ἂν εἰλκύετο ἀπὸ ἀκατανίκητον δύναμιν, πρὸς τὴν οἰκίαν τῆς Ἐρατοῦς. Καὶ εἶδε φανὸν λάμποντα ὀπισθεν τοῦ παραθύρου τοῦ πρασίνου κοιτῶνος, εἰς τὸν ὅποιον δὲν ἐπέτρεψεν ἐκεῖνη νὰ καταλύσῃ ὁ Χαρίλαος· ἡ σκιά της ἐφαίνετο ἐνίοτε διὰ τῶν λευκῶν παραπετασμάτων· καὶ ποτε ἐλοῦσα εἰς τὸ παράθυρον ἐκόλλησε τὸ πρόσωπον ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐστάθη σκεπτομένη. Ἐκεῖνος δὲ κρυπτόμενος τὴν παρετήρει. Τί ἄρα ἐπραττεν εἰς τοιαύτην ὥραν τῆς νυκτός μεμονωμένη καὶ ἀκοίμητος; Μὴ ἀνεπόλει τὸν κατοικήσαντα ἄλλοτε ἐκεῖ;

Τὴν ἐπαύριον ἦλθεν ὁ Χαρίλαος κατὰ τὴν συνῆ-

θη ὄραν, καὶ εὔρε τὴν Ἐρατώ εἰς τὴν αἰθουσαν μετὰ τῆς θείας τῆς φοροῦσαν πένθημα. Καὶ λευκὴ ἐσθῆς καὶ ταινίαι κυναὶ ἐγένοντο ἀφαντοί. Τὸ ἦθος τοῦ προσώπου τῆς ἦτον ἀλλοίον· ὄλη ἐφαίνετο ὡς μεταμορφωθείσα, ὥστε ὁ Χαρίλαος δὲν ἐγνώριζεν οὔτε τὸ βλέμμα, οὔτε τὸ μεδίματά της. Ἀλλὰ καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν τὸν ὑπεδέχθη ἦτο τοσοῦτον περιεσκεμμένος καὶ ψυχρός, ὥστε ἐνόμισεν ὅτι ἀπώλοντο ὄλοι του αἱ ἐλπίδες.

— Ἐρχομαι, εἶπε μὲ φωνὴν τρέμουσαν, νὰ σὰς ἀποχαριστήσω.

— Πῶς; ἀναχωρεῖτε; ἤρώτησεν ἡ Ἐρατώ.

— Μάλιστα, ἀναχωρῶ· δὲν εἶμαι πλέον ἀναγκαῖς ἐδῶ. Ὁ Θεὸς τὸ γινώσκει ὅτι ἐπεθύμουν νὰ μείνω διὰ παντός, ἀλλὰ δὲν εἶμαι ἐκεῖνος τοῦ ὁποίου τὴν μνήμην ἀγαπᾶτε... Πρέπει λοιπὸν νὰ μὲν ξένος πρὸς ἐκείνην πλησίον τῆς ὁποίας ἐπέρασα τὰς ὄραιότερας ὄρας τῆς ζωῆς μου; Φοβοῦμαι μὴ δὲν με συγχωρήσετε παρουσιασθέντα τόσον καιρὸν μὲ ὄνομα ξένου. Ἐάν εἴσθε ὅποια καὶ ὅταν σὰς ἐγνώρισα!... Ἀλλ' εἶναι ἀδύνατον... ἡ εὐτυχία μου θὰ ἦτον ὑπερβολικὴ· τὸ κατ' ἐμὲ, ἐπραξὲ τὸ χρέος μου... ἀνελάβετε τὴν ὑγίαιάν σας... Σὰς ἀρίνη ὑγίαιαν.

Τοιαῦτα λέγων ἠσθάνετο ἐκλείπουσαν τὴν καρδίαν του· καὶ διὰ νὰ κρύψῃ τὴν ταραχὴν του ἐστράφη πρὸς τὴν θύραν.

— Χαρίλαε! ἀνεφώνησεν ἡ Ἐρατώ.

Καὶ εὐθὺς ἐστάθη ὁ Χαρίλαος. Οἱ ὀρθοκλμοὶ τῆς ἡκτινοδόλου τὴν ὄραν ἐκείνην ἐρωτᾶ καὶ σύνεσιν.

— Προφέρεις λοιπὸν τὸ ὄνομά μου! ἀνέκραζεν ὁ νέος, καὶ ἔπεσε πρὸ τῶν ποδῶν τῆς.

— Ἀγαπητά μου τέκνα! ἀνέκραξε καὶ ἡ γραῖα δὲν ἀντέχω πλέον· πρέπει νὰ σὰς ἐναγκαλισθῶ καὶ τοὺς δύο.

—

Μετὰ παρέλευσιν τινῶν ἡμερῶν, νέος τις κατὰ Κυριακὴν παρευρισκόμενος εἰς τὸ μέρος τῶν Πατησίων ὅπου παίζει ἡ Μουσικὴ, ἔλεγε πρὸς τινὰ φίλον του·

— Ἐμαθες τὰ νέα;

— Ποῖα; ὅτι ἠλλάξεν ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν;

— Τί ὑπουργὸς μὲ λέγεις; ἠξέφρευσεν ὅτι ὁ φίλος μὲς Χαρίλαος...

— Μήπως ἀπέθνηκεν;

— Ἀξίολογᾷ ἀπέθνηκεν· ὑπανδρεύθη.

— Ἀληθινά! καὶ μὲ ποῖαν;

— Μὲ νέαν τὴν ὁποίαν ἐγνώρισεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἰδοὺ τί κάμνουν τὰ ταξίδια.

— Καὶ εἰς τὰ ἐδικὰ μας! ἀπεκρίθη ὁ ἄλλος.

N.

ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ. ΠΟΜΠΗΙΑ.

ΟΙ ΠΑΠΥΡΟΙ. (Volumina Herculaneensia.) (Ἐκ τῶν σημειώσεων Ἑλληνος περιηγητοῦ.)

A.

Ἡερικαλλέστατον τὸ προάστειον τοῦ Πορτικίου,

(Portici) σταδίους τινὰς ἀπέχον τῆς Νεαπόλεως. Εἶναι τὸ θερινὸν καὶ ἀνθρὸν ἐνδιαίτημα τῆς ἀριστοκρατικῆς τῶν Νεαπολιτῶν τάξεως, καὶ τὸ φθινόπωρον καθ' ἑκάστην πέμπτην, ἐκαὶ μεταφέρεται ἐν ὄχημασι μέγας πολιτῶν ὄμιλος, χάριν περιπάτου.

Ὁ φέρων εἰς Πομπηίαν καὶ Καστελαμάρε σιδηροδρόμος διέρχεται καὶ διὰ τοῦ Πορτικίου, ὃ δὲ μεταβλίνων περιηγητῆς πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν μερῶν ἐκείνων σταματᾷ κατὰ πρῶτον ἐνταῦθα, ὅπως περιεργασθῆ τὸ Ἡράκλειον.

Τὸ Ἡράκλειον καὶ ἡ Πομπηία, δύο ἀκμάζουσαι πόλεις τῆς Καμπανίας, ἀνηγέρθησαν τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν καὶ τῶ αὐτῶ ἔτει 179 Μ. Χ. καὶ κατεσχόθησαν ὑπὸ τῆς ἐκράξεως τοῦ Βεζουβίου, καθ' ἣν ἐγενε θῆμα καὶ Πλίνιος ὁ Πρεσβύτερος.

Ἐπειστο λοιπὸν ὑπὸ τὴν τέφραν αἱ πόλεις αὗται ὑπὲρ τοὺς 17 αἰῶνας, ὅτε κατὰ τὸ ἔτος 171,3 ἐργάται σκάπτοντες τὸ ἔδαφος ἵνα θέσωσι τὰ θεμέλια ἀγροτικῆς τινοῦ οἰκίας τοῦ πρίγκηπος Ἐμμανουὴλ Λορκίνης, Γάλλου νομπευθέντος εἰς Νεάπολιν καὶ κατοικοῦντος εἰς Πορτικί, ἀνεῦρον τυχαίως θόλον τινὰ, καὶ ὑπὸ τοῦτον ἀγάλματα ἐκ μαρμάρου καὶ ὀρειγάλου, ἅτινα ἀπέστειλον εἰς τὸν Πρίγκηπα. Καὶ τότε μὲν ἡ ἐργασία δὲν ἐπροχώρησεν, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτος 1738, ὁ δὲν Κάρολος, βασιλεὺς τῶν δύο Σικελιῶν καὶ ἀκολουθῶς τῆς Ἰσπανίας, διέταξε νὰ ἐπαναληφθῆ δραστηρίως ἡ ἀνασκαφή. Ἀνεκαλύφθη δὲ μέγα μέρος τῆς ὑπογείου ἡδὴ πόλεως ταύτης, ἥς μετὰ θαυμασμοῦ βλέπει τις φωτισόμενος ὑπὸ δαδὸς τὰς μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομὰς, τὰς εὐθυγράμμους ὁδοὺς, τὰ πεζοδρόμια, κτλ. Ἐν Ἡρακλείῳ εὐρέθη καὶ πληθὺς παπύρων, περὶ ὧν θέλομεν διαλαθεῖ κατωτέρω.

Ἡ δὲ Πομπηία ἢ Πομπηία, οὐ πόρω καμμένη τοῦ Ἡρακλείου, πόλις τὸ πάλαι μὲν παραθαλασσίαι ἀλλ' ἡδὴ ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης, ἀνεκαλύφθη τυχαίως ἐπίσης τὸ 1755, ἦτοι 42 ἔτη μετὰ τὸ Ἡράκλειον. Αἱ ἀνασκαφαὶ ταύτης ἤρχισαν γενόμεναι διαρκῶς καὶ μεθοδικῶς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1799. Ἦτο δὲ πόλις πλουσία καὶ μεγαλοπρεπής, διότι, εἰ καὶ τὸ ἐν πέμπτον μόνον αὐτῆς ἀνωρύχθη, ἀνεκαλύφθησαν ὅμως ὀκτώ ναοί, τρεῖς στοαὶ (πλατεῖαι), δύο θέατρα, λουτρά, ἐν μέγιστον ἀμυθίατρον, κλπ.

Ὁ Στράβων ἀναφέρει ὡς ἐξῆς περὶ τῶν δύο τούτων πόλεων·

« Ἐγόμενον δὲ (τῆς Νεαπόλεως) φρούριον ἐστὶν Ἡράκλειον, καὶ ἐκκειμένον εἰς τὴν θάλασσαν ἄκραν ἔχον, Ὅσσοι δ' εἶχον καὶ ταύτην καὶ τὴν ἐρεξίης Πομπηίαν, ἣν παραρρεῖ ὁ Σάρνος ποταμός. Νώλης δὲ καὶ Νουκερίας καὶ Ἀγέρων ἐπίγειόν ἐστιν ἡ Πομπηία, παρὰ τῷ Σάρνῳ ποταμῷ καὶ δεχομένη τὰ φορτία καὶ ἐκπέμποντι » (Ε. Κ. 4).

Ἡερὶ τῆς καταστροφῆς τῆς Πομπηίας διαλαμβάνει Δίων ὁ Κάσσιος (ΞΣΤ) τὰ ἐξῆς·

«... Καὶ προσέτι καὶ πόλεις δύο ὄλας, τότε Ἡρακουλάνεον καὶ τοὺς Πομπηίους, ἐν θεάτρῳ τοῦ ὀμίλου αὐτῆς καθήμενοι, κατέχευσε. Τοσαῦτα γὰρ

ἢ πᾶσα κόνις ἐγένετο, ὥστ' ἀπ' αὐτῆς ἦλθε μὲν καὶ εἰς Ἀφρικὴν καὶ Συρίαν καὶ εἰς Αἴγυπτον, ἐσηλθε δὲ καὶ εἰς τὴν Ῥώμην καὶ τὸν τε ἀέρα τὸν ὑπὲρ αὐτῆς ἐπλήρωσε, καὶ τὸν ἥλιον ἐπεσκίασε· καὶ συνέβη κἀνταῦθα δέος οὐ μικρὸν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, οὔτ' εἶδόν τοις ἀνθρώποις τὸ γεγονός, οὔτ' εἰκάσαι δυνάμενοι· ἀλλ' ἐνόμιζον καὶ ἐκείνοι πάντα ἄνω τε καὶ κάτω ἀναστρέφεσθαι, καὶ τὸν μὲν ἥλιον εἰς τὴν γῆν ἀφανίζεσθαι, τὴν δὲ γῆν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνιέναι. Ἡ μὲν οὖν τέφρα αὕτη οὐδὲν μέγα τότε κακὸν αὐτοὺς εἰργάτατο· ὕστερον γὰρ νόσον σφίσι λοιμώδη δεινὸν ἐνέβαλε. »

B.

Γνωστὸν τοῖς πᾶσιν ὁποῖοι καὶ ὅποσοι θησαυροὶ τῆς ἀρχαίας τέχνης καὶ τοῦ ἀρχαίου βίου ἀνωρύχθησαν εἰς τε τὴν Πομπηίαν καὶ εἰς τὸ Ἡράκλειον. Ἀπαντες σώζονται ἤδη εἰς τὸ θαυμασιὸν βοιωθιακὸν Μουσεῖον τῆς Νεαπόλεως, καὶ ἤθελεν εἶναι μακρὸν νὰ διαλάβω περὶ αὐτῶν.

Θέλω ὅμως εἰπεῖ ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν παπύρων οὔτινες ἐν τῷ Μουσεῖῳ κατέχουσιν ἴδιον δωμάτιον, ἐν ᾧ πολλοὶ ἑλληνοισταὶ χαλκογράφοι καταγίνονται περὶ τὴν ἐκτύλιξιν αὐτῶν καὶ τὴν ἀντιγραφὴν τῶν περιεχομένων.

Οἱ εὐρεθέντες πάπυροι εἰσὶ περὶ τοὺς 1000. Ἀνὴρον δὲ εἰς βιβλιοθήκην ἐπικουρικῆς τινοῦ, διότι αἱ μέχρι τοῦδε ἀναγνωσθεῖσαι καὶ δημοσιευθεῖσαι πραγματεῖαι εἰσὶν ἔργα μαθητῶν τῆς τοῦ Ἐπικούρου Σχολῆς, ἧτις πολλοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ Ῥωμαϊκοῦ κόσμου ἦν τότε ἡ ἐπικρατούσα.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐφαίνετο ἀδύνατον νὰ κατορθωθῆ ἡ ἐκτύλιξις αὐτῶν, ἀλλὰ χάρις εἰς τὴν ἐφευρεθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Padre Piaggi μηχανικοῦ, ἐχομεν ἡδὴ ἐκδεδομένους εἰς φῶς ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς τοῦ Ἡρακλείου Ἀκαδημίας (Academia Ercolaneae), ἕνδεκα τόμους εἰς φύλλον, περιέχοντα τὸ καίμενον καὶ τὴν εἰς τὸ λατινικὸν μετάρρασιν μετὰ σχολίων τῶν ἐξῆς συγγραμμάτων·

Τόμος I. ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ ΠΕΡΙ ΜΟΥΣΙΚΗΣ α. 1763.

B.

Τόμος II. ΕΠΙΚΟΥΡΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΣΕΩΣ.

IA.

Ὅκτω τεμάχια Λατίνου ποιητοῦ. — 1809.

Τόμος III. ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ ΠΕΡΙ ΚΑΚΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ ΑΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝ ΟἷΣ ΕἰΣΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙ Α.

Θ.

ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ ΠΕΡΙ ΚΑΚΙΩΝ — 1827.

I.

Τόμος IV. ΠΟΛΥΣΤΡΑΤΟΥ ΠΕΡΙ ΛΟΓΟΥ ΚΑΤΑΦΡΟΝΗΣΕΩΣ Οἱ ΔΕ ΕΠΗΓΡΑΦΟΥΣΙΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΚΑΤΑΘΡΑΣΥΝΟΜΕΝΟΥΣ ΤΩΝ ΕΝ ΤΟἷΣ ΠΟΛΛΟἿΣ ΔΟΞΑΖΟΜΕΝΩΝ ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ ΠΕΡΙ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΕ'. — 1835.

Τόμος V. ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ ΠΕΡΙ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ ΠΕΡΙ ΗΘΩΝ ΚΑΙ ΒῼΝ — 1835.

Τόμος V. PACTO 2. ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ ΠΕΡΙ ΗΘΩΝ ΚΑΙ ΒῼΝ. — 1843

Τόμος VI. ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΘΕΩΝ ΕΥΣΤΟΧΟΥΜΕΝΗΣ ΔΙΑΓΩΓΗΣ ΚΑΤΑ ΖΗΝΩΝΑ

ME RODORI DE SENSATIONIBUS COMMENTARIUS — 1839

Ὁ VII. Τόμος εἶναι ὑπὸ τὰ πνεστήρια, ἐπειδὴ εὐρέθησαν συμπληρωτικά τινὰ τεμάχια, περὶ ληφθέντα ἐν αὐτῶ.

Τόμος VIII. ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΘ' ΟΜΗΡΟΝ ΑΓΑΘΟΥ ΛΑΟΙ.

ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ — 1844.

Τόμος IX. ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ ΠΕΡΙ ΘΑΝΑΤΟΥ Α. — 1848.

Τόμος X. ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ ΠΕΡΙ ΧΑΡΙΤΟΣ

ΕΠΙΚΟΥΡΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΣΕΩΣ. 1850.

Τόμος XI. ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ ΠΕΡΙ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ Δ ΤΩΝ ΕἰΣ ΑΥΤΟ ΤΟ ΠΡΟΤΕΡΟΝ

ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ ΠΕΡΙ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ Δ ΤΩΝ ΕἰΣ ΑΥΤΟ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ. — 1855.

DISSERTATIONIS ISAGOGICAE. — 1797.

Μετακυπώσεις τῶν πραγματειῶν τούτων, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, ὑπάρχουσι α) τῶν βιβλίων β' καὶ γ' τοῦ περὶ φύσεως τοῦ Ἐπικούρου ὑπὸ Γ. Ὀρέλλη ἐν Λειψία 1818 εἰς 4ον. μετὰ διαφόρων σημειώσεων.

β.) Φιλοδήμου περὶ Μουσικῆς, ἐκδοθὲν ὑπὸ De Murr ἐν Στασβούργῳ τὸ 1804 (*).

Περὶ τῶν παπύρων τούτων ἐπραγματεύθησαν διεξοδικῶς μετὰ τῶν ἄλλων ὁ Rosini, Neapoli 1809, ὁ Bernardo Quaranta καὶ ὁ Gusseppe Castaldi.

Ἐπιτομὴ δ' ἐκδεδομένον ἐν Νεαπόλει τὸ 1841 καὶ τὸ ἐξῆς σύγγραμμα·

Epitome Volumi Ercolanesi pel Cav. Lorenzo Bianco, περιέχον τὴν λεπτομερῆ ἀνάλησιν ἰταλιστῶν τῶν ἐξ πρώτων τῶν ἐκδόσεως.

Ὁ Φιλόδημος, οὗ τὰ πλεῖστα ἀνευρέθησαν συγγραμματα, ἐγεννήθη εἰς Γάδαρα τῆς Συρίας, ἔζησε δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Κικέρωνος (80 ἐτὶ Π. Χ.) καὶ, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τούτου, ἦν φίλος στενὸς τοῦ Πείσωνος. Ὁ Φιλόδημος ἦν ποιητῆς καὶ φιλόσοφος τῆς σχολῆς τοῦ Ἐπικούρου. Ἦσαν δὲ γνωστά ἐπιγράμματα τινὰ αὐτοῦ φερόμενα εἰς τὴν ἀνθολογίαν.

Τοῦ δὲ Πολύστρατου, μέχρι τῆς εὐρέσεως τῶν παπύρων, ἦσαν γνωστά δύο μόνον ἐπιγράμματα ἐκδοθέντα εἰς τ' Ἀνάλεκτα τοῦ Βουραγίου.

Ἀναφέρονται δύο Πολύστρατοι· ὁ μὲν μαθητῆς τοῦ Θεοφράστου ἐπικληθεὶς ὁ Τυρρηνός, ὁ δὲ ὑπὸ πολλῶν συγγραφέων μνημονευόμενος ὡς διάδοχος τοῦ Ἐρμάρχου ἢ Ἐρμάχου, χρηματίσας διδάσκαλος τοῦ Διονυσίου. Τούτου δὲ εἶναι ἡ ἐν τῷ IV τῶμῳ πραγματεῖα. Ὁ Οὐαλέριος Μάξιμος εἰς τὸν λόγον αὐτοῦ περὶ θαυμασίων διηγείται ὅτι ὁ Πολύστρατος καὶ ὁ Ἰπποκλείδης, ἀμρότεροι φιλόσοφοι, ἐγεννήθησαν τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἐμαθήτευσαν συγχρόνως παρὰ τῷ Ἐπικούρῳ, εἶχον κοινὰ τὰ κτήματα, καὶ τέλος τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπέβιωσαν.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν συντόμῳ περὶ τῶν παπύρων, οὔτινες πιθανὸν νὰ περιέχωσι καὶ ἄλλους θησαυ-

(*) Ὁρα Degli scrittori Greci dell'abbate Federici, Padova 1828.

Ἄγγειον Ἑλληνικόν.

ρούς τῆς ἀρχαίας φιλολογίας νομίζω δὲ οἱ ἐκδοθέντες ἤδη ΙΑ' τόμοι κοσμοῦσι τὴν ἐν Ἀθήναις δημοσίον βιβλιοθήκην.

κ. πη.

ΑΓΓΕΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ.

—οοο—

Καὶ τὸ ἀρχαῖον ἀγγεῖον, οὗ τινος πρόκειται ἡ εἰκὼν, ἀνήκει εἰς τὴν ἐκ Νεαπόλεως σταλείσαν συλλογὴν περὶ τῆς ὠμιλήσαμεν ἐν τῷ φυλλαδίῳ τῆς 15 Ὀκτωβρίου (ἀριθ. 206). Λυπούμεθα δὲ οἱ δημοσιεύοντες ἀντίτυπα τινὰ ἐκ τῆς συλλογῆς ταύτης, δὲν παραθέτομεν καὶ περαιτέρω τινὰς ἐξηγήσεις, ποῦ, φέρ' εἰπεῖν, εὐρέθησαν, ποίας ἐποχῆς εἶναι, καὶ τὰ τοιαῦτα· διότι εἰ καὶ ἐζητήσαμεν τὰς πληροφορίας ταύτας ἐξ ἀρχῆς, δὲν ἐλάβομεν ὅμως αὐτάς. Περιοριζόμεθα ἄρα μόνον εἰς τὸ νὰ προκαλέσωμεν τοῦ ἀναγνώστου τὴν προσοχὴν καὶ εἰς τῶν προγονικῶν τούτων μνημείων τὸ κάλλος καὶ τὴν ἐντέλειαν.

ΦΙΛΑΡΕΣΚΕΙΑ.

—οοο—

Διὰ τῆς παρατιθεμένης εἰκόνης ἐπιτήδειός τις ζωγράφος προτίθεται νὰ παραστήσῃ ὅτι ἡ φιλαρέσκεια εἶναι ἐμφυτος εἰς τὸν ἄνθρωπον. Τὸ εἰκονιζόμενον βρέφος, μόλις αἰσθανόμενον τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ, λαμβάνει ἀνά χεῖρας κάτοπτρον, καὶ ἐσοπτιζόμενον μετὰ κομψείας ἐγκαλλωπίζεται καὶ θαυμάζει ἑαυτό. Ἡ φιλαρέσκεια εἶναι πάθος ἐκ τῶν δεινότερων, ἐξ οὗ πολλὰ ἄλλα, ὡς ἡ ἀλαζονεία καὶ ἡ στήρις καὶ ὁ φθόνος, πηγάζουσιν. Ὁρθῶς ἄρα ἔλεγεν ὁ ἀρχαῖος σοφὸς ὅτι δυσκολώτατον τὸ Γνῶθι σαυτόν. Ὅλοι οἰκειοποιούμεθα ἀρετὰς τῶν ὁποίων στερούμεθα, ὅλοι συγκαλύπτομεν τὰς ἐλλείψεις ἡμῶν, ἢ ἐάν ποτε βιασθῶμεν νὰ ὁμολογήσωμεν τινὰς, σροντίζομεν νὰ δικαιολογήσωμεν ἢ νὰ παραστήσωμεν ἐλαφροτέρας αὐτάς, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τὰς διορθώσωμεν. Περὶ τοῦ ὀλεθρίου τούτου πάθους, καθὼς καὶ περὶ πολλῶν ἄλλων, πραγματεύεται διὰ

Παιδίον φιλαρέσκον.

σωκρατικής μεθόδου αξιολογόν σύγγραμμα, ὅπερ μετ' οὐ πολὺ ἐξέρχεται εἰς φῶς, καὶ τὸ ὅποιον θέλει ἀναμφιβόλως ὠφελῆσαι τὰ μέγιστα τὴν ἡμετέραν νεολαίαν.

ΔΥΟ ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΤΗΣ
ΦΥΣΕΩΣ.

—000—

Συγκεραλαιοῦντες τὰ περὶ ζώων καὶ φυτῶν λεχθέντα, ὀδηγοῦμεθα εἰς τὴν θεωρίαν τῶν εἰκόνων τῆς φύσεως ὑπὸ γενικωτέρων ἐποψίαν. Ἄς προσπαθῶμεν νὰ κάμωμεν νὰ διηγήσων ὅλα ὅμοῦ τὰ θαυμασιὰ τῆς, τὰ ὅποια μερικῶς λαμβανόμενα μᾶς λέγουσι τὸς πράγματα περὶ τῆς Προνοίας.

Συμπαρλαμβάνομεν τὸν ἀναγκάστην εἰς τὴν θεωρίαν δύο εἰκόνων τῆς φύσεως, τὴν μίαν θαλάσσιον καὶ τὴν ἄλλην ἐπιγειον, τὴν μίαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, καὶ τὴν ἄλλην εἰς τὰ δάση τοῦ νέου κόσμου, ὥστε νὰ μὴ δύναται τις νὰ ἀποδώσῃ τὸ μεγαλεῖον τῶν σκηνῶν τούτων εἰς ἕργα χειρῶν ἀνθρώπων.

Τὸ πλοῖον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπλέομεν πρὸς τὴν Ἀμερικὴν, ἀρῆσαν πλέον ὀπισθεν τοὺς παραλίαις καὶ τὰς ἀκτᾶς, μᾶς ἐδείκνυε τὸ ἐνώπιόν μας διάστημα, περιοριζόμενον μόνον ἀπὸ τὸ διπλοῦν κυανοῦν χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς θαλάσσης, ὡς μεγάλην σινδύνα ἐπ' ἄπειρον ἐκτεινομένη καὶ ἐτοιμὴ νὰ δεχθῇ τὰ σχεδιογραφήματα μεγάλου τινὸς ζωγράφου. Τὸ χρῶμα τῶν ὑδάτων ἦτον ὁμοῖον μὲ χρῶμα ὑποπρασίνου καὶ διαφανοῦς ὕλου· μέγας θαλάσσιος σάλος ἤρχετο ἐκ δυσμῶν, μολοντί ὁ ἀνεμὸς ἔπνευε ἀνατολικῶς· πελώριοι κυματισμοὶ ἐξετείνοντο ἀπὸ νότου πρὸς μεσημβρίαν, ἀναμύσον δὲ τῶν κυρτωμάτων καὶ ὀμαλοτήτων ἀνεκάλυπτον ἢ ὄρασις ἐκτεταμένης ἀπόψεως τῶν ἐρήμων ἐκτάσεων τοῦ ἀτρυγέτου πόντου· αἱ κινηταὶ αὐταὶ χῶραι ἠλλάζον τὴν θέσιν των εἰς κάθε λεπτόν· ὅτε μὲν πληθὺς κυανολεύκων λοσιωμάτων παρίσταντο ὡς αὐλακίαι τάρων ἐντὸς ἐκτεταμένου κοιμητηρίου, ὅτε δὲ κύματα ἀλλεπάλληλα μὲ ἀρρισμένες κορυφὰς ὠμοιάζον λευκόμαλλὰ ποίμνια διεσκορπισμένα τῆδε κἀκείσε ἐπὶ τόπου χλοεροῦ καὶ προσινίζοντος συνεχῶς ὄλον τὸ ἀπέραντον ἐκεῖνο διάστημα ἐφάνετο περιορισμένον, διότι ἄλλοτε κύματι ὀργιζόμενον ὑψοῦτο ἀλλεπαλλήλως καὶ μετὰ ταῦτα ἔχμηλον ἐως μακρόθεν διακρινομένη καὶ ἀπομακρυσμένη τις ὄχθη, ἄλλοτε δὲ κοπάδι θαλασσιῶν λύκων διήρχοντο κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ ὀρίζοντος, τότε ἢ ἐκτασις ἤνοιγεν ὀλίγον τι ἐνώπιόν μας ἢ ἰδέα τῆς ἐκτάσεως ταύτης ἀπέβαινε πρὸ πάντων ἰσχυροτέρα, ὅτε ἐλαφρὰ τις ὀμίχλη ἔχνητο ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ ἐφάνετο τὰ μέγιστα αὐξάνουσα τὸ ἄπειρον. Ὡ πόσον τότε ἡ ἐποψὶς τοῦ ὠκεανοῦ εἶναι μεγάλη καὶ ἐνταυτῷ τρομερὰ! εἰς ποίαις ὁνειροπολήσεις βυθίζεσαι, εἴτε ὅταν ἡ φαντασίαι σου

ρίπτεται ἐπὶ τῶν θαλασσῶν τοῦ νότου, ἐν τῷ μέσῳ τῶν κυμάτων, τοῦ τυφῶνος καὶ τῶν τρικυμιῶν καὶ ἀκούεις φρίττων τοὺς ἐπωκεναίους κρότους τῶν ὑπὸ τοῦ ἀνέμου διωκομένων κυμάτων, εἴτε ὅταν πλησιάζει κατὰ τὰς μεσημβρινὰς θαλάσσης εἰς νήσους ἀναπαύσεως καὶ εὐδαιμονίας!

Συχνάκις ἐγειρόμενοι ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτὸς ἤρχόμεθα καὶ ἐκαθήμεθα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ὅπου εὐρίσκομεν μὲ ὁ τὸν ἀξιωματικὸν τῆς φυλακῆς καὶ τινὰς ναύτας σιωπηλῶς καπνίζοντας· μόνος δὲ θόρυβος κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ἠκούετο ἡ σύνθλιψις τῆς πύρας ἐπὶ τῶν κυμάτων, ἐν ᾧ σπινθηρισμοὶ ἀναμειγμένοι μετὰ λευκοτάτου τινὸς ἀφροῦ περιεκύκλουν καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τὰς πλευρὰς τοῦ πλοίου. Θεὲ τῶν Χριστιανῶν! εἰς τὰ ὕδατα τῆς αἰούσου πρὸ πάντων καὶ εἰς τὰς ἀχρῆνας τῶν οὐρανῶν ἐκτάσεις ἐνεχάρηξαι ἰσχυρότατα τὰ ἴχνη τῆς θείας σου παντοδυναμίας! Ἐνθεν μὲν χιλιάδες ἀστέρων ἀκτινοβολούντων εἰς τὸ σκοτεινὸν κυανοῦν χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ θόλου, ἐκείθεν δὲ ἡ σελήνη ὑψομένη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ στερεώματος, παρέκει θαλάσση ἀπέραντος καὶ τὸ ἄπειρον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἰς τὰ κύματα! Ποτὲ δὲν ἐξεπλάγην πλεύτερον διὰ τὸ μεγαλεῖόν σου πρὸς κατὰ τὰς νύκτας ταύτας, ὅποτε κρεμάμενος, μετὰ τῶν ἀστέρων καὶ τοῦ ὠκεανοῦ, ἔχω τὸ ἄπειρον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου καὶ τὸ ἀχνεῖς ὑπὸ τοῦ πόδαί μου!!

Εἶμαι τῶνόντι μηδὲν, οὐδὲν ἄλλο εἰμὶ γῆ καὶ σποδὸς καὶ ἀκλοῖς παροδίτης· ἤκουσα συνεχῶς τοὺς σοφοὺς νὰ φιλονεικοῦν περὶ τοῦ θεοῦ ὄντος, πλὴν δὲν τοὺς ἐνόησα ποτέ· τὸ μόνον δὲ πρᾶγμα ὅπερ παρετήρησα πάντοτε εἶναι ὅτι τὸ ἄγνωστον τοῦτο ὃν ἀποκαλύπτεται εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς θεωρίας τῶν μεγάλων σκηνῶν τῆς φύσεως. Ἐσπέραν τινὰ, ἐν ὧρα μεγάλης γαλήνης, εὐρισκόμεθα εἰς τὰς ὠραίας ἐκεῖνας θαλάσσης αἰτινες λούουσι τὰ παράλια τῆς Βιργινίας· ὅλα τὰ πλῆθη τοῦ πλοίου ἦσαν μαζεμένα. Ἐν ᾧ κηθήμενος ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἀπασχόλου τὸν νοῦν μου εἰς μυρίας θεωρίας, ἤκουσα τὸν κώδινα προσκαλοῦντα τὸ πλήρωμα εἰς τὴν προσευχὴν· ἔσπευσα παρευθὺς νὰ ἐνώσω τὰς εὐχὰς μου μὲ τὰς τῶν συνταξιδιωτῶν μου· οἱ ἀξιωματικοὶ ἦσαν ὄλοι ὑπὸ τὸ πύργωμα τῆς πρύμνης μετὰ τῶν ἐπιβατῶν· ὁ ἱερεὺς, μὲ τὸ βιβλίον εἰς τὰς χεῖρας, ἴστατο ὀλίγον ἐμπρὸς ἀπὸ αὐτοῦ· οἱ ναῦται ἦσαν διεσκορπισμένοι τῆδε κἀκείσε εἰς τὰ περίτονα τοῦ πλοίου· ὄλοι εἴμεθα ὄρθιοι, ἔχοντες ἐστραμμένον τὸ πρόσωπον πρὸς τὴν πύραν τοῦ πλοίου βλέπουσαν πρὸς δυσμάς.

Ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου, ἐτοιμοῦ νὰ βυθισθῇ εἰς τὰ ὕδατα, ἐφάνετο ἀναμύσον τῶν σκηνῶν τοῦ πλοίου μετὰ τῆς ἀπέραντου ἐκτάσεως τοῦ αἰθέρος· ἤθελον ὑποθέσει τις, ὡς ἐκ τῶν κινήσεων τοῦ πλοίου, ὅτι τὸ ἀκτινοβόλον τοῦτο ἄστρον τῆς ἡμέρας ἠλάττει συνεχῶς θέσιν ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος· νερὴ τινὰ ἦσαν ἀτάκτως ἐφθιμμένα πρὸς ἀνατολάς, ὅπου ἡ σελήνη ὑψοῦτο σιγανὰ· τὸ ἐπίλοιπον τοῦ οὐρανοῦ ἦτο καθαρὸν πρὸς νότον, ὅπου ἐσχηματίζετο ἐν λαμπρῇ·

τρίγωνον μὲ τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς· εἶρων τις περιλαμπῆς ἀπὸ τὰ χρώματα τῆς ἀττανκλάσεως τοῦ φωτός ὑψοῦτο ἀπὸ τὴν θάλασσαν ὡς κρυστάλλινος κίων ὑποστηρίζων τὸν οὐράνιον θόλον.

Ἀναίσθητος ἤθελεν εἶσθαι τῶνόντι ἐκεῖνος ὅστις εἰς τοιοῦτον θέημα δὲν ἀναγκασθῆναι τὴν καλοκάγαθὴν τοῦ Θεοῦ δάκρυα ἐβρεῖν ἀπὸ τοῦς ὀφθαλμοῦς μου ἀκούσιως, καθ' ἣν στιγμήν οἱ σύντροφοί μου, ἀφικρέσαντες τὰ πισωμένα σκαδιὰ τῶν, ἤρχισαν νὰ ψάλλουν μὲ φωνὴν βραχέειαν καὶ βραχχῶδη τὸν συνήθη ὕμνον των εἰς τὴν Παγαγίαν τὴν βοήθειαν, προστάτιδα τῶν ναυτῶν. Πόσον συγκινητικὴ ἦτον ἡ προσευχὴ τῶν ἀνθρώπων τούτων, οἵτινες ἐξέμενοι ἐπὶ εὐθραύστου ζύλου ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὠκεανοῦ, ἐνητένιζον πρὸς τὸν δύνοντα ἥλιον ἐπὶ τῶν κυμάτων! Πόσον εἰσεχώρει μέχρι τῆς ψυχῆς ἡ ἐπίκλησις αὐτῆ τοῦ πτωχοῦ ναύτου εἰς τὴν Μητέρα τῶν θλιβομένων! ἡ συναίσθησις τῆς μικρότητός μας ὡς πρὸς τὸ ἄπειρον, ἡ φλόγγος τῶν ἀσμάτων μας ἐξάπλου μένων μακρὰν ἐπὶ τῶν κυμάτων, ἡ ἐπερχομένη πλουμιστὴ νύξ μὲ τοὺς κινδύνους τῆς, τὸ θάυμα τοῦ πλοίου μας μετὰ τῶν τοσοῦτων ἄλλων θαυμασιῶν, ἐν πλήρωμα θρησκευτικῶν κατεχόμενον ὑπὸ θαυμασμοῦ καὶ φόβου, ἱερεὺς πολλὸς καὶ σεβάσμιος προσευχόμενος, ὁ Θεὸς ἐπαναπαυόμενος ἐπὶ τῆς αἰούσου καὶ μὲ τὴν μίαν μὲν χεῖρά του σμαμάτων τὸν ἥλιον εἰς τὰς θύρας τῆς δύσεως, μὲ τὴν ἄλλην δὲ ὑψώνων τὴν σελήνην εἰς τὴν ἀνατολήν, καὶ κλίνων διὰ μέσου τοῦ ἀπείρου οὐς προσεκτικὸν εἰς τὴν φωνὴν τῶν πλασμάτων του· ἰδοὺ πᾶν ὅ,τι δὲν δύναται τις νὰ ζωγραφῆσθαι, καὶ τὸ ὅποιον ὄλη ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου μόλις εἶναι ἱκανὴ νὰ ἀντιληφθῇ.

Μεταβῶμεν ἤδη εἰς τὴν ἐπιγειον σκηνὴν. Ἐσπέραν τινὰ περιεπλανήθη ἐντὸς σκιεροῦ δάσους εἰς ὀλίγην ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ καταρράκτου τοῦ Νιαγάρ· μετ' ὀλίγον εἶδον τὴν ἡμέραν ἐκλείπουσαν περὶ ἔμοῦ, καὶ ἀπελάμβανον εἰς ὄλην τὴν μοναξίαν τῆς φύσεως τὸ ὠραῖον θέημα μιᾶς νυκτὸς εἰς τὰς ἐρήμους τοῦ νέου ἡμισφαιρίου.

Μίαν ὥραν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἡ σελήνη ἐφάνη ὑπὸ τῶν δένδρων εἰς τὴν ἀντίθετον ἄκρην τοῦ ὀρίζοντος· ἀρωματικὴ αὐρα, τὴν ὁποίαν ἡ βεσίλισσα αὐτῆς νυκτὸς ἔφερε μετ' ἑαυτῆς, ἐφάνετο προηγουμένη αὐτῆ· εἰς τὰ δάση ὡς ἡ δροσερὰ ἀνάπνοή τῆς· τὸ μοναδικὸν ἄστρον ὑψώθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὸν οὐρανόν· καὶ ἄλλοτε μὲν ἐξηκολούθει ἡσύχως τὴν κυανόστρωτον ὁδοιπορίαν τῆς, ἄλλοτε δὲ ἀνεπαύετο σταματῶσα εἰς τὰ ἀθροίσματα τῶν νεφῶν, τὰ ὅποια ἐφάνοντο σεσωρευμένα εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὑψηλῶν ὄρεων, σεφνωμένων μὲ χιόνια. Αἱ νεφέλαι αὐταί, πέπλοι συσσελλόμενοι καὶ διασελλόμενοι, ὅτε μὲν ἀνεπτύσσοντο ὡς διαφανεῖς ταινίαι λευκοτάτου ὀλοσυρικοῦ, ὅτε δὲ διελύοντο ὡς κροκίδες ἀτμοῦ, ἡ ἐσχηματίζον εἰς τὸν οὐρανὸν σωροὺς λαμπροῦ βραμβακεροῦ ὑφάσματος, τόσον εὐχαριστῶντος τὴν ὄρασιν, ὥστε νὰ νομίζῃ τις ὅτι αἰθάνεται τὴν ἀπλοότητα καὶ

τὴν ἐλαστικότητα του.

Ἡ ἐπιγειος σκηνὴ δὲν ἦτον ὀλιγώτερον καταπληκτικὴ τὸ ὑποκύνον φῶς ἐπύκροεν ὑπὸ τῆς σελήνης, κατήρχετο μετὰ τῶν διαστάσεων τῶν δένδρων, καὶ ᾄθει τρόπον τινὰ δράγματα φωτός μέχρι τῶν πυκνοτήτων τοῦ βαθυτέρου σκοτους· ὁ ποταμὸς οἵτις ἐβρεῖν ὑπὸ τοῦ πόδαί μου ἐλικοειδῶς ἐχάνετο εἰς τὰ δάση, καὶ ἀλληλοδιαδόχως ἀνεφαίνετο σιλῶν ἀπὸ τοῦς σελαγισμοῦς τῆς νυκτὸς, ἀντανκλώμενος εἰς τοὺς κόλπους τῆς· εἰς ἐκτεταμένην τινὰ πεδιάδα, πρὸς τὴν ἀντιπέραν τοῦ ποταμοῦ ὄχθην, ἡ λάμψις τῆς σελήνης ἐπανεπαύετο ἡσύχως ἐπὶ τῆς γλῆσ· σημεῖα ταραττόμενα ἀπὸ τὰς πνοὰς τοῦ ζεφύρου καὶ διεσπαρμένοι τῆδε κἀκείσε ἀπετέλουσι νήσους σκιῶν κυμανομένων ἐπὶ τῆς ἀκίνητου ταύτης θαλάσσης τοῦ φωτός. Ἐκεῖ πλοῖον τὸ πᾶν ἤθελεν εἶσθαι σιωπῆ καὶ ἀνάπαυσις, ἀνεῦ τῆς πτώσεως φύλλων τινῶν, τῆς αἴφνης δίου πνοῆς ἀνέμου τινὸς καὶ τῆς κραυγῆς τοῦ αἰγωλοῦ· μακρόθεν, κατὰ ἀποστάσεις, ἠκούοντο οἱ ὑπόκωφοι μουγκρισμοὶ τοῦ καταρράκτου τοῦ Νιαγάρ, οἵτινες, ἐν τῷ μέσῳ τῆς γαλήνης τῆς νυκτὸς, ἐξετείνοντο ἀντηχοῦντες ἀπὸ ἐρήμου εἰς ἐρημον, καὶ ἐξέπνεον διὰ μέσου τοῦ μονήρους δάσους.

Τὸ μεγαλεῖον, ἡ ἐκπληκτικὴ μελαγχολία τῆς εἰκόνας ταύτης, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐκροασθῶσι διὰ γλώσσης ἀνθρώπινου. Αἱ ὠραιότεραι νύκτες τῆς Εὐρώπης, δὲν δύναται νὰ παρέξουν τὴν παραμυθρὰν περὶ αὐτῶν ἰδέαν. Μιταίως εἰς τὰς καλλιεργημένας πεδιάδας μας ζητεῖ νὰ ἐκταθῇ ἡ φαντασία μας πανταχοῦ δὲν ἀπαντᾷ ἄλλο τι εἰμὴ κατοικίαις ἀνθρώπων· ἐνῶ εἰς τὰς ἀγρίας ταύτας χῶρας, ἡ ψυχὴ εὐχαριστεῖται βυθίζομένη εἰς ὠκεανὸν δασῶν, καὶ πλανωμένη ἐπὶ τοῦ θαλάθρου τῶν καταρράκτων, ἢ μελετῶσα παρὰ τὰς ὄχθας τῶν λιμνῶν καὶ τῶν ποταμῶν, καὶ διὰ τὰ εἶπω οὕτω, εὐρισκόμενα μὲν ἐνώπιόν τοῦ Θεοῦ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

I. M. P.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

—000—

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Χαρικλεία Νικολοπούλου.

Χαίρει ἄμα τῷ νῦν ἔτι.

Νῦν ἔτι! τὴν αἰσίαν ἐνάρξιν τοῦ ἔτους, φίλη, Σπεῖδ' ἢ Μοῦσά μου προθύμως πρῶτη νὰ σοὶ ἀναγγείλῃ. Μοῦσ' ἀσφατος, ἀλλ' ἦτις ὑπὸ σοῦ προσκεκλημένη, Δὲν διατάζει νὰ προσέλθῃ κ' εὐτελὸς ἡτρητικῆς. Νῦν ἔτος! ὡ ἰδέα ἀκέψων γονιμωτάτη, Ἥτις τὴν ψυχὴν φαίδρυνει, τάλαντέα, καὶ ταρατταί! Σαγμὴ πάσα. (καὶ τί ἄλλο ὁ παρὼν ὑπάρχει βίος, Πλὴν σαγμὴ ἄλλη μετ' ἄλλην ἐκδοδόσικου ἀφηνδῶς;) Σαγμὴ πάσα τὴν ζωὴν μας ἐκκρεμῆ ἐν μεταχλίφῃ, Δύο κόσμων περιτέλλει, δύο χρόνων, ζωῶν δύο. Παρελθὸν καὶ μέλλον, αἶμα! τὸ μὲν οὐρα, τὸ δ' οὐκέτι

Υπερβολῶς, ἐκμηδνεύουσι τῆς ζωῆς ἡμῶν τὰ ἔτη.
 Ἄλλ' ὡς ἔχων δεσποτιάν ἐπὶ τούτων ἀμφοτέρων,
 Ἄφρονις ὁ συμφορῶν καθῆρ' ἐντροπῶν καὶ χαρῶν.
 Εἰς τὸ νέον μόνον ἔτος, μὲ ψυχῆς; παλμὸν καὶ κλύονον,
 Περισκεπτεται τὸν βίον, περισκεπτεται τὸν χρόνον.
 Νέον ἔτος | εἰς τὰ ἔτη τῆς ζωῆς προσθήκη μία,
 Εἶνε ὕψους, ἢ πλάτους; εἰνα κέρδ' ἢ ζημία;
 Εἰς τοὺς πύκτικας τοῦ χρόνου ἀριθμὸς εἰς προσετέθη.
 Ἄλλ' εἰς τὴν ζωὴν μας οὕτως προσετέθ' ἢ ἀφρηθή;
 Νέον ἔτος | ἢ ζωὴ μας σὺν αὐτῇ ἀνευρέθη,
 ἢ τὸ πλεῖστον αὐτῆς μέρος ἐκ τοῦ χρόνου κατεπέθη,
 Κ' ἐποίησamen ἐν μέγα πρὸς τὸ τέλος ἡμῶν βῆμα,
 Τῆς ἰδίας ἐμπαρμένης περικόφικας τὸ νῆμα;
 Εἰς τὸν ἀλόν μας συγχαίρει. Ὡ | ἐξήσamen κ' ἐφέτος |
 Ἄλλὰ πόσοι τῶν ζησάντων μεθ' ἡμῶν τὸ λῆξαν ἔτος
 Εἰς τοὺς τάφους ἦδη κείνται, μαρτυροῦντες πῶς τὸ νέον
 Ἔτος δυνατόν νὰ ᾖ κα' εἰς ἡμᾶς τὸ τελευταῖον |
 Καὶ τοῦ χρόνου | καὶ τοῦ χρόνου | προσωποῦμεν πρὸς
 Πλὴν καὶ ζῶντες θὰ χαρῶμεν ζῶντας ἅπαντας τοὺς φίλους,
 Μελαγχολικὰ ἰδέει | ἀδυσώπητος ὁ χρόνος,
 Τίται καὶ καταβιδρώσει πᾶν τεχθὲν καθὼς ὁ Κρόνος.
 Πᾶν δὲ βῆμα του γηράτικι, πῶσά του πνοὴ μαραινέι,
 Μῖνος δὲ αὐτὸς προκόπτων ἀνθρῶ καὶ νέος μένει.
 ἢ δὲν εἶναι κ' ἢ ζωὴ σου, καὶ τοι νῦν ἀκμασιτέρα,
 Ὡς πρὸς πέρου, φιλατῆ, καθ' ἐν ἔτος πρεσβυτέρα;
 Καὶ χι ἰούς ἐὰν ἔχης χρόνους βίου μακροτάτου.
 Ἔτος ἐν δὲν εἶσ' ἐφέτος ἐγγυτέρω τοῦ θανάτου;
 Ποῦ τὸ γῆρας ἡμῶν, τὸ πρόην, τὸ προπέρου, τὸ πάλαι;
 Ποῦ οἱ τόθοι, αἱ εὐχαὶ μας, αἱ ἐλπίδες αἱ μεγάλοι;
 Κ' αἱ ψυχραὶ φιλοτιμίαι ἐπὶ ἔργων διακένων;
 Ὡς ἐνώπια τῶ ὄντι ἐλειψαν ἐγερσμένων,
 ἢ ὡς κόσμος τῶν πρ. σράτων, συρμῶν, εἰς μετὰ τὸν ἄλλον,
 Εἰς τοὺς σαρφετοὺς ὠθόνται τῶν ρακῶν καὶ τῶν σκυδάλων,
 Μῶνη δὲ τοῦ παρελθόντος ἀπολείπει' ἢ σκωρία,
 Ὁ μεταμέλος, ὁ μόγθος καὶ τῶν πόνων ἢ πικρία.
 Καὶ αἱ ἕξεις καὶ τὰ πάθη καὶ τὰ φόβητρα τῆς πείρας,
 Καὶ αἱ νόσοι, καὶ σὺν τούτοις ἀνεπαίσθητον τὸ γῆρας.
 Τέλειαι! ἐξ ἡλικίας θνήσκουσι εἰς ἡλικίαν,
 Καὶ ἀντὶ ζωῆς, θανάτων ἔχουσι ἀλληλουσίαν.
 Τὸν ἀνόντα πλεονάκις ὀνομαζόμενον πρεσβύτην,
 Καὶ τὸν παύσαντα τοῦ θνήσκου καθ' ἡμέραν—Μακαρίτην.
 Ἄλλ' οὐδεὶς τοιαύτας σκέψεις σήμερον ἀνακομλεῖται,
 Οὐδὲ τῶν αὐτοῦ προτέρων καὶ ἐσχάτων μνημονεύει.
 Εἰς πολλοὺς τὸ νέον ἔτος ἀρχὴ νέας περιόδου,
 Τῶν αὐτῶν μακροσῆτων, τῆς αὐτῆς τοῦ ζῆν μεθόδου,
 Εἰς τὸ στόμα τῶν ἐμβάλλει, τοὺς αὐτοὺς σχεδὸν ἐμῆτους,
 Ὅσοις εἶχον ἐξήμεσι πρὸ τῆς λήξεως τοῦ ἔτους,
 Τὰς αὐτὰς ἐπιθυμίας, τὰς ὀρέξεις, τὰς ἰδίας,
 Τὰς μωρίας, τὰς ἀπάτας καὶ τὰς ἕξεις τὰς ἀρχαίας.
 Καὶ τοῦ ἔτους ὄντος νέου, παλαιοὶ ἀκόμη οὗτοι,
 Ὀνειραύουσι ἀπολαύσεις, δόξας καὶ τιμὰς καὶ πλοῦτη.
 ἢ νεάζοντας τὰς φρένας ἐτησίως εἰς τὸ χεῖρον,
 Βίβουσι εἰς τοὺς ἀνέμους νοῦν παρθένον, πλὴν καὶ στείρον.
 Οὕτω τὴν μωρίαν παῖδες καὶ πρεσβυταὶ τὴν κακίαν,
 Ἀπολείπουσι τὸν χρόνον καὶ τὴν ὡδὴ παροικίαν.
 Καὶ νεκροὶ πρὸ τοῦ θανάτου, θανατοῦνται νεκρωθέντες,
 Ἀπωνάμενοι τοσοῦτον, ὅσον ὄχονται φανίντες.
 Ὅπερ σὺ μὴ πέσεις, φίλη! ἀλλ' ὡς ἔχεις ὀρθὴν κρίσιν,
 Σαυτῆς καὶ τῶν πραγμάτων διαγίνωσκε τὴν φύσιν.
 Νέα, πλήρης εὐφροσύνης καὶ χαρίτων φερωνύμους,
 Τῆς ζωῆς τὸν ὀρθόν τιως διεξήγαγες φρονίμως.
 Κ' ἐπεδύσασθαι τὴν ἀγάπην καὶ τὸ σέβας τῶν ἀνθρώπων,
 Δ' ἐπαγωγῶν οὐχ ἦττι ν' ἢ σκεπταλμῶν τρόπον.
 Οὐ πολλὰ ἐκδιδάχθησας, πλεῖστον ἔχεις λόγων πείραν,
 Θυμοσφῶρας εὐστοχόσας εἰς τοῦ ἀληθοῦς τὴν θύραν.
 Φρόνησον καὶ τὰ τοῦ χρόνου ἢ ζωῆς, Χαρίκλειά μου,
 Ἐκλείφει' ὁσημέραι ὡπερ ἔχουσι ἐπὶ ἄμμου.
 Παρακμάζουσι, γηρῶσι, θνήσκουσι ἡμῶν τὰ πάντα,
 Εὐτυχία, δυστυχία, κατορθώματα, συμβάντα.
 Κάλλος, χάρις, πλοῦτη, φήμη, πόθος ἔρωσ, χαρὰ, λύπη,

Ἄκμη, ῥώμη, πᾶς ὁ βίος μόλις φαίνεται κ' ἐκλείπει.
 Νὰ ζῆς θέλεις καὶ νὰ ἔχης ἰσοβίως νέα ἔτη;
 Εἰς τὴν φυλακὴν σου στήθ' καὶ τὸν βίον σου εὐθέτοι.
 Εἰς τὸν βρῶν τοῦ κόσμου οὕτως καὶ μὴ βροθῆς ἐξ ὀλοκλήρου
 Μηδ' ὅπως τῶν ματαίων πορευθεῖσας παρασύρου.
 Κλέπτης δολερὸς ὁ κόσμος τὸ παρὸν φεὶ λαμβάνει,
 Κ' εἰς ἡμᾶς τὸ μέλλον μόνον πανηρῶς ἀπολιμπάνει.
 Πλὴν τὸ μέλλον φεὶ μέλλει, ἢ ἐὰν ποτε καὶ φθάσῃ,
 Κατὰ ταύτην τὴν συνθήκην κοσμικῶς θέλει περάσει.
 Ζητεῖ δὲ οὐκ ἀπολύτων ἀναγκῶν τὴν θεραπείαν.
 Ἄλλὰ αἰσθητὰ, ἰδέαν, πνεῦμα, νοῦν, ψυχῆν, καρδίαν,
 Οἰκτρὸν ὁμοῦ εἰς θορόθρους νὰ ἐκχέεται τὸ μῦρον
 Καὶ νὰ θάλλων' οἱ ὠραῖοι μαργαρίτα πρὸ τῶν χοίρων.
 Ἄλλ' ἐὰν θύσας βέλη τύραννος ἢ κοινοῖα
 Ἔστω ταύτης μὲν τὸ σχῆμα ἡμετέρας ὁ ἡ οὐσία.
 Δίκει μόνον. (ἐὰν δεῖ) πλὴν μὴ ἔσο τῆς ἡμέρας
 Ἔσο δισπαινα μὴ δούλη τῆς σπουδῆς τῆς κοινοῖας.
 Ἄστρ' οὕτως ἢ ζωὴ σου ἐν τῷ κόσμῳ ὡς ἐν νεφέλῃ
 Ἄμα τ' ἔσπερος θὰ δύῃ καὶ αἶώς θ' ἀνατέλλῃ.
 Νέον ἔτος δι' ἐλαίου καὶ ἀγάπης καὶ ἐλπίδος
 Ἀνανέωσον τὴν φλόγα τῆς τοῦ βίου θρουαλλίδος
 Ἴνα φαίνη τοῖς ποσὶ σου ἐν τῷ σκότει τῶ αἰῶνος
 Καὶ ὡς φρόνιμος παρθένος ληφθεῖσ' ἔσω τοῦ ν' μωφῶνος.
 Ἀρ' οὐ δ' ἀπαξ νέα εἶνα ἐν Χριστῷ ἀνεγεννήθης
 Ἀνακαίνιζε τὸν ἔσω ἄνθρωπον, δὲν ἐνεδούθη.
 Τούτων τρεῖς, τούτων κόσμοι, ὑπὲρ τούτου μᾶλλον πόνει,
 Τούτων αἰδᾶν' ἐτησίως, τῶν βροντῶν δ' ὑπερβροντεῖ.
 Πνεύματος θεῶθεν, φίλη, εὐμοιρίσασθαι εὐθέτοι,
 Διακρίνεις ἐν τῷ βάθει τῆς αἰσθησεως ὀξείως.
 Τί τὸ ὄντως ὄν ἀνάγκη καὶ αἰεὶ ὠσάτως ἔχον
 Τί δὲ τὸ ἐν ἀλλοιῶται δι' ὀλοσθου ἀποτρέχον.
 Ἐπομένως ποῦ κυρίως θὰ προσπλωθῇ ὀφείλει
 ἢ ἐνόμομος ζωῆ σου, τῶ αἰώμῳ ἢ τῇ βλῆ.
 Τὸ εὐθὺς σου τοῦτα πνεῦμα, καὶ ἐν πρώτοις κ' ἐν ἐσχά-
 τοις

Τῶν ἐτῶν ἐγκαινιζέσθαι ἐν τοῖς φίλοις σου ἐγκάτοις.
 Ὁπωσδήποτε ἢ πρώιμος, ἢ ὀψί, μίαν ἡμέραν
 Εἰς ζωὴν ἀποχωροῦμεν ἄλλην αἰωνιωτέραν.
 Ἐν τοῖς κόλποις εὐνασθέντες τότε ἐκεῖ τοῦ Αἰωνίου
 Ἀπολαύσομεν τὰ κέρδη τῶν στιγμῶν τοῦ τῆδε βίου.
 Καὶ συζῶντες εὐδαιμόνους μετὰ γενεῶν ἀρχαίων,
 Ἐξόμεν ἐν μέγα ἔτος πολυαῖον ταῦτό καὶ νέον.
 Ἀδελφῆ, τί τὸ κολῶν τὸν νοῦν ἔχοντας ἐκείσε
 Ἀπὸ τοῦδ' ὡς ἐν τῷ ἔτει τῶν ἐτῶν ἐκείνῳ ζῆσαι,
 Ἀγασσάντας τὰς ὀρους τῆς ζωῆς τοὺς δεδομένους
 Καὶ ἰνιαυτὸν Κ'ρίου προσδεκτῶν ἐργασζόμενους;
 Ὡ! τὰς σκέψεις, φίλη, ταύτας ἀντὶ ἄλλου κειμηλίου,
 Ἐναρκτήριόν σοι πέμπω τοῦ ἀγίου Βασιλείου.
 Ὅταν δὲ, Θεοῦ διδόντος, ἀπὸ νομφικῆς παστάδος
 Γενιᾶν τεκνώσῃς νέα, σὺν τῷ γάλλικτι μετὰδος
 Καὶ τῶν σκέψεών μου τούτων ὡς δοτήνης ψυχροσώμῳ
 Παρὰ ποιητοῦ μὲν φαύλου, φίλου πλὴν αὐτῶν μητρῶμου.
 Οὕτως ἐν ἐκείνοις τότε ἀληθῶς καὶ ἐξαιρέτως
 Ἐν τῇ γῆ, ἐν τῷ σῶ χρόνῳ, ἐορτάσεις νέον ἔτος.
 Καὶ ὡς ἀετοῦ ἐντούτοις ἀνακαινισθήσεται σου
 Κ' ἢ νεότης, καὶ τὸ κάλλος, καὶ ὁ νοῦς κ' αἱ χάριτες σου.
 Πᾶσα δὲ στιγμή σου ἔσται ἀναβίωσις ἀκμαία,
 Κ' ἢ ἐντεῦθεν ἐκδημία νέου ἔτους ζωῆ νέα.
 Ταῦτα δι' ἐπιστολῆς μου, ὡς ἐπόθεις πολυστήχου,
 Σοὶ προσφέρω μετὰ θάρρους καὶ ἀγάπης ὁμοψύχου.
 Ἀκομψα τυχὸν καὶ λόγοι ἀτεχνῶς Μιναστηρίου,
 Οὐδ' ἐπάξια τῶν κύκλων τοῦ κομψῶ Σταυροδρομίου
 Πλὴν εἰς κύκλους, δὲν ἐκάλεσι, ὡς φρονῶ, ἀγροῖκον
 Μῦσαν,

Τῆ ἀ Ἰαννουαρίου 1855.

HAIAΣ ΤΑΝΤΑΛΑΙΔΗΣ.